سڵاو لە شۆڕش سڵاو لە سەرکردە

دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
سەرەکی ئەنجومەنی کارگێڕیو سەرنووسەر
مصلح مصطفی جەلالی

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوکاری

التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەیە

لەم ژمارەیەدا
ژمارەی تایبەتی بەبۆنەی یادی ١٨ سالەی شۆڕشی ١٧ – ٣٠ی تەمووزی نەمرەوە

پێنج شەممە ١٩٨٦/٧/١٧ ژمارە ٨٤٨ — ١٦ لاپەڕە — بە ٥٠ فلسە — الخميس ١٩٨٦/٧/١٧ العـدد ٨٤٨

هاوڕێ صدام حسین سەرکردەو مامۆستاو پاڵەوانی حزب وگەل ونیشتمانە

وتەیەکی مێژوویی سەرەکی فەرماندە لە کۆبوونەوەی ناوەختی نۆیەم کۆنگرەی هەرێمایەتی حزب

هێزە دژەکانایە کە دژی نەتەوەو عیراقەو تەماعی تێیان کردووە ..

هەروەها جەنابی لەو وتەیەیدا کە لە سەرەتای دانیشتنی کۆنگرەی ناوەختی نۆیەمی هەرێمایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستدا خوێندیەوە کە رۆژی پێنجشەممەی رابووردوو کراو سەرکردایەتی یەکی هەرێمایەتی تازەی تیا هەڵبژێررا ، وتی پاش برانەوەی کۆنگرەی هەرێمایەتی نۆهەم لە سالی ١٩٨٢دا کێشە گەرم بوو و خومەینی بە تەپڵ لێدان بۆ شەڕ هەموو دەمارەکانی شەڕی لە دەروونی دەستوودایەرەو یارمەتیدەرانیا تازەکردەوەو هیوای خستەوە دەروونە نەخۆشەکان بە هەموو شێوەیەك کە ئاواتی ئەوەی تیابێ کە گڕێ کۆنەو برینەکان تیمارکاو بە هاندانی راگەیاندنی زایۆنیو هاوسەوبەندە ئاوەمێدەکانیشی لەوانەی کە بە جنسیە عەرەبنو هاوڕێیانی پڕباوەڕیش بە شەرەفو بەرپرسیاریو ئازایەتی یەکی بێ شومارەوە رووبەڕووی هەموو ئەمە بوونەوەو لە ژێر سەرکردایەتی یانا هەموو مەردایەتی یەکی مێژوو هەموو ئەو رەسەنایەتیو شەرەفەی کە لە عیراقی مەزنندا هەیە پێکەوە هاتنەکار ..

جەماوەر بەرەو رووبەڕووبوونی ئەم هەڕەشەیە رۆیشتنو بە راستی حاڵەتێکی ئاشکرای جیاوازبوو لە داستانی قادسیەی مەزندا کە لە ئەیلوولی ١٩٨٠ وە دەستی پێ کردوە .

هاوڕێ صدام حسین وتی نموونەی وا لە هەموو مەیدانەکانی ژیانو گۆڕەپانەکانی شەڕو تێکۆشاندا هاتوونەتە دی کە جێی شانازی ئەم نەتەوە مەزنەنو لە بلندی یەوە بانگمان دەکەن کە ئەوەی چاوەڕێمان دەکا هێشتا زۆرەو لە هەمان کاتدا دەنگی بەرزی (الله اکبر) لە قوڕگی پڕباوەڕەکانەوە دەردەچێ بۆ ئەوەی بلێ ئەوە دەروازەی سەرکەوتنی تەواو و ژیانی بەختیاری ئارامە لەسایەی ئاشتیدا بە بەرزترین مانایەوەو ئەوەیە ڕێگای ڕاستی، ئاواتو هیواو ئامانجە مەزنەکەمان ئێمەی عەرەبو ئێمەی عیراقی لە هەموو شوێنێکداو .. ئەوە ئاڵای سەرکردایەتی ی شەریفە کە بە دەستی ئێمەی بەعسی یەوە دەشەکێتەوە لەو کاتەدا کە هەموو شێوەیەکی ساختەکاریو فێڵو تەڵەکەبازیو دواکەوتنو پیلانگێڕی دەکەوێ پاش ئەوەی چەندەها سالی لەشو ئەقڵو دەروونی نەتەوەمانی کرمێ کردبوو .

دەقی وتەکەی هاوڕێی سەرکردە لە

ل ٢ و ٤دایە ،

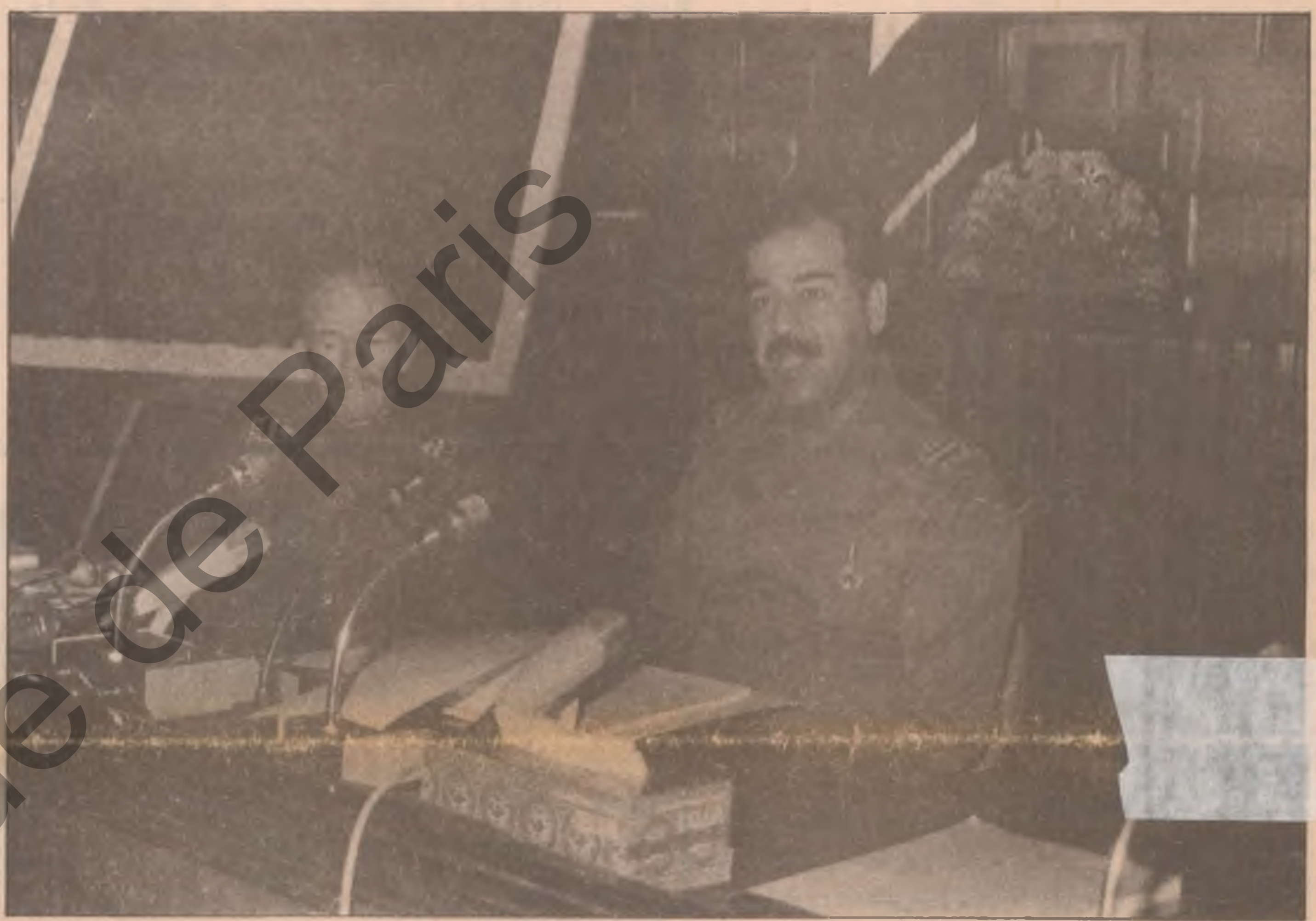

هاوڕێی فەرماندە صدام حسین ئەمینداری نهێنیی سەرکردایەتی ی قوتری ی حزبی بەعسی عەرەبی ی سۆشیالیست سەرەکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی ی شۆڕش سەرەك کۆمار وتی چوار سالی ئەم دوایی یەی تەمەنی شۆڕشو قادسیە درێژەی قوولترو کاریگەرترو پڕماناترو روونتری حاڵەتی ئەو رووبەڕووبوونە دەردەخا کە لە نێوان ڕەوتی سەرکەوتوو کە لەجیاتی هەموو بەهاکانی چاکەو شارستانەتیو شەرەفو نیشتمانپەروەریو نەتەوایەتی ی عیراقو نەتەوەدایەو .. لە نێوان هێلی

سوپای قارەمانی عیراق جەنگی بە دوژمن لێژکردووە

سوپای ئازاو مەردو جوامێری عیراق کە هەر رۆژێك بە خوێنی گەشی رۆڵەکانی ئەم عیراقە مەزنە داستانێکی نوێ وقارەمانێتی تۆمار دەکاو هەر رۆژە سەرکەوتنی نوێو پرشنگداربەدی دەهێنێ ، ئەم هەفتەیەش وەك هەفتەکانی تر رۆڵە جەنگاوەرەکانی لە گشت بەرەکانی جەنگدا هەڵیان کوتاوەتە سەر دوژمن و کارێکیان پێ کردون کونەمشکیان لێ کردون بە قەیسەری ..

هەر لە هەڵۆ ئازاکانمانەوە کە هەموو ساتو دەقیقەیەك هەڵدەکوتنە سەر سەنگەرو بنکەو سەر بازگاکانی دوژمن و دوورگەی نەوتی خەرجو هەر کەشتیەکی نەوت بەر کە جورئەتی ئەوە بکا لە نزیك رۆخی ئاوی ئێرانەوە تێپەڕێ تا دەگاتە بەرەکانی تری جەنگ لە سەر زەویو لە بەردەم هەموو بەرەی فەیلەقەکاندا. تا جارێکی تر دەگاتەوە دەریا کە هێزە دەریایی یەکانمان گەلێ جار پاڵەوانیەتی بێ نموونە تۆمار دەکەن ..

بەڵێ ئەم هەفتەبە جارێکی تر سوپای قارەمانمان لە ڕێی فەیلەقی سێوە لە ناوچەی دوورگەی مەجنوندا دەستێکی کوشندەی لە دوژمن وەشاندو گەلێ ناوچەی گرنگی ئەم دوورگەیەی لە دوژمن خاوێن کردەوە ..

هەروەها جەنگاوەرانمان لە بەرەی فەیلەقی دووەمدا دەستیان بەسەر گەلێ لە سەنگەرەکانی دوژمندا گرتو ئامرازێکی زۆری جەنگیان دەسکەوت ..

هەڵۆ ئازاکانیشمان لە دوورگەی خەرجیان دایەوەو هەموو ئەو ئامرازو دەزگایانەیان تێکدا کە دوژمن سوودی لێ دەبینن ئەمە جگە لە لێدانو ئاگر تێبەردانی سێ کەشتی نەوت بەر.... بەم گوێرەیە دوژمن جەنگی پێ لێژ بووەو هێزی نەماوە.

سەرەکی فەرماندە بروسکەی پیرۆزبایی بەبۆنەی شۆڕشی تەموزەوە پێدەگات

سەرەکی فەرماندە صدام حسین بروسکەنامەی پیرۆزبایی لە گەلێ مەلیکو میرو سەرەکی دەولەتە براو دۆستەکان بە بۆنەی یادی هەژدەمینی شۆڕشی حەفدەی تەموزی پیرۆزەوە پێ دەگاو لە بروسکەنامەکانیاندا هەستی برایانەو دۆستانەیان بەرامبەر سەرەك صدام حسینو گەلی عیراق دەربڕیوە لەوانە بەرێز مەلیکی سعودیە و مەلیکی مەغریبو میری دەولەتی کوێتو سەرەك کۆماری میسرو سەرەك کۆماری تونسو سەرەکی دەولەتی میرنشینەکانی عەرەبو سەرەك کۆماری تورکیاو سەرەك کۆماری کوریاو حاکمی گشتی نیوزیلەندەو سەرەك کۆماری هیندستانو سەرەك کۆماری کوباو سەرەك کۆماری بولگاریاو سەرەك کۆماری چیکۆسلۆڤاکیاو گەلێکی تر .

■ وتەی هاوکاری ..

سلاو بۆ گەلی مەزنمان لە جەژنی شۆڕشە سەرکەوتووەکەیدا

گەلی مەزنی عیراقمانو جەماوەری نەتەوەی عەرەب لەم رۆژەدا هەموو سالێك ئاهەنگ بەیادی سەرکەوتنی شۆڕشی حەفدەی تەمووزی سالی ١٩٦٨ دەگێڕێ .. ئەو شۆڕشە گەورەیە کە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بەرپای کردوەو لە سەرکەوتنێکەوە بۆ سەرکەوتنێکی تر سەرکردەیی کردوە .. لە پرۆگرامی دا بەرەفتار کردنێکی بیروباوەڕی راست لەگەل جەماوەری گەل دا جووڵاوەتەوەو لە بنەڕەتەوە بەهەستو ویژدانی گەلەوە بەندبووە .. ویژدانی زیندووی گەل خواستە جوانەکانی لە بیناکاریو پێشکەوتنو سەربەرزیدا بەجێ هێناوە .

شۆڕشی بەعس لە عیراقدا لە کاروانە سەرکەوتوەکەیەوە لە نێوان شۆڕشە نیشتمانی یە رزگاریخوازەکانی نیشتمانی عەرەبیو جیهاندا تەرزێکی نوێی شۆڕشە خواستی لەبیناکردنی عیراقێکی سەربەستو پێشکەوتوودا کە رۆڵەکانی سەربەرزیو بەختیاری تێدا بنۆشن گەورەو عەزمدارە .. لەبەر ئەوە ئاسایی یە کە ئەم شۆڕشە پیلانی بێتەرێو هەندێ کۆڕی عەرەبیو دەولەتی هەوڵی ڕێ پێ گرتنی بەرامبەر بدەن .

دوژمنانی عیراق لە زایۆنیو خومەینیەکانو بە جنسیە عەرەبەکانی وەك ئەسەدو قەزافی هەر خەریکی پیلان گێڕانن دژی عیراق ، بەلام تائێستا لە مایەپووچیو دۆڕان شتێکی تریان چنگ نەکەوتووە ، چونکە عیراق بەهۆی سەرکردایەتی دلێری سەرەك صدام حسینەوە خوا بیپارێزێ لەسەر ڕێبازی رەسەنی بەردەوام بووەو دەسکەوتی هەژدە سالی رەنجی بەردەوامو هۆشمەند ئەوەندە

بڕوانە ل١٥

کوشتنی ژمارەیەکی زۆری سەرکردە سەربازیەکانی ئێران

سەرچاوەکانی سەر بەبەرهەڵستکارانی ئێران لە پاریس دەری خست کە ژمارەیەکی زۆر لە سەرکردەو فەرماندە سەربازیەکانی ئێران لەم شەڕانەی دواییدا کوژراون .

راپۆرتێکی رۆژنامە نووسی رێکخراوی موجاهیدینی خەلکی ئێران لەم بارەیەوە رای گەیاندوە کە لە ناو کوژراوەکاندا فەرماندەی لیوای یەکەم بەهمەن کیانیو بەرپرسیاری سەرکردایەتی گەلو بەل ئاردن لە گەرتی یەکەمی بەرد ڕضا حسینو عەقید حسین ئاشیو موقەدەم منصور محمدی ئازادو حبیب الله سۆف بەرپرسیاری یەکێ لە سوپاگەی پاسداران و ئەکبەر انتظاری سەرکردەی سەربازگەی بەهەشتیو گەلێ سەرکردەی تری ئێرانی تێدابوو .

گەمارۆی عیراق لەسەر حەفتای نەوتی لە دەست ئێران دەرهێنا

کۆڕە ئابوریەکانی جیهان دەریان خست کە ئێران بە گیروگرفتێکی راستەقینەی ئابووری دا تێدەپەڕێ دوای ئەوەی شەش سال بە سەر جەنگی دژ بە عیراقیدا تێپەڕی .

ئاژانسی ئەسۆشیتدپرێس لەو سەرچاوانەوەو لە راپۆرتێکی رۆژنامەنووسیەوە وتی ، گەمارۆی عیراق بۆ دوورگەی خەرج لە ٧٠٪ی داهاتی نەوتی لە کیس ئێران داوەو وای لێ کردوە تەئمیناتو کرێی بارکردنی زیاتر بە خاوەن کەشتیە نەوت بەرەکان بدا ..

کوێتو یەمەن دووپاتی پێویستی راگرتنی جەنگ دەکەنەوە

کوێتو یەمەنی باشوور دووپاتیان کردوە ئەوە پێویستە زیاتر هەوڵو تەقەلا بۆ سنوور دانان بۆ شەڕی عیراقو ئێران دابنرێ کە مەترسی بۆ ئاسایشو ئارامی گەلانی ناوچەکە پێك هێناوە .

هەردوولا داوایان کرد کە زیاتر هەوڵو تەقەلا بدرێ بۆ نەهێشتنی ناکۆکی لە پەیوەندیی عەرەبیدا کە رێ لە هاوکاری دەگرێ .. هەروەها سەر لە نوێ پشتگیری خۆیان بەرامبەر گەلی فەلەستین پات کردەوە .

راکردنی سەربازەکانی ئێران کە جەنگیان ناوێ لە زیادی دایە

لەگەل بەرزبوونەوەی بەربەرەکانێ کردن دژی بەردەوامی جەنگ راکردنی سەربازە ئێرانیەکان لە ریزەکانی سوپاکەیاندا تا دێ زیادەکا ..

رادیۆی موجاهید وتی سەربازە ئێرانیەکانی دژ بە جەنگ یەکی لەشی خۆیان دەخەن بۆ ئەوەی بەشداری جەنگ نەکەن .

هەروەها وتی هەشت نە سەربازو ئەفسەرانی لە ناوچەی کوردستان رایان کردوەو بۆ ئەوەی ژیانی خۆیان بپارێزن پەنایان بۆ عیراق هێناوە .

دان پێدانان

وەزیری پیشەسازی رژێمی ئێران ناوبراو بەهزاد نەبەوی دانی بەوەدا ناکە رژێمەکەی ناتوانێ کارخانەو پیشەسازیەکانی ئێران بەڕێوەبەرێو کرێی کرێکارەکان بدا .

رادیۆی موجاهید کە بە ناوی رێکخراوی موجاهیدینی خەلکی ئێرانەوە قسە دەکا وتی ، وەزارەتەکەی بەهزاد نەبەوی ژمارەیەك لە کارگاکانی ئێران بەو دەولەتانە بەکرێ دەداکە ئارەزوویان لە بە کرێ گرتنیان هەیە ..

Institut Kurde de Paris

بەیاننامەی دەستەی باڵای سەرپەرشتیکەر بەسەر هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان‌دا

بەپێی ئەحکامی برگەی یەك لەمادەی -٢٤-ی یاسای ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستانی ئۆتۆنۆمی ژمارە -٥٦-ی سالی ١٩٨٠ .

دەستەی باڵای سەرپەرشتی کەر بەسەر هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان ئەم بەیاننامەیەی دەرکرد .

یەکەم :
پلیتی هەڵبژاردن بەگوێرەی ئەو شێوەیە ئەبێت کە لەم بەیاننامەیەدایە .

دووەم :
ناوی پاڵیوراوان بۆ ئەندامیەتی ئەنجومەنی یاسادانان لە ناوچەی هەڵبژاردن بەپێی پیتی ئەبجەدی لەپلیتی هەڵبژاردنا ئەنوسرێ

سێهەم :
ئەو کەسەی ئەیەوێ پاڵیوراوێك هەڵبژێرێ (✓) لەنێو لاکێشی بەردەم ناوتی پاڵیوراوەکە دانێ .

چوارەم :
پلیتی هەڵبژاردن بەجۆری لیژنەی هەڵبژاردنی سەرپەرشتی‌کەر مۆر ئەکرێ .

پێنجەم :
ئەم بەیاننامەیە لە هەموو هۆیەکانی ڕاگەیاندنا بلاو ئەکرێتەوە .

عـزة ابراهیم
جێگری سەرەك ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش
سەرۆکی دەستەی باڵای سەربەرشتی کە بەسەر هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان

زانیاری سندوقی هەڵبژاردن

بەپێی ئەحکامی ماددەی -٣٥-ی یاسای ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستانی ئۆتۆنۆمی ژمارە«٥٦»ی سالی ١٩٨٠ بریاری دەر کردنی ئەم زانیاریانەمان دا .

یەکەم :
شێوەی سندوقی هەڵبژاردن بەم جۆرەی خوارەوە دەبێت
١ - بەرزایی کەی «١١٠» سم بێت .
٢ - پانتایی و قولی ٦٠ سم بێت .

دووەم :
لەلای سەرەوەی سەندوقەکەوە کەلینێ ئەکرێتەوە بۆ ئەوەی پلیتەکەی تێبکرێ .

سێهەم :
لەلای ڕاستی سەندوقەکە دەرگایەك ئەکرێت بەقفل دائەخرێت و ئەکرێتەوە کلیلەکەیشی لای سەرۆکی لیژنەی هەڵبژاردنی مەلبەندەکە دائەنرێت .

چوارەم :
سەندوقەکە لە داری «چام» دروست ئەکرێت و بەرەنگی سپی بۆیە ئەکرێت . سەندوقەکە بەگوێرەی ئەو نەخشەیەی کە دانراوە دروست ئەکرێت .

پێنجەم :
بەر لە دەنگدان سەندوقەکە لەلایەن سەرۆکی لیژنەی هەڵبژاردن ئەکرێتەوە بە ئامادەبونی ئەندامانی لیژنە بۆ ئەوەی لە سەلامەتی و نەبونی هیچ کاغەزێك لە ناویا دلنیا بن لەپاشان جارێکی تر لە بەردەم لیژنە دائەخرێتەوە .

شەشەم :
پاش ئەوەی سەرۆکی لیژنەی هەڵبژاردن کۆتایی هاتنی دەنگ دان ڕائەگەیەنێت سەندوقەکە ئەکرێتەوە ، بۆ جیاکردنەوەی ناوەکان لەبەردەم ئامادەبوان .

حەوتەم :
ئەم زانیاریانە لەهەموو هۆیەکانی ڕاگەیاندنا بلاو ئەکرێتەوە .

عـزة ابراهیم
جێگری سەرەکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و سەرەکی دەستەی باڵای سەرپەرشتی‌کەر بەسەر هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان

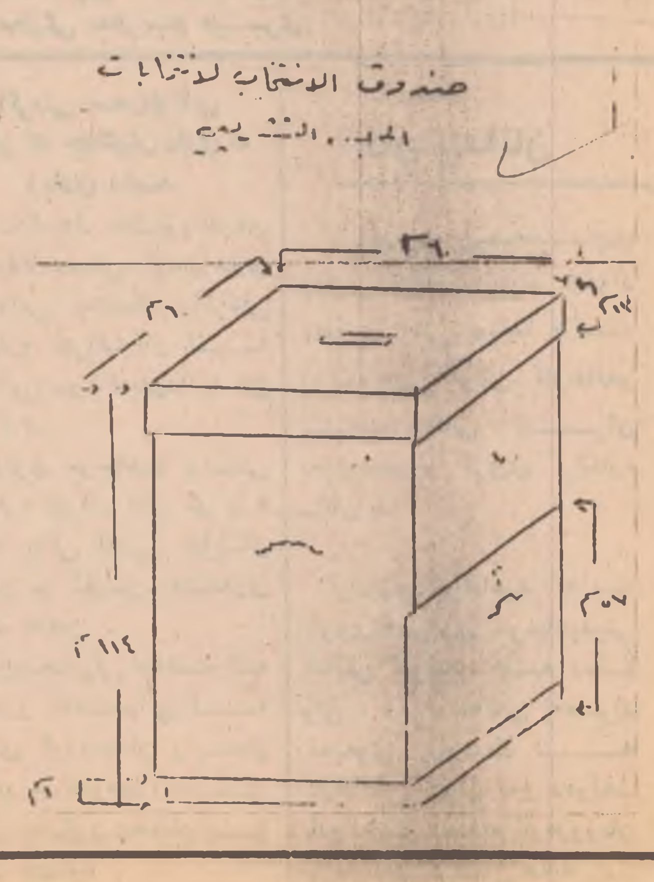

بەرێز سەرەکی ئەنجومەنی یاسادانان :

شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەمموز بەخششی

گەورەی پێش کەش بە گەلی کورد کرد

بەبۆنەی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەمموزی نەمرەوە ، بەرێز احمد عبدالقادر نەقشبەندی سەرەکی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان بۆ هاوکاری قسەی کردو وتی :-

کاتێك یادی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەمموزی نەمر دەکەینەوە ، کە پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب هەڵگیرسانی ئەم شۆڕشەی گرتە ئەستۆ ، چارەسەری کێشەی کوردی کرد ، کە پێش ئەم شۆڕشە لە ژێر زەبرو زەنگی ڕژێمە دواکەوتووەکان دەینالاند .. ئەوەبو شۆڕشی ١٧-٣٠ تەمموز لە ڕوانگەی مرۆڤانەی خۆی . بە شێوەیەکی دیموکراتی چارەسەری ئەم کێشەیەی کرد ... ئەویش لە ڕێگای دەرکردنی بەیاننامە مێژوو یی یەکەی ئۆتۆنۆمی و دامەزراندنی دام و دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی لە ناوچەی کوردستاندا .. بەمەش گەلی کورد دلنیا بو ، بگرە هاتە بوارەکانی بنیات نان ..... سەرەکی خۆشەویست صدام حسین هەمیشە گەلی کوردی بەسەرکردۆتەوە . سەری لە پارێزگاکانی کوردستان داوە ، بۆ ئەوەی کیروگرفتی ناوچەکەو ڕادەی گوزەران و ژیانی کورد بەسەر بکاتەوە ... ئەوەی ئەمڕۆ چاوەك بەکوردستاندا بگێڕی ، دەیان پیرۆزەی ئاوەدانی دەبینێ ، دەیان کارگەو قوتابخانەو نەخۆشخانەی پێشکەوتوو . ئەمەش نیشانەیەکی زیندووە کە بەڕاستی تێڕوانینی سەرکردایەتی بەرامبەر بە کوردستان و گەلی کورد ڕوون دەکاتەوە .

گەلی کورد لە ئێراندا دەناڵێ و بێ بەشە لە هەموو مانایەکی سەربەستی خۆی . کەچی لە عیراقدا . لە عیراقی گەشاوەدا ، کورد بەختەوەرە بەدەیان دەسکەوت .. بۆیە بەرگری لەم عیراقە خۆشەویستە دەکات ... کە عیراقی کوردو عەرەبە .

بەم بۆنەوەش پەیمان تازە دەکەینەوە کە سەربازی بەوەفابین بۆ بەرگری عیراق و پاراستنی دەسکەوتەکانی شۆڕش ، کە دەسکەوتی هەموو گەلە .

شیرزاد

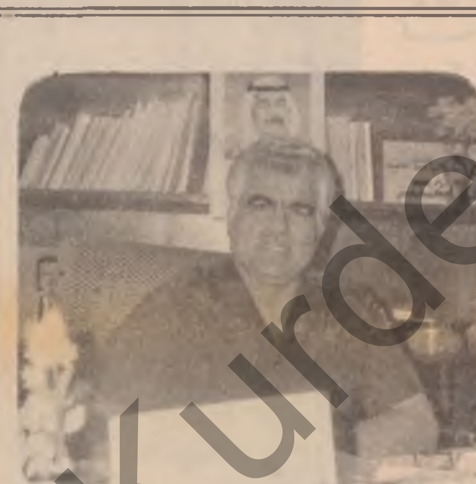

کارتی پیرۆبایی

بەڕێوەبەری گشتی

پەروەردەی سلێمانی

بەناوی خۆم و هەموو کاربەدەستان و فەرمانبەران و کارگێڕانی پەروەردەی سلێمانی بەمامۆستایان و قوتابیانەوە ، پیرۆزبایی گەرم پێش‌کەش بە یادی بیرەوەری شۆڕشی ١٧-٣٠ تەموزی پیرۆز دەکەین . بەڵێنی وەفاو پەیمانی شۆڕشگێرانە دووپات دەکەینەوە بۆ سەرەکی فەرماندە هەڤاڵی تێکۆشەر صدام حسین «خواپارێزگاری بکا» ، کە هەموو کات ئەو سەربازە چاونەترس و دلێرە بین لەبەرەکانی جەنگدا ڕووبەڕووی دوژمنی ئێرانی ڕەگەز پەرست بینەوە ، هەروەکو سەلماندومانە هەمیشە بیسەلمێنین کە ئێمە لە وڕێنەی ئەوان ناترسین . هەموو هێرشێکی دڕندانەیان تێك دەشکێنین و سنورمانیان لێدەکەین بە ئاگر ، هەردەم ئێمە سەربازی ئەم خاکەین و بەدەستی تفەنگ و بەدەستی قەڵەم لە پێناوی پارێزگاری کردنی خاکی پیرۆزماندا ، ئەوەتا ئەمڕۆش سەرتاپای وولات قوتابیان و مامۆستایان رۆلە بەشەرەفەکانی ئەم عیراقە ئارەقی ڕاهێنان و مەشق کردن دەرێژن کە بەردێکی تر دەخەنە سەر بناغەی سەرکەوتنەکانی سوپای جەنگاوەرمان لە گشت بەرەکانی جەنگدا . ئێمە کە ورەی قوتابیان و مامۆستایان وەك جەنگاوەرێك لە گۆڕەپانی جەنگدا بەبەرزی دەمێنێتەوە . ئاشکرایە کە بەتوانایی و لێهاتوی مامۆستاو ڕابەرو سەرکردمان پاڵەوانی قارەمان هەڤاڵی تێکۆشەر « صدام حسین »ە خواپارێزی . که ئێمەش هەمیشە لە تێکۆشاندابین ، لە پێناوی خاك و ئاو شەرەفی ئەم ئیراقە خۆشەویستەماندا بجەنگین هەتا سەرکەوتنی هەمیشەیی بەدەست دەهێنین ، سلاو ڕێز بۆ هەموو سەربازە ئازاو دلێرەکانمان لەگشت بەرەکانی جەنگ لەیادی ئەم جەژنە پیرۆزەدا چەپکە گولی ڕێز پێش‌کەش بەو شەهیدانەی لە پێناوی سەربلندی عیراقی خۆشەویستماندا خوێنی خۆیان بەخشی هەمیشە ئەمرو سەر بەرز بن ، بەڵێن بۆ قارەمانی سەرکردە هەڤاڵی تێکۆشەر صدام حسین -خواپارێزی- کە گشت کات ئامادە بین بۆ هەموو فەرمانێکی سەرکردایەتی پارت و شۆڕش جەنگاوەرێکی ئازای ئەو وولاتە ئازیزە بین .

خضر شوکت محمد
بەڕێوەبەری گشتی
پەروەردەی سلێمانی

بەبۆنەی بیرەوەری شۆڕشی -١٧-٣٠-ی تەموزی پیرۆزەوە .

سەرەکی فەرماندە توانی مەسەلەی

کورد چارەسەر بکات

محمد رضا مجتهدی گەمەزنترین زانای پاکستانە وتی :

هەر کەسێ سەردانی عیراق بکات دلخوش ئەبێ بەو بارە پێشکەوتوەی لەبوارێ پەرەپێدان‌دا لە عیراق ئەبینێ .

لە هەمان کات دا عیراق ئەو شەڕەی بەسەر سەپێنراوە بەلام بەردەوامە لە پەرەپێدان . بۆ ئاسودەیی ژیانی هەموو عیراقیەك . سەرۆکی ئازاو خۆشەویست بۆ ئاشتی هەموو کاتێ لایەنگیری بۆ موسلمانان و ئاینی ئیسلام بەردەوامە .

بەتایبەتی لە بلاوکردنەوە — دابەش کردنی قورئانی پیرۆز بۆ دورترین شوێن لە جهان دا . ئەم پرۆژە پیرۆزەش وەزارەتی ئەوقاف پێی هەڵئەسێ بۆ جێبەجێ کردنی .

هەروەها دروست کردنی سەدان مزگەوت و شوێنی عبادەت لە جیهان دا .

لەگەل جوانترین سلاوو ڕێز بۆ گەلی عیراقی موسلمان کە لە هەموو جهان‌دا ئالای بەرزو شەکاوەیە .

مامۆستا همام عبدالغنی وتی :-

لەبڕوایی بتەو بەیەکێتی نیشتمانی و یەکێتی چارەنوسی گەلی عیراق بە کوردو عەرەبەوەو بیروایی ئینسانی پارتی بەعسی سوشیالستی عەرەب و هەستی بەرزی بەلێپرسراویەتی نیشتمانی و نەتەوایەتی سەرۆکی فەرماندە بەبیری ڕوشتی و توانای مەزنی توانی مەسەلەی کوردی چارەسەر بکات و بەشێوەیەکی دیموکراتیانەو تەواو ئۆتۆنۆمی لەناوچەی کوردستان بەگەلی کورد بەخشێت . بەم جۆرە دەسگاکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە ڕۆژی ١١ی ئازاری سالی ١٩٧٤ وە دامەزراو لە پێشکەوتنی بەردەم دایە بۆ خزمەت کردنی ناوچەو بەرە پێدانی .

ناصر جرجیس

لەبیرەوەری ١٨ ساڵەی شۆڕشی

١٧ی تەمموزی پیرۆزدا :

بەڕێز پارێزگاری سلێمانی

بۆ هاوکاری دەدوێ

کە یادی شۆڕشی ١٧-٣٠ی تەموزی پیرۆز دەکەینەوە یادی ئەو بابەخدان و پەرەپێدانە گەورانە دەکەینەوە کە سەرکردایەتی شۆڕش بە ناوچەکەمانی داوە ، گومانی تیدا نیە کە بیرەوەری ئەم شۆڕشە لە دڵ و دەرونی هەمو هاولاتیەکدا بە زیندوی دەژی و یادی دەکرێتەوە ، چونکە هەموو کەسێك هەست بەو گۆڕانکاریانە دەکات کە ئەم شۆڕشە مەزنە بۆ گەلی عیراقی هیناوەتە دی ، بەتایبەتی بۆ گەلی کوردمان کە لە چوارچێوەی ئۆتۆنۆمی‌دا ئەو دەستکەوتە پیرۆزەی پێبەخشراوە ، لە پاڵ هەموو دەستکەوتە پیرۆزەکانی تری ،ئەمانەش پەیوەستە بە هەوڵی لێهاتوانەی سەرکردایەتی پارت و شۆڕش لە سەروبانەوە هەڤالی تێکۆشەر صدام حسین -خوابپارێزی- . ئەمڕۆ ناوچەکمان ڕۆژ لە دوای ڕۆژ پێشکەوتنی فرە بە خۆیەوە دەبینێ سەرەڕای بەردەوامی جەنگی بە زۆر داسەپاو بەسەرماندا لە لایەن ڕژێمی ئێرانی ڕەگەز پەرستەوە ، ئەمڕۆ گەلی کوردمان پاڵەوانانە لەگەل هەموو عیراقیەکی بە شەرەفدا دیوارێکی پۆلاینە، لە بەردەم هێرشە دڕندانەکانی دوژمنی ئەفام و چڵۆك دادەر . لە پاڵ ئەمەشداگەلی کوردمان لە خۆ ئامادەکردندایە بۆ هەڵبژاردنی نوێنەری ڕاستەقینەی خۆی بە شێوەیەکی دیموکراتیانە کە سەرکردایەتی پارت و شۆڕش هەموو شێوازێکی دیموکراتیانەی بۆ ئامادەکردوە ،لەگەل هەموو پێویستیەکدا تاکو ئەنجامێکی سەرکەوتووی هەبێت . جەماوەری گەلی کوردیشمان بە گشت بڕوایەکەوە بەشداری ئەم هەڵبژاردنەی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان دەکا . ئەمەش مافێکی ڕەوای گەلی کوردمانە کە هەرگیز پێش شۆڕشی ١٧-٣٠ تموزی پیرۆزە نەبینراوە .

گەلی کوردمان بە شانازیەوە بەشداری ئەرکە نیشتمانیەکان خۆی دەکا . کە لە ژێر سێبەری پارت و شۆڕش‌دا دەستمان کەوتوە . هەروەها بە شانازیشەوە بەرگری لە ناو خاکی عیراقی شیرینمان دەکەین . کە دژی دوژمنانی داگیرکەری خاکمان بجەنگین . ئەمە نیشانەی سەربلندی و شەرەفمەندیە . ئەمە مەدالیای سەرکەوتنە لەسەر سنگی هەموو ڕۆلەیەکی بە شەرەفی ئەم وولاتە دێرینە کە لوتکەی چیاو دەشت و ئاوو هەموو بستێکی خاکی ئەم عیراقە دەکەنە گۆڕستانی ئەوانەی بەزیوی دێن و بە بەزیوی سەر دادەنوێنن لە بەردەم باوەڕو توانای ڕاستەقینەدا . کە دەستی تەماعیان درێژ دەکەن و لە بنا بڕیان دەبڕینەوە .

بەڵێ ئاشکرایە کە ئەو سەرکەوتنانەی پالەوانەکانی سنورمان بەدەستی دەهێنن ، ئەنجامێکی منطقی و ڕاستی بوونی لێهاتووی و سەرکردایەتی بە توانای سەرەکی فەرماندە خوابپارێزێ « صدام حسین »ە .

سوپایەکی ئازا خاوەنی پالەوان و سەرکردەی وا ئازا بێت دیارە ئەنجامی هەر سەرکەوتنە ، ئەوە دوژمنی گێل بە نەفامی خۆیەوە لە هەموو هێرشێکی نارەوایدا بە درێژایی ئەم شەش ساڵەی جەنگ ، پەشیمانی بۆ دەمێنیتەوە ، بە پشتیوانی یەزدانی مەزن و لێهاتویی و بە توانایی شۆڕەسواری سەرکردە هەڤال صدام حسین -خوابپارێزێ- سەرکەوتنی کۆتایی نزیکە بەسەر ئەم داخ لە دڵ و دەرون ڕەش و چەپەلانە ، کە لە هەموو ئەریەت و یاسایەك لایان داوە لە کۆتایدا هەزاران سلاو بۆ یادی بیرەوەری ١٧-٣٠ تموزی نەمر ، سلاو لەو جەنگاوەر ئازانەی بە هەڵوێستی شەرەفەوە ڕوبەڕوی دوژمن وەستاون لە گشت بەرەکانی جەنگدا . سەربەرزی بۆ هەموو ڕۆلە بەشەرەفەکانی عیراق ، شکۆمەندی بۆ شەهیدانی جەنگی ڕەوامان جەنگی قادسیەی صدامی پیرۆز بەلێن بۆ سەرکردەی لێهاتو سەرەکی فەرماندە هەڤال صدام حسین «خوابپارێزێ» ، کە هەموو کات سەربازێکی بە وەفا بین لە پارێزگاری‌کردنی خاکی عیراقی خۆشەویستمان تا هەمیشە ئالای بەرزی عیراقمان بە سەرکەوتوی بشنێتەوە .

هەر بژی یادی جەژنەکانی تەموزی نەمر .

جعفر عبدالکریم البرزنجی
پارێزگاری
سلێمانی

Institut Kurde de Paris

ئەو کاتە تێکۆشەران سەرکەوتن کە پەیوەندی بە هەموو ویستەکانی دوژمنانەوە بڕی

کەمن‌و .. یا بەرەو دۆزەخ‌و خراپترین سەرەنجام بڕۆن .. هۆشیاریی تێکۆشەران‌و ئازایەتیی باسکردن‌و چارەکردنە بیرییەکان‌و پتەویی‌و بەجەرگیی هەڵوێستی سەرەکی هۆی ئەوەبوو کە بە شێوەیەکی بێ غەل‌وغەش یەك لە یەکتری جیابکرێتەوەو ڕێگای گەل‌و تێکۆشەران‌و ڕێگای پیلان‌و خایەنان بە یەکدا نەچێ‌و ئەو دەزگایە بوو کە پیلانەکەی لەسەردا شکاو .. لەبەر ئەمەو لەبەر هۆکاری تر وای لێ‌هات کاری پیلانەکە لەناو عیراقداو لە باشترین حاڵەتیا هەر بریتی‌بێ لە چەند ئەڵقەیەکی هونەری کە لە تاریکیدا ئیش‌بکاو ڕەفتاری غەدرو فێڵ بکا بە ڕەفتاری .. بەجۆرێکی وا هێزەکانی لە گەل دوور بوونەتەوەو کەوتنە شوێن‌و شکاندنیان لەلایەن گەل‌و کۆشش‌کەرانی دەزگا تایبەتی‌یەکانەوە ئاسان‌بووە .. پاش ئەوەی ئەو ئەقڵانەی کە سەرپەرشتی پیلانەکەیان دەکرد ئاواتی ئەوەیان هەبوو کە ڕێبازو شۆڕش بکەن بە دەستەیەکی حوکمڕانی‌و هیچی ترو هێزو توانایان لەو دەستەو ئەڵقە هونەرییانەدا بهێڵنەوە .. لەکاتێکدا کە بەکرێ گیراوەکانیان دەبن بە زاناو ئەندازیار لە تەوژمی میللیداو بیرە وێرانکەرەکەیان ببێ بە ڕێگایەك بۆ زۆربە بەڵام ئەو ڕۆژە نائومێد بوون کە تێکۆشەران لەناو خۆیانا سەرکەوتن‌و ئەو بەیەکداچوونەیان بە بیرێکی ڕووناك‌و بە مەبدەئیەت‌و بەجەرگی کردەوە بۆ قازانجی نیشتمانپەروەری‌و شەرەف‌و شتە پیرۆزەکانیان ، دەڵێم ئەو ڕۆژە تێکۆشەران سەرکەوتن کە بەیەکداچوونیان کردەوەو هەموو پێوەندی‌یەکیان بەو شتانەوە بڕی کە دوژمنان دەیانویست زەرەرو زیان بگەیەنێ .

سنوورێکی ئاشکرا لەنێوان بیری نەتەوەو بیری شعووبیەتدا

بەم‌جۆرە حزبەکەمان سنوورێکی ئاشکرای دانا لەنێوان بیری پیلان‌و بیری شۆڕش‌و حزب لەنێوان بیری نەتەوەو بیری شعووبیەتدا کە لە دەرەوە هاتووەو بە پەردەی ئایین داپۆشراوە لەنێوان ئاواتەکانی گەل‌و نەتەوەو ئاواتەکانی دوژمنانی گەل‌و نەتەوە.. لەنێوان نیشتمانپەروەری‌و لەنێوان خەیانەتدا .. لەنێوان ڕێگای سەرکەوتن‌و ڕێگای شکاندا .. لەنێوان سەرکەوتن‌و بەرەخوار چووندا‌و .. لەنێوان ڕەسەنایەتی‌و لەنێوان ساختە یا وەرگیراودا .. لەنێوان هەموو شتێکی چاك‌و باش‌و لەنێوان هەموو شتێکی نامۆو لە سەرشۆڕی‌و بۆگەنی‌و نائومێدی نوقم‌بوودا‌و .. لێرەدا ڕەوت مایەوە بە شۆڕشێکی وردبینی سەرکەوتوو لە گیان‌و بەخشندەیی‌و بڕیارەکانیشی جەماوەرێکی زۆرو هۆشیارو خاوەن تواناو قوربانیدەر پشتی دەگرێ‌و .. پانایی‌و درێژایی بریتی‌یە لە نیشتمان لەم پەڕیەوە تا ئەوپەڕی لە سەریەوە تا خواری‌و لە ڕۆژهەڵاتیەوە تا ڕۆژاوای .. ئەو بەیەکداچوونەی کە باسمان‌کردو جۆری پیلانەکەو لاکانی کارێکی وایان کرد عیراق خۆی بە تەنیا بە چەك ڕووبەڕووی دوژمنان بوەستێ هەندێ جیاوازی ئاشکرا نەبێ .. دوژمنێکی وا کە دەبوو هەمووی عەرەب پێکەوە ڕووبەڕووی بوەستن لە سەنگەرێکدا .. عیراق لەگەڵ ئەمەیشدا بە سەرکەوتوویی مایەوەو بە یارمەتی خوا تا دوایی بە سەرکەوتوویی دەمێنێتەوە .

هاوڕێیان .. وەك دەزانین چارەنووسی نەتەوەی عەرەب یەك چارەنووسەو بناغەی هێزیشی لە یەکێتیی لا گرنگەکەی توانایدایە ئەگەر نەڵێین هەمووی توانای کاتێ کە ڕووبەڕووبوونی پیلانی گەورەی وەك ئەم پیلانە پێویست بێ‌و دوژمنانی نەتەوەی عەرەب‌و لە پێشیانەوە نەخشەکێشانی ئەم پیلانەیش ئەم پیلانە دەزانن .. لەبەر ئەوە هەر لە سەرەتاوە سووربوون لەسەر ئەوەی سوود لەم بەیەکداچوون‌و کاغەز تێکەڵبوونە وەرگرن تا دوورترین ڕادە بۆ ئەوەی لە شەوێکدا عیراق وەرگرن نهێنییەکانی دەرنەکەوێ تا ئەو کاتەی کە ئیتر پەنجەگەستن سوودی نامێنێ .. بەم‌جۆرە سوودیان لەو کاغەز تێکەڵ‌کردن‌و بەیەکداچوونە وەرگرت کە لە ئەنجامی هەڵوێستی جووتە ڕژێمی حافظ اسدو قذافی‌دا پەیدابوو وەك چۆن سوودیان لە بەیەکداچوون‌و کاغەز تێکەڵ‌کردن وەرگرت لە بوارەکانی تردا .. بەڵام درێژیی ماوەی کێشەکەو بەرگریی عیراق بە فراوانی پیلانەکەیان ئاشکراکردو تیشکی ڕووناکیان خستە سەر هەموو ئەو سووچ‌و پەنهانی‌یانەی کە زیانیان دەبەخشی لە گۆڕەپانەکانی بەیەکداچوون‌و هەموو ئەو شوێنانەی کە بارودۆخ‌و هۆیان دەرنەکەوتبوو .. لە ئامانج‌و شێوەی پیلانەکە .. ئەنجا داگیرکردنی سێ سووچکەی فاویش لەلایەن دوژمنەوە ئەوەی خستەوە بیری عەرەب کە ئێمە لەبارەی سووچ‌و جێکاو لایەن‌و ئامانجەکانی پیلانەکەوە دەرمان‌خستبوو و بەم جۆرە چەشنە بێداری‌و ڕاپەڕینێك نیشتمانی عەرەبی گرتەوەو هات بەسەر گەل‌و کاربەدەستانی دەوڵەتە عەرەبەکانا .. هەرچەندە ئەمە لە کاری ڕاستەو خۆیا لە چوارچێوەو کارێکدا مایەوە کە ناگاتە ئەو پایەبەی ئاواتی بۆ دەخوازین بۆ عەرەب‌و یا عەرەب ئاواتی بۆ دەخوازن بۆ خۆیان . بەڵام ئەگەر بەرەبستێنێ ڕەنگە ببێ بە سەرەتایەکی گرنگ لە ژیانی عەرەبدا بە ڕێگای ناسین‌و چارەکردنی هۆکارەکانی بێ‌هێزی لە ناو خۆیاناو بە ڕێگای زانین‌و ڕووبەڕووبوونی دوژمنانیانا بۆ ئەوەی نەتەوە بەرەوپێش بڕوا بە ڕێگایا .

ڕەنگە یەکێك بپرسێ ئایا بۆچی هەموو ئەم لایەنانە پێکەوە بە جارێ کۆبوونەوە بۆ ڕووبەڕوو بوونی عیراق . ئەو تاقیکردنەوەیەی کە ئێمە لە عیراقدا بنیاتی ئەنێین تاقیکردنەوەی عیراق نیە لە چوارچێوەی نەتەوەدا بەڵکو تاقیکردنەوەی نەتەوەیە لە چوارچێوەی عیراقدا .. بەم پێیە کاری سەرکەوتنی یا سەرنەکەوتنی هەر لە چوارچێوەی عیراقدا نامێنێتەوە بەس .. لەبەر ئەوە هەروەك چۆن هەموو شەرافەتمەندانی نیشتمانی عەرەب وێنەو ئاواتی خۆیان لە هەموو تاقیکردنەوەیەکی ڕەسەن یا ڕەفتارێکی ڕەسەندا دوژمنانی نەتەوەی عەرەب ئەو کارەیان لەبیر ناچێ کە ڕۆڵەکانی نەتەوەی عەرەب دەیکەنە سەر یەك‌و ئەوە دەزانن کە سەرکەوتنی تاقیکردنەوەکەی عیراق لە بوارە ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و ڕۆشنبیری‌و سیاسی‌و بوارەکانی تری ژیانداو بەشێوەیەکی تایبەتی سەرکەوتنی لە دروستکردنی سوپایەکی هاوچەرخ‌و تواناد‌ا .. لەگەڵ هەمووی ئەوەی لێ‌یەوە زانراوە لەبارەی تێڕوانین‌و ڕەوشتی وا کە دەبێتە هۆی زیادبوونی بەیەك‌گەیشتنی برایانە ، لەگەڵ برا عەرەبەکانیا بە هەر ڕادەیەك بێ باشترەو دوور خستنەوەی حاڵەتی بازرگانی پێوەکردن‌و ناکۆکی‌یە .. دەڵێم دوژمنانی نەتەوە ئەوە دەزانن کە ئەمە لە ئەنجامداو لەگەڵ هەموو شتێکیشدا چەسپاندنی مافی نەتەوە لە ژیان‌و پێشکەوتن‌و سەربەخۆیی‌و بەزاندنی بیروباوەڕی دوژمنانی نەتەوەی عەرەب .. سەرنەکەوتنی پیلانەکە لە تێکدانی ئەم تاقیکردنەوەدا ترسی دوژمنانی نەتەوەو لەڕێلادەرەکانی زیادکرد لەسەر چارەیان‌و چارەی نەخشەکانیان‌و بەم‌جۆرە پرۆسێسی شەڕ لەوەوە کە بریتی‌بێ لە هێرش‌بردن پاش ئەوەی ئاواتە سەرەکی‌یەکەیان لە تێکدانی عیراقدا بۆ ڕامالینی نەتەوەی عەرەب‌و کەرت‌کەرت‌کردنی پووچەڵ بوو ، بوو بە پرۆسێسێکی بەرگری‌کردن بۆ دوورخستنەوەی ڕەنگدانەوەی سەرنەکەوتن لە چارەیاناو دواخستنی دەوری بنیاتنەری عیراق لە بارەی نیشتمانی‌و نەتەوایەتی‌یەوە بەلای کەمەوە .. ئەگەر نەتوانرێ بە یەکجاری دوور بخرێتەوەو تێکدرێ‌و .. ئەمەیە ئەو بناغەیەی کە دەبێ لێ‌یەوە دەستبکەین بە لێکدانەوەی هۆی ڕازی‌نەبوونی دوژمنان بە ئاشتی‌و خۆ بەکوشت‌دانیان بۆ بەردەوامیی شەڕ .. لەو کاتەدا کە ئێمە داوای ئاشتی‌و وەستاندنی شەڕ دەکەین .

جەنگ ... یاسای بنەڕەتی ژیان نیە

سەبارەت بەئێرانیەکان وەستانی جەنگ مانای ڕووبەڕوو بوونی کاروباری ژیان‌و گیروگرفت‌و هەموو پێداویستیەکانیەتی بەبێ پۆشەر ، ئەوکاتە ئەوە دەگەیەنێ کە بیروڕا دواکەوتووەکەیان دووبارە بەبێ پۆشەر دەچێتە ناو تاقیکردنەوەیەکی قورسەوە ... ئەوان دەزانن کە بیروڕایان سەرناگرێ چونکە شێوەیەکی پێچەوانەی یاساکانی ژیانەو چونکە ئەوان لەڕاستی‌و یاساکانی ژیانەوە هەنگاو نانێن‌و بەڵکو پشت بە جادوگەری‌و هێزەکانی دواکەتن دەبەستن‌و جادوگەری‌و دواکەتنیش دوو توخمی بنچینەیی هێزن بەلای کاربەدەستەکانی ئێرانەوە لە گردکردنەوەی هەڵخەڵەتێنراوان بۆ ئەوەی بەرەو تەنووری مردن بیانێرن .. لە کاتێك دا سیاسەتمان بەئەمینی لەوەدا ماوەتەوە کە جەنگ حاڵەتێکی ناچاری‌یە لەسەر ڕێبازی ژیان‌دا بۆ چارکردنی لایەنێك لە گیرو گرفتەکانی کاتێك هۆکانی تر توانای ئەوەیان نابێ .. نەك یاسایەکی بنەڕەتی ژیان بێ ..

ئاشتی باشترین دۆخەکە وامان لێ‌دەکا لە بیناکردن‌داو لە چارەکردنی گیروگرفتەکانی ژیان‌دا بەردەوام‌بین ، کەچی کاربەدەستانی ئێران مەسەلەی جەنگیان لەڕووی ماناو ڕەفتارەوە بەرەو لایەنێکی تر بردووە بریتیە لەوەی .. کە جەنگ یاسایەکی بنەڕەتی ژیانەو بێ جەنگ ڕژێمەکەیان دەرفەتی بەردەوام بوونی نیە . لەبەر ئەوەی بنچینەی هێزی ئادەمیزادیان لەسەر هەڵخەڵەتاوان‌و دواکەوتووان بەندە .. دەزانن کە جەنگ ماوەی تێکەڵبوونی تەقەلای دواکەوتووەکان بە تەقەلای ئەوانی تر دەدا بۆ هێنانەدی مەبەسەکانیان بەڵام ئاشتی ڕێگای ئەو تێکەڵاوی‌یە نادا ، لادەرەکان‌و زایۆنی خۆیان لەهەمان ڕێبازدا بینیوە ئەگەرچی شێوەو لێکدانەوەو هەندێ نیازیان جیاوازبێ .

کۆڵەکەی دوژمن

کاتێك کۆڵەکەی دوژمن دواکەوتوویی‌و جادووگەری‌بێ وەك توخمێکی بنەڕەتی هێز لە بەربەرەکانی‌دا هەموو کەسێك دەزانێ کە دواکەوتوویی‌و جادووگەری لە سیفەتەکانی چەرخ نین و ناتوانرێ وەك حاڵەتێکی کاریگەر تاماوەیەکی درێژ ڕابوەستن ، لەبەرئەوە بەربەرەکانیەتی خوا بیکا لە سوودی ئێوە دەبێ‌و ئەمو تەنگ‌و چەڵمەیەی حاکمەکانی سووریاو لیبیاو زایۆنی‌یەکان خۆیان تێخستووە لە مەرج‌کردن لەسەر تێکدانی کیانی عیراق‌و نەتەوە لەم پیلانەدا ، ئەوان هەرخۆیان ئۆباڵی ئەمەیان دێتە ئەستۆو لەلایەن ئێمەوە هیچ بوارێك بۆ مساوەمەکردن لەسەر بیروباوەڕو دەسەڵات‌و کەرامەت‌و گەل‌و ئاسایشی عیراق‌و نەتەوەی عەرەب نیە .

هاوڕێیان ئەوەی پیلانەکە لەژێری ژێرەوە دەهێڵێتەوەو گەل‌و نەتەوەکەتان لە پایەیەکی شایستەدا دەهێڵێتەوە ، پارێزگاری کردنی تیئۆری هاوسەنگی کاروباری ژیان‌و ئایینەو ڕەفتارکردنە لەسەر بنچینەیی‌و دەستەپێوەگرتنی هێڵی ڕۆیشتنمان و ڕێ‌و شوێن‌و ئامانج‌و هۆیە سەرەکیەکانیەتی‌و لەپێشیانەوە سوود وەرگرتن لە مەیدانی تێکەڵبوون‌و پەیوەندی بەگەل‌و سوودوەرگرتن لە مەیدانی خۆ بەزل سەیرنەکردن‌و گەشبینی‌و بڕوابوونێکی بەرز بەخۆ لە دنیادا بارمان گران نەکەین بۆ ئەوەی بارمان ئەوەندە لە کاروباری ژیان‌دا قورس نەبێ کە لەو پێویستیە زیاتر بێ کە لە بڕواو حزب‌دا وەسف‌کراوەو ئەوەش کە لەگەڵ ئەو پێویستیەی مرۆڤ‌دا یەك دەکەوێ کە بەقوناغەکەیەوە بەندە ، بێ ئەوەی ئەوەمان بیربچێتەوە کە ڕۆڵی سەرکردایەتی کردنی گەلان بەردەوام بێ‌و لە سیفەتەکانی ئەوانەش کە ڕۆڵی سەرکردایەتیان بەردەوام‌بێ ئەوەیە کە بە بێ بارگرانی بمێننەوە ، هەروەها سەرەڕای ئەوەی کە ئەوان پێشڕەون بەهەموو سیفەتێك کە پێویستیەتی‌و گیرو گرفتێك کە دێتە ڕێی .

عیراقی زیاتر تواناداتر بووە

جەنگ ڕێبازی هەڵاوێردنەو یاسای حاڵێکە بەم وەسفە ، نەك یاسایەکی گشتی ژیان بێ ئەگەر چی درێژایی ژیانیشمان بۆ حیساب‌کرد بەوەی کەوایە ئەو کاتێك ڕوودەدا بێ چاوپۆشی‌کردن لە ئامانجەکانی ، شوێنەوارێکی سلبی زۆر بەسەر کۆمەڵدا بەجێ‌دەهێڵێ‌و ئەگەر نەیتوانی ئامانجە دیاریکراوەکانی بەدی بهێنێ سەرەڕای هۆکانی‌تر دەبێتە کارەسات ، دەگمەن هەڵدەکەوێ کە لە ناو گەلان‌دا ببینن لەم وەسفەی جەنگ‌و دۆخ‌و ئەنجامەکانی دەربچێ ئەگەرچی ئێمە زۆر لە ئازیزانمان لە ڕۆڵەکانی گەلە مەزنەکمان‌و لە هاوڕێکانمان‌و لایەنێك لە دەرفەتی ژیانی ئاشتیمان لە کیس چووە بەڵام کەم وادەبێ حاڵەتێکی وەك حاڵەتی خۆمان ببینین هەموو لایەنەکانی ژیانی لە ئەدەب‌و لە هونەرو لە هەڵبەست‌و لە زانیاری‌و لە تەکنیك‌و هەتا لە لایەنەکانی ئابووریش‌دا تێدا بگەشێتەوە ، لەگەڵ دژواری خەرجی جەنگ ولایەنی زۆری خەرج‌کردن‌دا دەبینین مرۆڤی عیراقی لە مامڵەت کردن لەم مەیدانەدا زیاتر بەتواناترەو زیاتر لە مەیدانی کشتوکاڵی‌و پیشەسازی‌و بیناکاری‌و ڕێگاوبان‌و خزمەتگوزاردا توانای داهێنانی هەیە ، لە هەموو ئەمەش گرنگتر ئەو شەخسیەتە نوێیەی مرۆڤی عیراقە کەپڕە لە تواناو بڕوا لە مامڵەت کردن لەگەڵ ئێستادا بەهەموو تازەگی‌و پێداویستیەکانیەوە کە گەشبینی لە تێڕوانینی پاشە ڕۆژدا پێوە دیارە .

شەخسیەتی نوێی عیراق بەرهەمی جەنگ‌و ئەوەی جەنگ دەری‌دەکانیە چونکە لە پێش جەنگەوە دەستی بەدروست بوون کردوە بەڵام جەنگ نەیتوانی تێرووپڕی بیناو پێگەیشتنی ئەم شەخسیەتە بوەستێنێ بەگوێرەی ئەو وەسفەی پێشکەشمان‌کرد کە ئەوە ئامانجی بنەڕەتی دوژمنان بوو لە دەستدرێژی‌کردن‌و بەردەوامی جەنگ دا بەڵکو جەنگ بەو نموونە مەزنانەی کە لەسەر ڕێبازی قوربانی‌و گرتنەبەری هەموو هۆیەکی چاکە لەشەخسیەتە تازەکەداو بەو گیرو گرفتانەشەوە کە ڕووبەڕوویان بووە ئەم شەخسیەتەی دەوڵەمەندتر کردوەو هەندێ سفەتی باشی تێدا قووڵتر کردوەو بایەخی بەسیفەتەکانی تر داوەو مەودایەکی دوارۆژی گەشەداری پێ بەخشیوە کەچی ئەگەر سەیری جەنگەکانی عەرەب بکەین کە لەپێش قادسیەدا داون دەبینین لە شەخسیەتی عەرەبیان لە وڵاتەکانیان‌دا کەم کردۆتەوەو زۆر ڕەوشتی جوانیان کز کردوە لەو ڕەوشتانەی کە هاووڵاتی عەرەب بە مێژوو دوای مێژوو وەری گرتوە تاوای لێهاتوە گومان لە پالپشتەکانی دەکا یاخود ئەوەی لەواندا لە قۆناغی یەکەمی دروست بوون‌دا بوو بەپێی بیروڕاو بەخشی قۆناغەکەی هەرچەندە ئەو جەنگانە لە چەند هەفتەیەك تێنەپەڕین ، ئێمە ئەو گیروگرفتە سیاسی‌و دەروونی‌و ڕۆشنبیری‌و فیکری‌یانە دەزانین کە ئەو جەنگانە جێیان هێشتووە لەسەر واقیعێك کە نەك ئەو وڵاتانەی بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ مامڵەتی لەگەڵ‌دا کردوە بەڵکو لەسەر ڕادەی نیشتمانی عەرەب‌و گەل‌و ڕێکخراوە سیاسی‌و نیقابی‌و پیشەیی‌کانی دا کە هێشتا شوێنەواری ماوەو تا ئەمڕۆژە لە بەرچاومانە .

ئەم شەخسیەتە نوێیە کە لە دۆلی ڕافیدەین‌دا پێك هاتوە بەهەموو بەخشندەیی‌یەکانی شۆڕش‌و بیروڕاو سیاسەت‌و گیروفتەکانیەوە تێکەڵاوە ئەوە کە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی سەرکردەیی کردوە هاوڕێیان وای لە دوژمنان کردوە کە لە کاری خۆیان و ئێوە سەرسام ببن ئەوان لە نێوان ئەو تاڵی هیوا سەرنەگرتووەی تووشی‌بوون بەهۆی هەڵسەنگاندنی بەهەڵەی هەڵوێستەوە کە لێ‌یەوە بۆ ڕووبەڕووبوونی عیراق لەم جەنگە سەختەدا

بڕوانە ل ١٠

Institut Kurde de Paris

بەڕێز سەرەكی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن بۆ هاوكاری دەدوێ:

• دەستی ئاوەدان بوونەوەو پێشكەوتن لە ناوچەی كوردستان

• بەسەركردنەوەی پرۆژەی خزمەت گوزاری

ئەگەر بێتو چاوێك بە ناوچەی كوردستاندا بگێڕین ، بە تەواوی هەست بەو گۆڕانو باری پێشكەوتنە ئەكرێت كە لە ڕووی ئاوەدانیو باری ڕۆشنبیریو پەروەردەو كۆمەڵایەتیو ئابووریو كشتوكاڵو .. هەموو لایەنەكانیتردا هاتوونەتە دی ..

شێرزاد ■ لقی هەولێر

هەموو ئەمانەش ، لە ماوەی چەند ساڵێكی كورتدا ... چونكە چەند ساڵێكی لەمەو بەر ئەم ناوچەیە لە زۆر ڕووەوە فەرامۆش كرابوو ... لە بەسەركردنەوەیەك لەگەڵ بەڕێز یحیی جاف سەرەكی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی كوردستان چەندین لەو پرۆژە دیارانەمان بەسەركردەوە ..

بە تایبەتی ئەو هەنگاوانەی لەم دواییەدا هاتوونەتە دی كە ڕەنگدانەوەی ئەو باری پێشكەوتنەیە .

• سەرەتا •

بەڕێز یحیی جاف ، لە سەرەتادا ، دەستی بۆ ئەوە برد ، كە هەنگاوی دامەزراندنی دامو دەزگاكانی ئۆتۆنۆمی لە كوردستاندا ، بەردەوام بوونی ڕەوتی پێشكەوتنو ڕادەی بیناكاری ئەنوێنێ .. ئۆتۆنۆمیش بەیەكێ لە دەسكەوتە هەرە گرینگەكان دائەنرێ كە بۆ گەلی كورد هاتە دی ، بۆ ئەوەی ناوچەكە ببوژێتەوەو هاوولاتیان بتوانن بناغەی ژیانی ئاسوودەگی دابمەزرێنن بۆیە ، ئەمڕۆ ، هاوولاتی كورد هەست بە دڵنیایی دەكاتو بە قوربانی دانی گەورە بەشداری لەو جەنگە دەكات كە ڕژێمە نەزانەكەی تاران سەپاندیە سەر گەلەكەمان .. بە تایبەتی ئەم هێرشانەی دوایی كە بە ڕاستی وێنەی قوربانیدانو سەربلندی گەلەكەمانی نواند بەرامبەر بە خومەینی‌یە دڕندەكان كە چاویان بە باری گەشانەوەو پێشكەوتن هەڵنایەتو دەیانەوێ عیراقی بەتواناو بنیاتنان لەم بارودۆخە ئەو دەورە شارستانی‌یە نەبینێ ... بەڵام كاروانی جەنگ ، ئەو ڕاستی‌یەی دەرخست كە عیراق هەرگیز قابیل نیە بە ئاسانی بگەڕێتەوە دواوەو لە بەرەی جەنگو لە بەرەی بنیاتنان وانەیەكی هێندە تاڵی دایە دوژمن كە بیر ناچێتەوە .

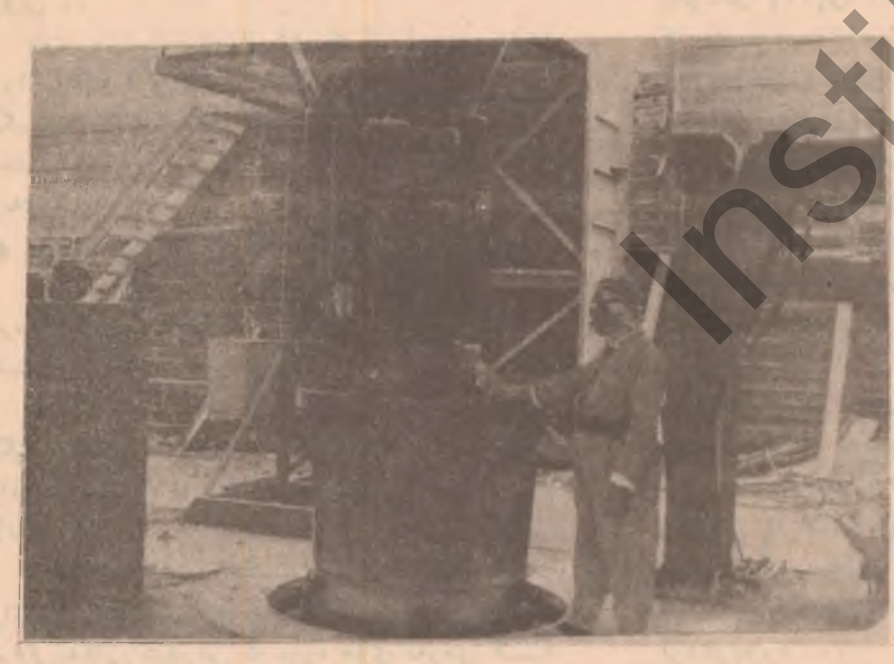

• پەروەردە .. دەگەشێتەوە •

بەڕێز سەرەكی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن لە سەرەتادا ئەوەی دەست نیشان كرد كە ڕادەی پرۆژەكان یەكجار زۆرن .. بۆیە لە بەسەركردنەوەی ئەو پرۆژانە بەكورتی باسی ئیش‌وكارو هەنگاوی ئەمینداریتی‌یەكانی ناوچەی كوردستانی كرد ..

لە ڕووی پەروەردەوە ، بەڕێزی ووتی :

كۆششی گەورە پێش‌كەش‌كراوە كە پێویستی ئەم لایەنە زامن كرێ ، ئەمیش بە ئامادەكردنی كادیری مامۆستاو فراوان كردنی ڕادەی فێربوون ... لەگەڵ باری جەنگدا ، پارەیەكی چاك تەرخان كراوە بۆ تەگەرە نەهێشتن لە كاری پەروەردە لە ساڵێكدا ، تواندرا ـ ١٩٨٤ ـ كادیری مامۆستا لە ١٩٨٥ ئامادە كرێو ـ ٧٧ ـ مامۆستای ئامادەیی دامەزراوە .. دوای ژمارەیەكی زۆر لە منداڵان چوونەتە ریزی باخچەی منداڵانو هەموو قۆناغەكانی خوێندن گۆڕانی تەواویان بەخۆیانەوە دیوە ... جگە لە زۆربوونی قوتابخانە بەڵام لە ڕووی

قوتابخانەی پیشەیی‌یەوە ، ڕێژەی قوتابیانی لە ساڵی ڕابردوودا زۆرتر بووە بەڕادەی ١٦٫٦٪ .. لە ڕووی ڕاهێنانیشەوە ، ژمارەی ـ ١٦٧٧ ـ مامۆستای كوڕو كچ بەشداری خولەكانی ڕاهێنان بوون ... بەڵام لە ڕووی پاڵاوتنی ڕادەی نەهێشتنی نەخوێندەواری ژمارەی هێرخوازانی گەیشتنە ـ ٢٠٣٧٩ ـ كە ئامادە كراون بۆ قۆناغی‌تر .

• پرۆژەی گەورە •

بەڵام لە ئەمینداریتی گشتی‌ی كارگوزاریو نیشتە جێ كردن ، كار بەردەوامە بۆ بەدی هێنانی دەیان پرۆژە بۆ ئاوەدان بوونەوەو گەشانەوەی ناوچەكە .. بۆ ئەم مەبەستەش ، هەوڵ دراوە بۆ ڕێك‌خستنی ئیش‌وكار لە سەرتاپای بەڕێوە

١٨٣٧٩٦٦ ملیۆنو ـ ٩٥٠١٢٢ ـ هەزار دۆنم كە هەردوولای گەنمو جۆ دەگرێتەوە . .بەڵام تەماتە بووە بە ٥٠٦٧٧ هەزار دۆنم .

٢١٥٣٦ هەزار تەن تەماتە نێردراوەتە كارگەكان .. لە ئەنجامی بایەخی تووتنو بە پانتایی ٦٣٣١٢ هەزار دۆنم ، وا چاوەڕوان دەكرێ كە بەرهەمی بگاتە ١٢٢١٣ هەزار تەن كە تووتنی ڕۆژهەڵاتی‌و ـ فرجینی ـ دەگرێتەوە ...

بێ‌گومان ، چەندان پرۆژەی گەورەی كشتوكاڵی‌ی كراوەتەوە ، لەوانەش ، پرۆژەی ـ دێمی ـ لە عەنكاوە ، هەروەها پرۆژەی دەشتی هەولێرو پرۆژەی ـ كەلەك ـ و باشترین ئامێر لەو پرۆژانەدا بەكاردێ ..

بەرایەتی‌یەكانی ئەمینداریتی‌یەكە .. بەتایبەتی لە ڕووی ڕێكاوە ، بەتایبەتی لەبارەی ڕێگای دەرەوە ئەمیش لە ئەنجامی كەڵك وەرگرتن لە بەرهەمی كارگەكان ، زیاتریش بایەخ دراوەتە یەكێتی نەخشە ، هەروەها بەجێ‌هێنانی ٢٣ پرۆژە لە پرۆژەی ڕێكاوبانو خزمەتگوزاریو ، چەندان پرۆژەی‌تریش لە نەخشەی ساڵی ١٩٨٦ دایە .

• كشتوكاڵ .. بەرەو پێش دەچێ •

دەربارەی ئەم ئەمینداریتی‌یە ، بەڕێز یحیی جاف ووتی ، ئیش‌وكاری ئەم ئەمینداریتی‌یە بەوە كورت دەكرێتەوە ، كە باشترین ڕادەی خزمەتگوزاری پێش‌كەش بە جوتیاران دەكاو كاری تەواو دەگێرێ لە مەسەلەی بەرهەمی كشتوكاڵ لە ناوچەی كوردستانداو ڕۆژ بە ڕۆژ ڕێژەی بەرهەم هێنانی لە زیاتر بوون دایە ..

بۆ نموونە ، تەنیا چاوێك بە بەرهەمدا بگێڕین هەست بەوە دەكەین كە چ گۆڕانێك بەدی دەكرێت ، لە ڕووی پانتایی چاندنەوە . گەیشتە

• كاروباری ناوخۆ .. •

ئەم ئەمینداریتی‌یەش ، دەوری ڕووناكی خۆی دیوە لە زامن كردنی پێویستی‌یەكانی خوێندنی ناوخۆیی‌و نەخشەی گونجاو .. دەستی كردووە بە ئامادەكردنی مامۆستایانو ـ ١٨٩٢ ـ لە دەرچوانی ئامادە كردنی مامۆستایانی پاریزگاكانی دابەش كردووە ، هەروەها وەرگرتنی بینای نوێی قوتابخانەكانو ئامادەكردنی كەل‌و پەلی پێویستو .. چاكردنەوەی گەلێك باخچەی منداڵانو ڕێك‌خستنی خەزێنەی بەڕێوەبەرایەتی‌یە ناوخۆییەكانو كۆنگرەی بەڕێوەبەرایەتی‌یە ناخۆییەكان . لەگەڵ ڕێك‌خستنی ـ ٥٠ ـ كۆڕی فراوان .

لە ڕووی بەرنری مبالی‌یەوە . گەیشتۆتە دوورترین شوێنو لەبارەی بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوەو كەل‌وپەلیشەوە دیسان هەنگاوی نوێی ناوە .

• ڕۆشنبیریو لاوانو .. چالاكی دیار •

شتێكی ئاشكرایە كە ئەم ئەمینداریتی‌یە پەیوەندی فراوان بە كۆمەڵانی ڕۆشنبیرو هونەرمەندو نووسەرو وەرزشەوانان دەبەستێ . بۆیە هاوكاری فراوانی ئەوان پێویستە .. گەلێك هەنگاوی دیار لەم دەزگایەدا هەیە .. لەوانە فراوان كردنی ئیش‌و كاری چاپخانەو دەركردنی ڕۆژنامەی " كاروانی وەرزش "و چەندان كتێبو پۆستەر ... هەر لە ڕوانگەی خزمەتی باری ڕۆشنبیریش چەندان كتێب لەم ئەمینداریتی‌یە دەرچووەو یارمەتی زۆرانی‌تر دراوە . جگە لە یارمەتی دارایی هونەرمەندانو كردنەوەی دەیان پیشانگاو چەندان كۆڕی هەمە چەشنی ڕۆشنبیریو بایەخدان بە جموجۆڵی وەرزش‌و لاوان ... لە ڕێگای هاندانیانو پشتگیری‌كردنی توانایانو پێ‌گەیاندنی لاوانو برەودان بە هەموو چەشنە بزووتنەوەیەكی داهێنەرانە .. ئەمەو جگە لە بەردەوام بوونی دەرچوونی گۆڤاری ـ كاروان ـ بەشێوەیەكی ڕێك .. كە زۆرترین نووسەرانی كورد بەشدارن لە نووسینی‌دا .

• هەنگاوی شارەوانیو هاوینە هەوارەكان •

ئەم ئەمینداریتی‌یە هەر لە سەرەتای ساڵەوە دەستی كردووە بە نواندنی چالاكی .. لەوانە بەستنی كۆنگرەی شارەوانی‌یەكانو كۆنگرەی هاوینە هەوارەكان كە گەلێك ئەنجامی چاكی دایە دەستەوە ..

ئەمینداریتی پرۆژەی نەخشەی بەرەپێدان نەتەوەیی‌و پرۆژەكانی شارەوانیو گەلێك پرۆژەی مەزنی ڕاپەڕاندووە كە بریتی‌یە لە ڤیرتاوكردنو گازینۆو پرۆژەی هاوینە هەوارەكانو ـ ٦٥ ـ پرۆژەی لە ١٩٨٥ ئەنجام داوەو پاڵپشتی تەواوی دەزگاكانی خۆی كردووە .

• كاروباری كۆمەڵایەتی ... •

زیاتر لە دامو دەزگایەكی كۆمەڵایەتیو خزمەتگوزاری فراوان لەم ئەمینداریتی‌یە ئەبێتەوە .. لەوانە دەزگاكانی تەندروستیو كۆمەڵایەتی .. نەخۆشخانەكان گەیشتوونەتە ٣٩و مەڵبەندی تەندروستی ٥٢و مەڵبەندی تەندروستی لقی ١٨٤و كۆمەڵەی پزیشكەكانو ... مەڵبەندی چاوەدێری منداڵانو دایكایەتیو ، ئامادەیی برینپێچیو كەرۆڵانو دەزگای بەساڵا چووانو دووا كەوتووەكانو باری پێشكەوتن لە نەخۆشخانەی صدامو لەدایك‌بوون ... لە هەموو ئەمانەشدا ، ئەمساڵ هەنگاوی پێشكەوتوو هاتۆتە كایەوە .

• كاروباری ئابووریو دارایی •

ئیش‌وكاری ئەم ئەمانەتەش فراوانە ... كە لایەنی داراییو بازرگانیو پشكنینو .. تاد دەگرێتەوە .

لە ڕووی دارایی‌یەوە ، ئەمینداریتی نەخشەی فراوانی نواندووەو لە ڕووی بازرگانی دەستی كردووە بە زامن كردنی پێویستی هاوولاتیان لە بازاڕو نەخشەیەكی فراوانیش داندرا بۆ مەسەلەی نرخو پشكنین .

هەروەها چاوەدێری كردنی ڕادەی شت فرۆشتن ... پێكەوە نانی بەشێكی تایبەتی پشكنینو كردنەوەی فرنی ئۆتۆماتیك لە سلێمانی و چەندان دەسكەوتی‌تر .

• كاروباری ئەوقاف •

بەڕێز یحیی جاف ، باسی بایەخی دیاری ئەم ئەمانەتەی كرد لە ووریا بوونەوەو ڕابەری كردنی كاروباری ئایینو بایەخدان بە بوژانەوەی مزگەوتەكان .. پارەیەكی زۆر لە ئەمساڵ تەرخان كراو ١٩٨٥ دەیان مزگەوت چاككرایەوەو كەل‌وپەلی بۆ كرا .. ـ ١٣٤ ـ كارگێڕ لە فەرمانبەرو كرێكار دامەزراون .. بەكورتی ئەمینداریتی ڕاستەوخۆ سەرپەرشتی هەموو چالاكی‌یەكی ئایینی كردووە .

• لە ئەنجامدا .. •

بەڕێز سەرەكی ڕاپەڕاندن لە كۆتایی‌دا ووتی :

ئەوانەی باس كرا ، كورتەیەكی ئەو دەسكەوتانەیە كە لە ناوچەكەماند بەدی هاتوون ، كە نیشانەی بایەخدانی سەركردایەتیو سەرەكی فەرماندە صدام حسین دەنوێنێ بۆ گەشانەوەی ناوچەی كوردستان لە هەموو ڕوویێكەوە .

بەبۆنەی بیرەوەری ١٨ ساڵەی شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ تەمووزی مەزن

ئەمینداریتی گشتی ڕۆشنبیری لاوانی ناوچەی کوردستان و هەنگاوی پێشکەوتووانە

● بێشک ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان دەسکەوتێکی مێژوویی گرنگە کە بۆ گەلی کوردمان هاتۆتە کایەوە .. گەلێک لایەنی ئیجابیانەی بنیاتنا لە ژیانی ڕۆژانەی گەلەکەمانو کوردستان گەورەترین ڕاپەڕینی ئابووریو ڕۆشنبیریو شارستانیەتو ئاوەدان کردنەوەی بەخۆیەوە بینی ..

لە سایەی ئۆتۆنۆمیدا گەلی کوردمان بە مافە ڕۆشنبیریەکانی شادبوو و توانرا لەم سایەیەوە ئەمینداریتیەکی ڕاستەوخۆ بۆ چالاکی ڕۆشنبیریو لاوان بێتەکایەوە .. ئێمەش لە یادی (١٨) ساڵەی هەڵگیرساندنی شۆڕشی گەل شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ی گەلاوێژی پیرۆز چووینە بارەگای ئەم ئەمینداریتیەو بەدیداری بەڕێز « محمد امین محمد احمد » ئەمینداری گشتی گەیشتینو ئەنجامی ئەم دانیشتنەمان بوو بەم ڕیپورتاجە ..

● ڕۆشنبیری کوردی بەر لە شۆڕش ●

بەڕێز ئەمینداری گشتی باسی باری ڕۆشنبیری کوردیکرد بەر لە شۆڕشو وتی :

ساڵانی بەر لە شۆڕش ڕۆشنبیری کوردی لەناوچەی کوردستاندا لەژێر باری نەبوونی دەزگاو ڕۆژنامەو گۆڤاری سەربەخۆ دەیناڵاند لەسایەی حوکمە دیکتاتۆرەکانی پێشوو .. بڵاوکردنەوەو چاپکردنی بەرهەمی ئەدیبو نووسەرانی کورد بە هەزار کولە مەرگیو قوربەسەری چاپدەکرا دوور لە یارمەتیدانو پشتگیری کردنی هیچ دەزگایەکی ڕۆشنبیریان ئەدەبی ئەویش لەبەر نەبوونی ..

باری ڕۆشنبیری کوردی لە کوردستاندا هەروا مایەوە تاکو شۆڕشی ١٧ی گەلاوێژی مەزن هەڵگیرساو گەلی عیراق بەگشتی لەژێر ئەم بارە سەختەدا ڕزگاریبوو و گەلی کوردیش ئەم ڕزگاری بوونەی گرتەوە ..

● ڕۆشنبیری کوردی لە سەردەمی شۆڕش ●

مامۆستا محمد امین محمد احمد باسی ئەو دەورە گرنگەی کرد کە لە سەردەمی شۆڕش کاروانی ڕۆشنبیری کوردی دیویەتیو وتی :

هەموو شتێک گۆڕا لەگەڵ یەکەمین ڕۆژی هەڵگیرساندنی شۆڕش ، لە فیکری مرۆڤی عیراقیەوە بیگرە تا دەگاتە بچووکترین شت لەم وڵاتەدا ..

هەڵبەت باری ڕۆشنبیری کوردیو ئەو گۆڕانکاریە ئیجابیانەی بە شێکبوو لە ئامانجە سەرەکیەکانی شۆڕش کە بووە هۆی ئەوەی کە

لە بۆنە نیشتمانی و نەتەوەییەکانەوەو بەستنی دەیان کۆڕ و میهرەجان و پێشکەشکردنی شانۆگەریو کۆڕو میهرەجانو پێشکەشکردنی شانۆگەریو ڕێزلێنانی هونەرمەندو ئەدیبو ڕۆژنامەنووسانی کورد .

● دەوری ئەمانەتو دەوڵەمەندکردنی ڕۆشنبیری ●

هەروەها بەڕێز ئەمینداری گشتی باسی دەوری ئەمانەتی ڕۆشنبیریو لاوانی کرد لە دەوڵەمەند کردنی باری ڕۆشنبیریو وتی :

هەر لە ڕۆژی دروستبوونی ئەم ئەمانەتە تاکو ئەمڕۆ (٢٥) کتێبی لەسەر ئەرکی خۆی لەچاپداوەو خاوەنەکەی خەڵات کردووە .. هەروەها یارمەتی مادی (٤٣) کتێبیتری داوە بۆ لە چاپدان .. ئەمە سەرەڕای کڕینی ژمارەیەکی زۆر لە بەرهەمەکانی نوسەرانو دابەشکردنیان بەسەر مەڵبەندەکانی ڕۆشنبیری لەناوچەکەدا .. ئەم بەرهەمانەش بریتیە لە چیرۆکو شیعرو وەرگێڕانو شانۆنامەو زۆربابەتیتر لە هەمووشیان گرنگتر بایەخدان بەچاپکردنی نامیلکەی منداڵانو بایەخدان بەبۆنە ئەدەبیو ڕۆشنبیریەکان .. ئاهەنگگێڕانی ساڵانە بەبۆنەی (٢٢)ی نیسان ڕۆژی ڕۆژنامەنووسی کوردیەوەو ڕۆژی ڕۆژنامەنووسی عیراقی لە (١٥)ی حوزەیرانو ڕێزلێنانی ڕۆژنامەنووسان بەم دوو بۆنەیەوە .

● کاروانی وەرزشو گۆڤاری کاروان ●

بەڕێز ئەمینداری گشتی دەستنیشانی ئەو دەورەگرنگەی ئەمانەکەی کرد لەڕووی بڵاوکردنەوەی ڕۆژنامەنووسی کوردیو وتی :

لە هەمووی گرنگتر ئەم ئەمینداریتیە توانی « گۆڤاری کاروان » لە شێوەی مانگانەو تا ئێستاکە (٤٦) ژمارەی لێدەربکات بەرێکوپێکیو دەرچوونی ڕۆژنامەیەک کە یەکەم جارە لە مێژووی ڕۆژنامەنووسی کوردی سەرهەڵدەدا ئەویش ڕۆژنامەی (کاروانی وەرزش)ە کە ڕۆژانی (چوار شەممە) لە بازاردایەو یەکەم ڕۆژنامەیە تایبەت بێ بەوەرزش بە زمانی کوردیو تا ئێستاکەش (٣١) ژمارەی لێدەرچووە ...

بەڕێز سیروان جاف :

خزمەت کردنی ئەم وڵاتە ئەرکی سەرشانی هەموو دڵسۆزێکە

★ مەسەلەی پەرەپێدانوبایەخدان سەرەڕای ئەوەی کە شەش ساڵە وڵاتەکەمان لەجەنگێکی بەرگریدایە دژی ڕژێمی ئێرانی خوێنڕێژ پشت گوێ نەخراوە ، بەپێی بارودۆخی گونجاو ئەم کار وانە هەربەرێوە بووە ، ناوچەی کوردستان لەم بایەخپێدانە بێبەشنەبووە .

یەکێک لەم لایەنانەی کە گەلێک پرۆژەی شارستانیەتی و ئاوەدانی هێناوەتەدی ، ئەمینداریتی گشتی کاروباری ناوخۆیی ناوچەی کوردستانە ... ئەم ئەمینداریتیە یەکێکە لەو ئەمانەتانەی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی کوردستانو بەپێی پلانی ساڵانەی ئیشوکارەکانی خۆی ئەنجامدەدا لەم ڕووەوە چاومان بەبەڕێز «سیروان عبدالله الجاف ئەمینداری گشتی کاروباری ناوخۆیی» کەوتو .

دەربارەی ڕۆلی ئەم ئەمینداریتیە بە دواو گوتی :ـ

ئەمینداریتی گشتی کاروباری ناوخۆیی هەڵدەستێ بە موتابەعەکردنی ئیشوکاری فەرمانگەکانی ئیدارەی مەحەلی لەپارێزگاکانی ناوچەکەدا سەرەڕای ڕێکخستنی «موازەنە»و چاودێریکردنی بەجێهێنانی بەرنامەکانی .. تێچوونەکانی ساڵی ١٩٨٥ گەیشتە «٥٨٦ر١٥٨ر٤٦» ملیۆن دینار بۆ جێبەجێکردنی پرۆژەکانی فەرمانگەکانی ئیدارەی مەحەلیو فێرکردنی ناوخۆییو باخچەی منداڵانو بەڕێوەبەرایەتیەکانی بەرژەوەندی گواستنەوەی هاووڵاتیان لە

هەولێرو سلێمانیو دهۆک سەرەڕای نۆژەن کردنەوەی چەند قوتابخانەیەکی سەرەتایی لە دهۆک بەتێچوونی «١٤٧٠ر١» ملیۆنێکو سەدوچل حەوت هەزار دینار کەبریتی بوو لە پڕۆژەی دروستکردنی چەند قوتابخانەیەک لە گوندو قەزاو ناحیەکان تا ئێستاکە ٨٥٪ی تەواوبووە. ئەمەو تەرخان کردنی «...ر٧٥» حەفتاو پێنج هەزار دینار وەک وەجبەی یەکەم بۆ نۆژەنکردنەوەی قوتابخانەکانی دهۆک .

هەروەها توانیمان «٢٤٩٩» پارچەموڵک لە دەتی ـ٤٥١١ـ تۆماربکەینو ئێستاکەش کاربەردەوامە بۆ تەواوکردنو تۆمارکردنی ئەوەیماوەو دانانی نەخشەی بنەڕەتی بۆ ژمارەیەک شارۆچکە ..

بەڵام بەنسبەی کارگەکانی فەرمانگەی ئیدارەی مەحەلی لەناوچەکەدا وەک کارگەی دارتاشیو میکانیکو ئاسنگەریو ووردەبەردی هونەری هەمیشە بەرهەم لەزیادبوونداو کرێکارە لێهاتووەکان ئەوەیان سەلماندووە .

★ بەڕێز ئەمینداری گشتی دەربارەی کتێبخانە گشتیەکان دواو گوتی :ـ

ـ١٩ـ کتێبخانەی گشتی لەناوچەکەدا هەیەو کە پڕیەتی لە کتێبی عەرەبیو کوردی و بیانیو گۆڤاری هەفتانەو گۆڤاری مانگانەو گەلێک سەرچاوەی بەنرخ بۆ سوود وەرگرتن لێی لەنوسینی لێتۆژینەوەو لێکۆڵینەوە .... بڕیاریش وایە لە ئەم کتێبخانە بە چەند جیهازێکی نوێ دەوڵەمەند بکەین ..

لایەنێکی خزمەتگوزاری تری ئەم ئەمینداریتیە ئەویش مەڵبەندی فێربوونی شوفێریە .. هەتا ئێستاکەش ـ٧٨١ـ شوفێر لەم مەڵبەندانە شەهادەنامەی فێربوونی وەرگرتووە بەپێی ئەم خشتەیە ـ١٧ـ دەورە لە هەولێر کراوەتەوەو ـ١٥٦ـ کەس لێیدەرچووە. ـ١٢ـ دەورە لە سلێمانی کراوەتەوەو ـ٤٥٣ـ کەس تیای دەرچووە ـ١١ـ دەورە لەدهۆک کراوەتەوە ـ ١٧٢ـ کەس لێی دەرچووە ...

★ بەڕێز سیروان جاف ئەمینداری گشتی بۆ مەسەلەی فێربوونی پیشەیی گوتی :ـ

پلانێکمان دانا بۆ کەم کردنەوەی ژمارەی «شاغر» لە جیهازی فێربوون ئەویش بە قەبول کردنی زیاتر لە ئامۆزگاو خانەی مامۆستایانی کوڕانو کچان .. ئەوەبوو لە ساڵی ـ١٩٨٥ـ ـ١٨٩٢ـ قوتابی دەرچوون ئەمە سەرەڕای نوێکردنەوەی چەند قوتابخانەیەکی پیشەیی کە ژمارەیان گەیشتە ـ٢٢٣ـ بینایە بەتێچوونی ـ٩٧٠ر٢٨١ـ هەزاردینارو ـ١٥ـ باخچەی منداڵان بەتێچوونی ـ٩٥٠ر٢١ـ هەزار دینار لە هەمووی گرنگتر ئیجازەدانی دیراسی بۆ ـ٤٥ـ مامۆستای کۆرپوکچ بە نیازی هێنانەوەی شەهادەنامەی بەکالوریوس لە زانکۆکانی وڵاتدا .

★ بەڕێز ئەمینداری گشتی کاروباری ناوخۆیی دەربارەی ئاسانکردنەوەی هاتوچۆکردنی ڕێگاوبان گوتی :ـ

بەڕێوەبەرایەتیەکانی گواستنەوەی هاووڵاتیانو کەلوپەل لەپارێزگاکاندا دەورێکی گرنگ دەگێڕن لەناوچەکەدا بۆ خزمەتکردنی هاووڵاتیان ئەویش لەمیانەی بەڕێوەبەرایەتیەکانی گواستنەوەی هاووڵاتیان لە گەڕەکەکانو هەتا بۆ هەندێک لەقەزاو ناحیەو لادێکانو شوێنە گەشت گوزاریەکان سەرەڕای چەند خەتێک بۆ بەغداو تامیمو نینوی .

ئەمەیە کاری ئەمینداریتی کاروباری ناوخۆیی لە ناوچەی کوردستان ئاواتە خوازین شتێکمان بەشتێک کردبێ ، چونکە پێویستە هەموو لایەک هەوڵی ئەوەبدەین کە خزمەتی ئەم وڵاتە بکەین .. بەتایبەت لە بارودۆخی ئەمڕۆدا ..

ناظم حسین

● کارتی پیرۆزبایی ●

دواجار بەڕێز « محمد امین محمد احمد » ئەمینداری گشتی وتی :

لەم یادە پیرۆزەداو کە گەورەترین یادە لە مێژووی گەلی عیراقی تێکۆشەر ئەو گەلەی هەمیشە بەربەرەکانی هێزی شەڕی کردووە لە پێناوی پاراستنو بنیاتنانی عیراقی سەربڵند .. بەڵگەشمان وەستانمانە بەرامبەر بە ڕژێمی خوێنڕێژی ئێرانی ئەوە شەش ساڵە ..

بەناوی خۆمو هەموو کارگەرانی ئەمانەتەکەمان سڵاوی شانازیو سەرفرازی ئاراستەی سەرەکی خۆشەویست سدام حسین دەکەمو بەڵێنیش دەدەین هەمیشە سەربازێکی دڵسۆزی ئەم ڕێگایەبینو لەپێناوی ئەم خاکەدا ببینە قوربانی ... ئیتر بۆ پێشەوە ..

■ ناظم حسین ■ لقی هەولێر

میهرەجانی وەرزشی پاڵەوانیەتی یاریەکانی تۆپیپێو باڵەوباسکەو تۆپی دەستو ساحەر مەیدانو پایسکلو شەترەنج ... هتد .

● مەڵبەندی چاودێری زانستی ●

بەڕێز ئەمینداری گشتی لەلایەکیکەوە پێی وتین :

ئەمانەتی ڕۆشنبیریو لاوان لەناوچەی کوردستان . لایەنی بەهرەی زانستیانەشی گرتوتە ئەستۆ ئەویش لە میانەی بەڕێوەبەرایەتی مەڵبەندی چاودێری زانستی بە پشتگیری کردنی توانای لاوان مە داهێنانی زانستیو دابینکردنی هەموو پێویستیەک بۆیان لە پێناوی پەرەپێدانی ئەم بەهرە پیرۆزەیان ئەویش بە کردنەوەی دەوراتی زانستیو پێشانگا بۆ خستنەرووی ئەم بەهرەمەندانەو بەشداریکردنیان لە ئۆردوگا زانستیەکان .. گرنگ ئەم ئەمانەتە بەردەوام دەبێ مە جێبەجێکردنی ئەرکی سەرشانی خۆیو بەرەوپێشەوەبردنی باری ڕۆشنبیریو وەرزشیو زانستی لەناوچەکەدا .

هەموو فیکرەیەکی کۆنی سەردەمی دیکتاتۆریەت بسڕێتەوە .. ئەوەبوو لەگەڵ دامەزراندنی دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی کوردستان ، ئەمینداریتی گشتی ڕۆشنبیریو لاوان دامەزراو ئەم ئەرکە پیرۆزەی گرتە ئەستۆو جەوێکی زیدە گونجاوی بۆ ئەدیبو ڕۆشنبیرو نووسەرانی کورد سازدا بۆ ئەوەی بە شێوەیەکی ڕێکوپێک بەرهەمەکانیان بگاتە دەست خوێندەوارانی کورد .. ئەویش بەهۆی لە چاپدانو یارمەتیدانی مادی لەلایەن ئەم ئەمانەتەوە ..

ئەمە سەرەڕای بەشداری کردنی ئەمینداریتی

● چالاکی وەرزشی ●

بەشی جموجۆڵی وەرزشو لاوانیش لەم ئەمانەتە شوێنی خۆی کردۆتەوە لەم ڕووەوە بەڕێز « محمد امین محمد احمد » ئەمینداری گشتی وتی :

ئەمینداریتی هەر تەنها ئەرکی ڕۆشنبیری نەگرتۆتە ئەستۆ . بەڵکو ئەرکی وەرزشو لاوانیشی لە ئەستۆیە ئەویش بەدابین کردنی یاریگای وەرزشیو بەخشینی جلوبەرگ بەتیپە وەرزشیەکانو پشتگیریکردنی وەرزشەوانانو ئامادەکردنی پلانی ساڵانە بۆ بەڕێوەبەرایەتیکانو مەڵبەندەکانی لاوان لە ناوچەی کوردستان کە بریتیە لە ڕێکخستنی

Institut kurde de Paris

لەگەڵ بەڕێز ئەمینداری گشتی

شارەوانی و هاوینە هەوارەکان :

پرۆژەی گەشت و گوزاری هەمەڕەنگ

هەموو ساڵی ناوچەکانی کوردستان باوەش بۆ ئەو میوانە زۆرە دەکەنەوە کە لە هەموو لایەکەوە دێتە سەردانی تاقگەو ئاوو هەوای ڕەنگین و درەخت و سەوزایی ئەم کوردستانە ...

بێگومان ، ئیش و کاری ئەمیندارێتی گشتی‌ی شارەوانی و هاوینە هەوارەکان هەر بەوەندە ناوەستێ ،بەڵکو لە ڕووی چالاکی شارەوانی و پرۆژەی دیاری ئەم لایەنەش کۆششی خۆی نواندووە ... بۆ ئەم مەبەستە بەڕێز مامۆستا محمد محی‌الدین شریف ئەمینداری گشتی‌ی شارەوانی و هاوینە هەوارەکان وتی :

ئەمیندارێتی‌یەکەمان ، یەکێکە لەو داموو دەزگایانەی ناوچەی کوردستان ، کە هەر لە سەرەتای دامەزراندینەوە تاکو بە ئەمڕۆ ئەگات ، دەیان پرۆژەی هەمە جۆری بەجێگەیاندووە کە ڕووی ڕاستەقینەی ئیش و کارو کۆشش دەرئەخات لەم ئەمیندارێتی‌یەدا ...

هەندێ لەم پرۆژانە لە ڕووی شارەوانیەوە ئەنجام دراوە ، لەوانە قیرتاو کردنی شەقام و کۆڵان و گازینۆو جوان کردن و دڵگیر کردنی شوێنەکان و پرۆژەی دروست بوونی بازاڕی تازەو سینەماو جێگای ڕابواردن و حەسانەوەی هاووڵاتیان .. جگە لەوە ئەمیندارێتی ، هەڵساوە بە ڕێکخستنی باخچەو گوڵزارو دابەش کردنی زەوزارێکی زۆر بەسەر کارگێڕانی میری و هاووڵاتیان بەگشتی ،

هەروەها ڕێکخستنی گۆڕەپان و تەرخان کردنی زەوی تایبەتی بۆ پرۆژەی هەمە ڕەنگی هاوینە هەوارەکان کە بێگومان ناوچەکانی هەموو کوردستانی گرتۆتەوە ..

● بەڵام لە ڕووی پرۆژە دیارەکانەوە بەڕێزی وتی :

پرۆژەکان لەم ماوەیەدا سەرباری جەنگ هەر بەردەوامە ، بۆ نموونە :

١ – ١٣٥ خانووو «٢» گازینۆ لە صلاح‌الدین .

٢ – دروست کردنی ١٤ گازینۆ لە سلێمانی و هەولێرو دهۆك .

٣ – قیرتاو کردنی شەقامی ناو هاوینە هەوارەکان .

٤ – تەواوکردنی ٥٣ پرۆژەی ئاو .

جگە لەمانەش ، نزیکەی -٦٠٠- پرۆژەی ناوچەکانی هەولێرو سلێمانی و دهۆك کە بریتی‌یە لە پرۆژەی شارەوانی ، -لە هەولێردا ٢٢٥ پرۆژەو لە سلێمانی ٢٠٠ پرۆژەو لە دهۆك ١٧٥ پرۆژە . .

هەروەها دابەش کردنی -٣٥- هەزار پارچە زەوی و هەوڵدان بۆ پێش‌کەش کردنی باشترین ڕادەی خزمەتگوزاری هاووڵاتیان .

● شێرزاد – لقی هەولێر

لەگەڵ بەڕێز ئەمینداری گشتی کاروباری کۆمەڵایەتی :

گەشاوەی کاروباری کۆمەڵایەتی

ئەوەی ئیش و کارەکانی «ئەمیندارێتی گشتی‌ی کاروباری کۆمەڵایەتی» بەسەر بکاتەوە ، بەتەواوی هەست بەوە دەکات کە ئەم ئەمیندارێتی‌یە دوو ئەرکی گەورە بەجێ دێنێ کە ئەرکی تەندروستی و پێش‌کەش کردنی خزمەتگوزاری کۆمەڵایەتی‌یە ... لە ڕووی یەکەمدا ، ئیش و کاری ئەمیندارێتی لە زۆر بوونی نەخۆشخانەو مەڵبەندی تەندروستی‌دا دەبینین ، لە دووەمدا ، لە دەزگاکانی خزمەتگوزاری وەك : خانەی بەساڵاچوان ، خانەی چاوەدێری منداڵان ، خانەی کەڕوڵاڵ ، ..تاد .

بۆ ئەم مەبەستە چووینە دیدەنی بەڕێز دوکتۆر عبدالرزاق دباغ- ئەمینداری گشتی‌ی کاروباری تەندروستی و کۆمەڵایەتی و لە وەڵامی هاوکاری‌دا وتی:

خۆتان و هاووڵاتیان دەرك بەو ڕۆڵە دەکەن کە ئەمیندارێتی‌یەکەمان لە خزمەتی کۆمەڵانی خەڵك‌دا دەبینێ .. ئەمەش لە سەرتاپای دام و دەزگاکانی ڕەنگ ئەداتەوە کە بریتی‌یە لە هەوڵ و کۆششی بەردەوام بۆ بەجێگەیاندنی ئاستی خزمەت لە هەموو لایەکەوە. هەر بەخێرایی دەڵێین : نەخۆشخانەی صدام کە نموونەیەکی پێشکەوتووی شارستانی‌یەو بریتی‌یە لە -٤٠٠- سەرین و پڕە لە ئامێری پێشکەوتوو . هەمان نەخۆشخانەش لە دهۆك کراوەتەوەو گەورە-ترین باری خزمەتگوزاری پێش‌کەش بەهاووڵاتیان دەکەن .

لە هەمان کاتدا ، کردنەوەی نەخۆشخانەی لە دایك‌بوون و منداڵ ، کە بەشێوەیەکی شارستانی دروست کراوەو نەخۆشخانەیەکی گەورە لە سلێمانی و چەندان نەخۆشخانە لە زاخۆو صدیق و شەقڵاوەو هەڵەبجەو ڕانیەو کردنەوەی ژمارەیەکی زۆری مەڵبەندی تەندروستی کە دابەش کراوە بەسەر هەموو ناوچەکانی کوردستاندا ...

● بەڵام بەڕێزی دەربارەی کاری کۆمەڵایەتی وتی :

ئەرکی ئەم ئەمیندارێتی‌یە تەنیا بەمەندە ناوەستێ ، بەڵکو ڕووی پێشکەوتنی تەواو لە دەزگاکانی کۆمەڵایەتی‌دا هاتۆتە دی ... ئەم دەزگا کۆمەڵایەتی‌یانە دەورێکی کاریگەر دەگێڕن لە ڕووی خزمەتی هاووڵاتیان .. بۆ نموونە ، جاران بەساڵاچوان کە تەمەنیان دەگەیشتە قۆناغێ ، باری کۆمەڵایەتی وای لێ دەکردن ، دەست لە ژیان بشۆن ، بەڵام ئەمڕۆ لە دوای شۆڕشی ١٧-٣٠ تەمموز ئەم بە ساڵاچوانە لە دەزگای تایبەتی‌دا لە باری ژیانیان دەکۆڵدرێتەوە .

بەڵام دەزگا کۆمەڵایەتیەکانی تر ، هەولیان بەردەوامە کە هەموو هۆیەکیان بۆ دابین بکرێ ..

ئەمیندارێتی ، جگە لەم چالاکی‌یانە بەردەوامە لە ڕێك خستنی کۆڕو کۆنگرەی تەندروستی لە پێناو لێکۆڵینەوەو بەسەرکردنەوەی ئاستی تەندروستی و گەشانەوەی .

شێرزاد – لقی هەولێر

لەگەڵ بەڕێز ئەمینداری ئەوقاف دا :

بایەخ دان بەکاروباری ئایینی

ئەمیندارێتی ئەوقاف و کاروباری ئایینی لە ناوچەی کوردستاندا ، ڕاستەوخۆ چاوەدێری لایەنی ئەوقاف و هوشیاری ئایینی دەکات .. بۆ ئەم مەبەستەش بایەخی فراوان دەداتە گەشانەوەی مزگەوت و مزگەرکردنی ژیانی ئاسوودە بۆ پیاوە ئایینی‌یەکان .

بەڕێز بشیر ئەتروشی لەم بارەیەوە قسەی بۆ -هاوکاری- کردو وتی :

هەموو لایەك دەزانێ کە ئیش و کاری ئەم ئەمانەتە بەپلەی یەکەم لە بایەخدان بە لایەنی ئایین و خزمەتی باری ئایینە لە ناوچەی کوردستاندا ..

هەروەها لێژنەکانی هوشیاربوونەوەی ئایینی بە چالاکی فراوان هەڵدەستن بۆ سازکردنی کۆڕو کۆبوونە-وەی ئایینی ، چالاکی‌یەکانی ١٩٨٥ سەرباری جەنگ گەلێك پرۆژەو هەنگاوی تێدایە ، ئەمەش بەمەبەستی ئەوەی ئەمانەتەکە لەم بارو دۆخەدا بە دەوری خۆی هەڵسێ .. -٣٥٠- هەزار تەرخان کرا بۆ بیناو چاك-کردنەوەو کەل‌وپەلی مزگەوتە-کان ، لەوانە دامەزراندنی -٧٠- فرگەوت و تەکیە ...

-١٣٤- فەرمانبەرو کرێکار لە دام و دەزگاکانی ئەم ئەما-نەتە دامەزران و لە بودجەی ساڵانەی خۆدا چەندان پرۆژەی لەم بارەوە تەرخان کرد .

● هەروەها بەڕێزی وتی.

ژمارەی ئەو فرگەوت و تەکیانەی کە چاك کراونەتەوەو کەل‌وپەلیان بۆ کراوەو دەستی پێشکەوتنیان گەیشتۆتە لە هەر سێ پارێزگای هەولێرو سلێمانی و دهۆك ، نیشانەی ئەوەیە کە سەرکردایەتی پارت و شۆڕش بایەخێکی تەواوی بەمەسەلەی ئەوقاف و کاروباری ئایینی داوە ... هیواشمان وایە ساڵی ١٩٨٦ ئەو هەنگاوە بەرەو پێشتر بچێت

● شێرزاد – لقی هەولێر :

لەگەڵ بەڕێز

سەرەکی زانکۆی صلاح الدین:

هەنگاوی شارستانی پێشکەوتوو کردنەوەی چەند بەشێکی نوێ

زانکۆی صلاح‌الدین ڕوویێکی ڕووناکی ئەمو پێشکەوتنەیە کە لە ژیانی نوێماندا هاتۆتە کایەوەو مەڵبەندێکی شارستانی پێشکەوتووە کە تیایدا دەستی لێهاتووی زانستی و ڕۆشنبیری پێ دەگەیە-ندرێ بەو شێوەیە کە بتوانن ڕۆڵی دیاری خۆیان لە بەرەو پێشەوەچوونی باری شارستانی‌دا ببینن ..

ئەمەش لە بەشەکانی ئەم زانکۆیەدا ئەدرەوشێتەوە ... بەڕێز دوکتۆر خسرۆ شالی سەرەکی زانکۆی صلاح‌الدین دەربارەی بایەخی ئەم زانکۆیەو باری پێشکەوتنی وتی :

جێگای شانازیمانە کە زانکۆی صلاح‌الدین سەرباری ئەرکی زانستی و پەروەردەیی . لە ڕووی کۆمەڵایەتی‌یەوە توانیویەتی بەشداربوونی فراوانی خۆی بنوێنێ .. بێگومان زانکۆ چالاکی فراوانی نواندووە لە بەستنی کۆڕی زانستی و وەرزی ڕۆشنبیری و زنجیرەی لێکۆڵینەوە بۆ دەرخستنی ڕاستی ئەوەی کە زانکۆ مەڵبەندێکی گەورەی زانستی و ڕۆشنبیری‌یە .

ئەوەی نابێ چاوپۆشی لێ بکرێ ، زانکۆ سەرباری ئەم ڕۆڵە ڕووناکە ، لەگەڵ کاروانی سەرکەوتندا ، هەمیشە دەوری ڕاستەقینەی خۆی نواندووە ..

لەگەڵ بەردەوام بوونی جەنگ ، زانکۆی صلاح الدین بەردەوام بووە لە پێشکەوتن . ئەوەبو چەندان کۆلێژو بەشی تازە کرایەوە .. لەوانە کۆلێژی یاساو بەشی ئابووری لە کۆلێژی بەڕێوەبردن ، هەروەها کردنەوەی بەشی خوێندنی باڵا لە هەندێ لە کۆلێجە-کاندا بۆ بەرزبوونەوەی ئاستی فێربوون و زانست و متمانە کردن بەکاری نوێی زانستی کە لەگەڵ پێشکەوتنی باری ژیانی تازەماندا بگونجێ .

لێرەدا ئەبێ بڵێین ، هەنگاوی کردنەوەی خوێندنی باڵا لە کۆلێژی ئاداب . واتە لە بەشی کوردی و عەرەبی هەنگاوێکی نوێ بوو . لەگەڵ دەسکەوتەکانی -تری زانکۆ لە کردنەوەی بەشەکانی جوگرافیاو مێژووو بەشی ئینگلیزی و بەشی پەروەردەو – دەروون ناسی ... جگە لە دامەزراندنی دەزگایەکی نوێ بۆ چاوەدێری کردن و شێوەی بەسەرکردنەوەی خوێندنی باڵا ..

هەروەها بەڕێوەبەرایەتی‌یەکی تازە بۆ ڕاهێنانی سەربازی و وەرزش .

● هەروەها بەڕێز سەرەکی زانکۆی صلاح‌الدین وتی :-

زانکۆ چەندان کۆنگرەو کۆڕو زنجیرە لێکۆڵینە-وەی ساز کردووە بەمەبەستی بەرزبوونەوەی ئاستی نیش‌کردنی ... گەورەترین دەسکەوتێکیش کە بەڕاستی پاشەڕۆژی ڕووناکتری لەبەردەم زانکۆدا کردۆتەوە کە تەواو بوونی نەخشەیە بۆ دروست بوونی بینای نوێی زانکۆی صلاح‌الدین کە لەگەڵ باری پێشکەوتووی زانکۆدا دەگونجێ . بەڵکو نیشانەیەکی ڕووناکی زانستی و شارستانی‌یە

● شێرزاد – لقی هەولێر

بهەلکەفتنا شورشا ١٧ - ٣٠ تیرمەهی :

چاڤپێکەفتنەك دگەل قائیمەقامێ دهوکێ؟

بهەلکەفتنا شورەشا « ١٧-٣٠ » تیرمەهێ شورەشا دەستکەفتا ئوتونومی و عیراقا نوی هاوکاری سەرەدانەك بەرە بارەگایێ قائیمەقامیا دهوکێ و ل وێرێ مە ئەڤ چاڤپێکەتنەکر دگەل بەڕێز «شفیق احمد محمد صادق» قائیمەقامێ قەزا مەڵبەندێ دهوکێ‌دا بومە باخڤیت لسەر بزاڤا پروژا و ئاڤاهیێ لباژێرێ دهوکێ ل سالێت شەرێ مەیێ پیروز دگەل دوژمنی خومەینی ..

پ – چەند پروژە لدهوکێ هاتینە بجهئینان ل سالێت شەری ..؟

ب – بێ گومان مللەتێ عیراقێ مللەتەکێ پالە-وانە شەرێ ژی دکەت و ئاڤاهیێ ژی دکەت و ئەڤی شەرێ چەپەل ئەم ژ شارستانیەتێ بێ بەهر نەکرینەو چ چارا نەشێت مە کورێت عیراقێ ژ کاروانێ مروڤایەتیێ براوەستینیت ئەڤجا ئەڤ پروژێت خوارێ بێت هاتینە بجهئیان ل مەڵبندێ دهوکێ ل سالێت شەری‌دا ..

١ – ڤیژکرنا جاددێت ناڤ باژێری .

٢ – ئاڤاکرنا بازارگەهێ خودان صنعەتا «اسواق الحرفیین» .

٣ – ئاڤاکرنا خانیەکێ بهێن ڤەدانێ «دار استراحە».

٤ – ئاڤاکرنا خانەکێ بو گەنجێت باژێری .

٥ – ئاڤاکرنا مەلبەندێ تەمینا ساخلەمیێ .

٦ – ئاڤاکرنا ئاڤاهیێ دادگەها دهوکێ .

٧ – ئاڤاکرنا ئاڤاهیەکێ بو ڕێڤەبەریا گشتی‌یا پەروەردێ لدهوکێ .

٨ – ئاڤاکرنا چەند خانیەکا بو دختوری لدهوکێ .

٩ – ئاڤاکرنا ئاموژگاریا ئاینی لدهوکێ .

١٠ – ئاڤاکرنا خەستا گشتی‌یا «خەستا صدام» ب فرەهیا -٤٠٠- قریولا ..

١١ – ئاڤاهیێ دائیرا ڕێڤەبەریا ئاڤاهیا «مبانی» .

١٢ – ئاڤاکرنا ئاڤاهیەکێ بو کەرتێ دهوکێ یێ سوپایێ مللی .

بروانە ل١٥

محمد ئوسمانا تاینێ دهوکێ

Institut Kurde de Paris

لە بیرەوەری ١٨ ساڵەی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەمموزی پیرۆزەوە

لە ناخی دەروونەوە پیرۆزبایی

● ئەمساڵیش وەك هەموو ساڵەکانی دی گەلی عیراق لەسایەی سەرکەوتنەکانماندا یادی (١٨) ساڵەی بەرپابوونی شۆڕشی (١٧)ی گەلاوێژی مەزن دەکاتەوە ، ئەو شۆڕشەی کە لە مێژووی عیراق گەورەترین دەوری گێڕاوەو دەیگێڕێ لە پێناوی جێبەجێ کردنی ئامانجە پیرۆزەکانی کە بریتی‌یە لە دابین‌کردنی پێش‌خستن‌و خۆش‌گوزەرانی‌و بەختیاری گەلی عیراق بە کوردو عەرەبەوە ...

لەم یادەدا بە پێویستمان زانی ئەم بەڕێزانە بەسەربکەینەوە بۆ ئەوەی هەستی دەروونی خۆیان لەم بیرەوەری‌یە دەرببڕن ، چونکە بێ‌شك ئەم یادە بەشێکە لە ژیانی ئەمڕۆی گەلەکەمان .

● بەڕێز مامند معروف دزەیی ئەمینداری گشتی کارو نیشتەجێ گوتی :

ئەگەر باس لە مێژووی عیراق هاوچەرخ بکرێت هیچ گومانی تێدانی‌یە کە دەبێ راستەوخۆ پەنجە بۆ شۆڕشی (١٧)ی گەلاوێژی مەزن رابکێشین ، ئەو شۆڕشەی کە گەورەترین گۆڕانکاری لە ژیانی گەلی عیراق لە هەموو بارەکانی رۆشنبیری‌و سیاسی‌و کۆمەلایەتی‌و شارستانیەتی‌و ئاوەدانی ... هتد هێناکایەوە ... قودرەتی گەلی عیراقی بەهێزتر کرد بەلگەشمان زامن‌کردنی نەوتی عیراقی‌و (٦) ساڵی جەنگی ڕەوامان دژی رژێمی خومەینی خوێن‌رێژ .. هەلبەت ئەمەش ئەوەنیشان دەدا کە گەل باوەڕی تەواوی بەم شۆڕشە هەیەو ئامادەیە قوربانی بۆ بدات .. ئێمەش وەك هەر هاوولاتی‌یەك بەلێن پیاوەتی دەدەین کە هەموو کاتێك سەربازێکی بە وەفابین‌و قوربانی بدەین لەپێناو ئەو وولاتەو ئەو شۆڕشەو هەموو کاتێکیش لە سەنگەرەکانی هەرەپێشەوە بەسەرکردایەتی سەرەکی تێکۆشەر صدام حسین دەجەنگین لەپێناو ئەم خاکەو ئەم شۆڕشە .

● بەڕێز محمد پیرۆز رۆستەم ئەمینداری گشتی پەروەردەو فێرکردنی بالا گوتی :

ئەگەر لەروانگەی مێژووی شۆڕشانی جیهان تەماشای ئامانج‌و ستراتیجیەتی شۆڕشی (١٧)ی گەلاوێژی مەزن بکەین ئەوە ئەو راستی‌یەمان بۆ وەدیار دەکەوێ کە ئەم شۆڕشە ئەگەر ئەنجامی زیاتر نەبووبێ ئەوە بێ‌شك کەمتر نی‌یە ..

چونکە هەر لەگەڵ یەکەم رۆژی هەلگیرسانی ئەم شۆڕشەو هاتنی سەرکردایەتی‌یە مەزنەکەی لە سەرووی هەموویانەوە هەڤالی تێکۆشەر صدام حسین مێژووی ژیانی گەلی عیراق بەرەو ئەنجامێکی ئیجابیانەی پیرۆز هەنگاوی نا .. لێرەوە دەست‌نیشانی ئەوە دەکرێ کە شۆڕشی (١٧)ی تەموز رووداوێکی گرنگ‌بوو یان زیاتر بلێین هەر پێویستە بوو بۆ گەلەکەمان .. ئەمڕۆش کەلەسایەی ئەم شۆڕشەو ئەم سەرکردایەتی‌یە دژی رژێمی ئێرانی خوێن‌رێژ لە پێناوی پاراستنی خاکی خۆمان‌و شەرەف‌و کەرامەتی گەلەکەمان دەجەنگین هەر ئەو راستی‌یە سەرمان دەخاو سەربلندمان دەکات .

● بەڕێز محمد محیی الدین محمد جێگری ئەمینداری گشتی رۆشنبیری‌و لاوان گوتی :

لە یادی « ١٨ » ساڵ بەسەر بەرپابوونی شۆڕشە مەزنەکەمان شۆڕشی (١٧)ی تەموزی پیرۆز سلاوی رێزوشانازیم بۆ سەرەکی فەرماندە هەڤال صدام حسین .. ئەم شۆڕشە جۆرە خۆشەویستی‌یەکی لەناو دل‌و دەروونی گەلی عیراق دروست‌کردووە باوەڕ ناکەم بتوانن هیچ لایەك لە یەکتری پاشگەز ببنەوە ، چونکە گەل‌و شۆڕش بەیەکەوە بە ستراونەتەوە جا لێرەوە ئەگەر مێژووی گەلی عیراق بنوسرێتەوە هەر لەسایەی ئەم شۆڕشەوە دەنوسرێتەوە نەك لەسەردەمی خەمناکی‌و چەوسانەوەی حوکمڕانە دیکتاتۆرەکانی پێشووی عیراق ، ئۆتۆنۆمی بۆ گەلی کوردو زامن‌کردنی نەوتی عیراقی‌و بەرکردنەوەی ئاستی ئابووری نیشتمانی‌و ... هتد ئەمانە هەمووی شۆڕش هێنایەکایەوە بۆ ئەم گەلە .. ئەم گەلەی لەژێر باری نەبوونی‌و چەوساندنەوە بردە بارێکی ترەوە کە ئەویش باری بەختیاری‌و کامەرانی‌بوو .. کەواتە هەموو ساڵێك بەخێر بێ ...

● بەڕێز بهجت جاف جێگری ئەمینداری گشتی کاروباری کۆمەلایەتی گوتی :

ئەگەر یادی شۆڕشی (١٧)ی گەلاوێژی مەزن بکەینەوە دەبێ راستەوخۆ دەست‌نیشانی دەوری گرنگی سەرەکی خۆشەویست صدام حسین بکەین .. وەك خۆشەویستی گەل‌و وەك مێژوویەکی پڕ لە شانازی‌و وەك گۆڕانکاری بنەڕەتی ژیانی عیراقی‌یەکان ، چونکە لە ماوەی (١٨) ساڵدا سەرکردەیەکی مەزن توانیویەتی عیراق بگەیەنێتە لوتکەی شارستانیەت ..

لە شەرە دژوارەکەی خومەینی خوێن بۆ سەر خاکی عیراقمان نەهیچ پیلانێکی دوژمنان نەیانتوانیوە دەوری ئەم سەرکردەیەو ئەم شۆڕشە لە رووی بەرەوپێشەوە بردنی گەلی عیراق کەم بکاتەوە .. ئێمەش هەمیشە لەگەڵ ئەم رێبازەین‌و هەمیشە لەپێناوی‌دا شەهید دەبین ، چونکە شەهیدبوون لەپێناوی خاك‌و لەپێناوی فیکرەیەکی ئیجابیانە گەورەترین شەهادەت نامەیە ..

● بەڕێز عبدالرزاق مرعی جێگری سەرەکی یەکێتی قوتابیان‌و لاوانی لقی هەولێر گوتی :

لەیادی (١٨) ساڵەی هەلگیرساندنی شۆڕشی (١٧) گەلاوێژی پیرۆز ، گەورەترین رێزوستایشم بۆ سەرەکی خۆشەویست صدام حسین پێشکەشە . بەلێ شۆڕش بەکردار توانی شوێنی خۆی لەناو دل‌و دەروونی گەلی عیراق بکاتەوە ، چونکە هەر یەکێك لە ئێمە لەسایەی ئەم شۆڕشەوە گەلێك دەسکەوتی بۆ هاتۆتەکایەوە ... شۆڕش سەرەڕای ئەوەی کە ئێمە (٦) ساڵە لە جەنگێکی دژواردایین دژی رژێمی خومەینی خوێن رێژ ، رووی لە گەلەکەی وەرنەگێراوەو وەك چۆن گەل خەباتی بۆ دەکا ئەویش بە هەمان خەبات لەپێنوی بەختیاری‌و کامەرانی گەلی عیراق دەکات ... جارێکی تریش لەم یادە پیرۆزەدا سلاوی نەمری ئاراستەی شەهیدانمان دەکەین کە ئەوانن سەرمایەو جێگەی شانازی ئێمە .. ئەوان بوون پارێزگاری‌یان لە شەرەف‌و خاکی ئێمەکردو پارێزگاری‌یان لەم شۆڕشە کرد .

● بەڕێز فیصل مصطفی سەرەکی یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی هەولێر گوتی :

لە عیراقدا مانگی تەمووز مانایێکی قوولتری وەرگرتووەو پتر پێشوازی لێ‌دەکرێ‌و پتر ئاهەنگی بۆ‌ئەگێردرێ‌و زیاتر بایەخی پێ‌دەدرێ ، چونکە لەم مانگە پیرۆزەدا ، مانگی تەمووز دوو شۆڕش (شۆڕشی ١٤ی تەمووزی ١٩٥٨و شۆڕشی ١٧ تەمووزی ١٩٦٨) بەرپابووەو سەرکەوتووە ئەمە جگە لەو دوو ڕووداوە مێژوویی‌یە گرنگانە .. ڕووداوێکی تری بەنرخ‌و یەکجار مەزن لەهەمان مانگ‌دا رووی‌دا ئەویش لە تەمووزی ساڵی ١٩٧٩ بوو کاتێ کە سەرەکی فەرماندە تێکۆشەر صدام حسین (خوا بیپارێزێ)و تەمەنی درێژ بکا ، شوێنی پێشەوەی لە حزب‌و دەولەتدا وەرگرت‌و بەم جۆرە گشت رۆژەکانی تەمووز لە عیراقی سەربلنددا بوونە جەژن‌و ئاهەنگ‌و فیستیڤال‌و زەماوەند .. هەر لەم یادە پیرۆزەدا سلاو لە سەربازە ئازاکانمان لە سەنگەرەکانی بەرگری‌کردن دژی رژێمی خوێنی رێژی ئێران .

● بەڕێز فیروز حسن رسول ئەندامی لقی یەکێتی ئافرەتان لە هەولێر گوتی :

خۆم بە بەختیار دەزانم بەبۆنەی هاتنی بیرەوەری شۆڕشی ١٧ - ٣٠ی تەمووز پڕ بەدل‌و لەکانگای دلەوە پیرۆزبایی لە سەرکردایەتی شۆڕش‌و سەرەکی تێکۆشەر صدام حسین بکەم‌و هەروەها پیرۆزبایی لەگەل‌و سوپاو هەموو جەنگاوەرانی قادسیەی صدام بکەم‌و لەیەزدانی مەزن دەپارێمەوە ببێتە پشتیوانی گەل‌و سوپاو سەرەکمان‌و ئومێدەوارم سەرکەوتن لەو شەڕەدا هەمیشە هەربەشی ئێمە بێت‌و بۆ ئێمە بێت .. بۆ دوژمنی تاوانباریش بەزین‌و راکردن‌و رووخاندن بێت .. ئیتر هەر بژین‌و بژی یادی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەمووز .. ئەو شۆڕشەی کە گەلی عیراق لەسایەی‌دا ئەو پەڕی بەختیاری‌و حەسانەوەی بەخۆیەوە دی ..

● بەڕێز احمد حامد حسین ئەندامی نوسینگەی تەنفیزی یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی هەولێر گوتی :

شۆڕشی ١٧ - ٣٠ی تەموزی ساڵی ١٩٦٨ بە سەرۆکایەتی شۆڕەسواری نەتەوە تێکۆشەر صدام حسین ، خودا بیپارێزێ توانی گەلی عیراق بە ئامانجە ڕەواکانی خۆی بگەیەنێ‌و عیراقێکی خۆش‌و پێشکەوتوو و پڕ لە هێمنی دروست بکات .

شۆڕش هەر لە رۆژانی یەکەمی سەرکەوتنیداو لە ماوەی (١٨) ساڵی لە تەمەنی رابردوویدا توانی چارەسەر بۆ گیروگرفتەکان بدۆزێتەوەو رامیاری‌یە چەوت‌و ناراستەکان لەناو ببات‌و وولاتەکەمان بەرەو ژیانێکی خۆشترو بەختەوەرتر ببات ، هەروەها هەنگاوی گەورەی لە پێناوی جێبەجێ‌کردنی ئامانجە نیشتمانی‌و نەتەوەیی‌یەکان هاویشت چ لە رووی رزگارکردنی ئابووری نیشتمانی‌و چ لەسەرکەوتن بەسەر رژێمی ئێرانی دوژمن‌و پووچەل‌کردنەوەی هێرشە دڕندانەکانی تاکو گەل‌و نیشتمان بە سەربەستی‌و سەرفرازی بژین .. هەلبەت ئەمەش گەورەترین هەنگاوە شۆڕش ناویەتی لە پێناوی گەلی عیراقی ئازاو تێکۆشەر ..

■ ناظم حسین ■ لقی هەولێر

بهەلکەفتنا جەژنا تیرمەها مەزن هاوکاری سەرمدانەك بڕە قەزا سێمێلێ بازێری بهاری‌و خوشیێ سەیراناو گەریانەلا کر ل جاددەو گەرەکێت قەزا سێمێلی‌و پشتی ڤێ گەریانا خۆش . .

هاوکاری

لقەزا سێمێلێ

هاوکاری سەردانەکا تایبەت بڕە بارەگایێ قائیمەقامیا قەزا سێمێلێ‌و لوێرێ مە ئەڤ چاڤپێکەتنە کر دگەل بەرێز «مهدی عباس عبد عون» قائیمەقامێ قەزا سێمێلێ .؟

پ - چەند پروژە هاتینە بجهئینان لقەزا سێمێلێ ل ماوێ چەنگا مەیا بیروزدا دژی دوژمنێ چەپەل .

ب - بێ‌گومان قەزا سێمێلێ وەك هەمی قەزاو بازێرێت عیراقێ پێ بەهەر نەبویە ژ دەستکەفتێت شورەشا -١٧-٣٠-تیرمەها مەزن‌و ئەڤ پروژێت خارێ یێت هاتینە بجهئینان ل ڤان شەش سالێت شەری‌دا ..؟

١ - ڤیرکرنا جاددێت ناڤ بازێری .

٢ - تەمامکرنا ئاڤاکرنا -٣٥- خانیێت نوی بو جەماوەرێ قەزایێ ..

٣ - پروژێ مێرشکا ل «بەددلیاەب بهابێ -٢٦- ملیون دینارا ..؟

٤ - مەجزەرا بەدەلیا ب بهایێ -٦- ملیون دینارا .

٥ - بەشێ نانخوێ بو قوتابیا ..؟

٦ - بەرهەڤیا سێمێلێ یاپێشەیێ «مهنی» ..

٧ - گەهاندنا کارەبێ بو گوندێت قەزایێ ..

٨ - رابونا کاربەدەستاو جەماوەرا ب کارێ مللی «عمل شعبی» بو باقژکرنا جاددێت قەزایێ ..

٩ - بەرهەڤکرنا کەلەك پارچێت نەردێ بو خێزانێت شەهیدو ئیخسیرو لەشکەرێ سوپایێ مللی .

پ - تە چ هەیە بهەلکەفتا شورەشا -١٧-٣٠- تیرمەهی بێژیە جەماوەرێ قەزایێ ..؟

ب - بیشیی من دڤێت بێژم کو جەماوەرێ قەزا سێمێلێ ب راستی جەماوەرەکێ وەفادار بو سەرکردایەتیا پارت‌و شورەشێ‌و تایبەت سەروك « صدام حسین » وڤێ قەزایێ هەژمارەکا شەهیدا با دایێ بو پاراستنا ئاخا عیراقێ‌و هەروەسا ئافرەتا سێمێلێ چەند جارا زێرو پارێت خو یێت کرینە خەلات پشتەڤانی بو جەنگا قادسیا صدام جارەکا دێ ب رێکا روژناما -هاوکاری- من دڤێت پەیمانێ نوی کەم خوو بناڤێ جەماوەرێ قەزا سێمێلێ بو سەرکردایەتیا پارت‌و شورەشێ تایبەت سەروکێ قوماندار بهەلکەفتنا شورشێ -١٧-٣٠- تیرمەها بیروز.؟

محمد ئوسمانا
تاپێ دهوکێ

جەماوەرێ دهوکێ

پیروزباهیا شورەشا

١٧ - ٣٠ ی تیرمەهێ دکەن

● یاریدەرێ پاریزگارێ دهوکێ (حسین ابراهیم درویش) پێڤە چوو گۆت :

بهەلکەفتنا رۆژا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهێ رۆژا شورەشا پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤپشـــکی رۆژا ئاڤاکرنا عیراقێ رۆژا پێش ئێخســـتنا عیراقێ‌یە ئەڤێ رۆژێ چهێ خوو د دلێ مللەتێ عیراقێ یاکری . ئەڤجا پیرۆزباهیا ڤێ رۆژێ‌و هەمی عیراقا دکـەم‌و هەر وەسا پیرۆزباهیا هەمی هێزێت چەکدار دکەم ب تایبەت سەرەکێ هێزا (صدام حسین)ی خودێ هێلای دکەم .. ؟

● هەڤال (جمال خضر عبدال) رازگـری نڤیسینگەها ڤوتابیاو لاوان ل لقێ دهوکی یێ پارتـا بەعسا عەرەبیا هەڤپشکی :

ئەز گەلەکێ بەختەوەرم کو بشـیم ب رێکا روژناما (هاوکاری) و ب هەلکەفتنا شورەشـــا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەهێ رێزو سلاڤا بهنێرم بو سەرەکێ قوماندار هەڤال « صدام حسین » و ئـەز پەیمانێ نوی دکەم کو بمینین ســــەربازێت وەفادار بـو سەرکردایەتیێ و بو پاراســـتنا ئاخا عیراقا مەزن عیراقا شـــورەشـــا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەهێ و دەستکەفتێت مێژوویێ هزار هزار ســـلاڤ بو شەهیدێت چەنگا مە چەنگا قادسیا صـــدام و ســـەرکەفتن بو کورێت عیراقێ ل بەروکێت شەری .. ؟

● رێڤەبەرێ گشتی‌یێ پەروەردێ لدهـوکێ (محمد سعید عبدالرحمن) پێڤە چوو گۆت :

رۆژا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهێ رۆژا گشـــت عیراقی‌یانە رۆژا سـەرکەفتنێە رۆژا پێش ئێخســـتنا عیراقێ‌یە رۆژا شورەشا پارتا بەعســـا عەرەبیا هەڤپشکی . ئەڤجا پیرۆزباهیا هـەمی عیراقی یـا دکەم ب تایبەت سەرەکێ قوماندار (صـــدام

، بیرۆزباهیا هەمی هێزێت چەکدار دکەم‌و هەمی عیراقیا هەروەسا بیروزباهیا سەروکێ تێکوشـەر (صدام حسین)ی خودێ هێلایێ دکەم ..؟

● رائد المرور (راشـد حمید ابراهیم) رێڤەبەرێ مرورا شارەوانی ڤێدا چوو گۆت :

بهەلکـــەفتنا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهی بێ گۆمان رۆژا شورشـا پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤبشکی بـە ئەڤ رۆژەە ل چەم عیراقیا گرنـگە . ئەڤجا ب ڤێ بیرهاتنا چەژنا تیرمـــەهی برێکا رۆژناما هاوکاری بناڤێ خوو هەمی مرورا دهوکێ بیرۆزباهیا هەمی

حسین)ی خودێ هێلای دکەم و سوپاس بو رۆژناما هاوکاری کو رێدایە من دل خوشیا خو دیارکم ..؟

● مفوض (غانم خضر شاهین) ئو گۆت

ب بیرهاتنا رۆژا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهی رۆژا پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤپشکی رۆژا هەمی عیراقیایە ب کوردو عەر بو هەمی کێماتی‌یا یە . ئەڤجا ب ڤێ بیرۆزباهیا هەمی مللەتێ عیراقێ دکەم و ب تایبەت سەروکێ تێکوشەر (صدام حسین) ی خودێ هێلای دکـەم ..

● هاوەلاتێ زاخو (محمود علی عبدالحمید الشیلانی) ڤێدا چوو گۆت :

بێگومان رۆژا (١٧ ـ ٣٠) تیرمـەهی رۆژا شورەشـا پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤپشـکی رۆژا ئاڤاکرنا عیراقێ . ئەڤجا ب ڤێ بیرهاتنی پر ب دل شادی بیروزباهیا هەمی هێزێت چەکدار و هەمی مللەتێ عراقێ هەر وەسـاپیروزباهیا سـەروکی هێزا (صدام حسین) ی خودێ هێلای دکەم ..؟

● هوزانڤان (عبیدالله حسن دوسکی) ڤدا چوو گۆت :

بهەلکەفتنا رۆژا شور شا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهی من دڤێت دل خوشیا خوو دیارکم ب رێکا رۆژناما هاوکاری ب ڤێ بیرهاتنا بیروز یاکو شورەشا پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤبشکي بیروزباهیا هەمی تورەڤان

● سەروکا ئێکەتیا ئافرەتا لدهوکێ (ادیبە علی ئامێدی) پێڤە چوو گۆت :

هـــەر وەکو ئەم دزانین رۆژا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهێ رۆژا شورەشا پارتا بەعســـا عەرەبیـــا هەڤپشــــکی رۆژەکا بەرکەتیە ئەڤجا ب بیرهاتنا چەژنا تیرمەهێ بناڤێ خوو بناڤێ ئافرەتێت دهوکێ برێکا رۆژناما هاوکاری پیروزباهیا هەمی عیراقیـــا دکەم‌ب ب تایبەت سەرەکێ تێکوشەر (صـــــدام حسین)ی خودێ هێلای دکەم‌و هەر وەســـــا پیروزباهیا گشت ئافرەتێت عیراقێ دکەم .. ؟

● ئەندامێ ئەنجومەنا نیشتیمانی (مصطفی موسی ئامێدی) سەرەکێ ئێکەتیا ماموستا لدهوکێ ـ ڤێرە چوو گۆت :

ب بیرهـــاتنـــا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهێ روژەکا گرنگە روژەکا پیروزە چنکو رۆژا شورەشا پـارتـا بەعا عەرەبیا هەڤبشکە ئەڤێ روژێ ئوتونومی بـو دەڤەرا کوردستانێ دیارکر .. ئەڤجا لڤێرێ ئەز پر ب دل شادی بیروزباهیا هەمی عیراقیا دکـــەم ب تایبەتی سەرەکێ تێکوشـەر (صـــدام حسین)ی خودێ هێلای .. ئو هەر وەسا بیروزباهیا لەشکەرێ مەیێ قەهرەمان دکەم . ئەڤێت لبەر تـوخوبێ رۆژ هەلات راوەستاین کو چەپەر ل دوژمنی کـرینـــە کوردستان ..

ئەز گەلەك سوپاسیا رۆژناما هاوکاری دکـــەم کو رێ دایەمن شیام دل خوشیا خو دیار کەم .

● ئەندامێ ئەنجومەنا نیشـــــــتیمانی (عبدالقادر مصطفی المزوری) سەرەکێ ئێکەتیـــا نەقابێت بالا لدهوکێ) ڤێرەچوو گۆت :

بیرهـــاتنـــا (١٧ ـ ٣٠) تیرمـــەهێ رۆژا سەرکەفتنبە رۆژا پێش ئێخستنا عیراقا مە عیراقـا کوردو عەرەباو هەمی کێماتیایە ئەڤێ رۆژێ دوو ماف بو کوردا یا دیارکری ئێك ژوان بشـــــکداربن ب هلبژارتنا ئەندامێ ئەنجومەنا نیشتیمانی یـا دووێ هلبژارتنا ئەندامی ئوتونومی ..

ئەڤجا ب رێکا رۆژنـامـا هاوکـــاری ب ڤێ بیرهاتنا رند پیروزباهیا سەرەکێ کشـــت هێزێت چەکدار (صدام حسین) خودێ هێـــلای دکـــەم هەروەسا لەشکەرێ مەیێ قەهرەمان و هەمی عیراقیا ئوسوپاس ..؟

حسین)ی خودێ هێلای هەروەسا پیرۆزباهیـــا گشت هێزێت چەکدار دکەم .. ؟

● رێڤەبەرێ گشتی‌یێ ســاخلەمیێ لدهوکێ (د. محمد دلشاد رجب) ڤێرە چوو گۆت :

بهەلکەفتنا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهێ بناڤێ خوو هـــەمی لێبرس‌و گار بەدەســـتێت ســـاخلەمیێ

پیروزباهیا هەمی لەشکەرێ مەیێ قەهرەمان دکەم و ب تایبەت سەرەکێ هێزا (صـــدام حسین)ی خودێ هێلای هەر وەسا پیرۆزباهیا هەمی هاوەلاتێت عیراقێ دکەم .. ؟

● ســـەروکێ جڤاتا مللی لدهوکێ (محمـد علی ئامێدی) پێڤە چوو گۆت :

ب ڤێ بیرهاتنا بیرۆز ب ریکا رۆژناما هاوکاری بیرۆزباهیا هەمی هێزێت چەکدار دکەم هەروەسـا سەروکی تێکوشەر صدام حسین دکەم و هـەمی مللەتی عیراقێ هەروەسـا من دڤێت بێژم رژێما خومەینی ئەو نشێن کاروانێ مە بسەکنینن ما دەم سەروك صدام ساخبت ئو سوباس ..؟

هێبکری سەرەکێ ئێکەتیا ڤوتابیانو لاوان لدهوکێ (مهدی صالح) پێڤە چوو گـۆت :

ب بیرهاتنا رۆژا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهێ بێگومـن رۆژا شورەشا پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤپشکی رۆژا سەرکەفتنا شورەشێ یە ئەڤجا ب ڤێ بیرهاتنا بیرۆز

مللەتێ عیراقێ دکەم هەروەسا بیرۆزباهیا لەشکەرێ مەیێ قەهرەمان دکەم ب تایبەت سەروکێ تێکوشەر (صدام حسین) ی خودێ هێلای دکەم .

● نقیبێ پولیسا زاخو (وعبدالله محمد یوسف المزوری) ڤێرا چوو گۆت :

ب بیرهاتنا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهێ بناڤێ خوو

هەمی پولیس‌حانا زاخـو . بیرۆزباهیا هـەمی لەشکەرێ عیراقا خوشتڤی دکەم هەروەسا بیرۆزباهیا هەمی هاوەلاتێت عیراقێ ب تایبەت سەروکێ هێزا (صدام حسین) ی خودێ هێلای دکەم ..؟

● ملازم المرور (مضر احمد یحیی) ڤێدا چوو گۆت :

بهەلکەفتنا رۆژا شورەشا (١٧ ـ ٣٠ تیرمەهێ رۆژا شورەشا بارتا بەعسا عەرەبا هەڤپشکی رۆژا پێش ئێخستنا عیراقێ عیراقا کوردو عەرەبا و هەمی کێماتیایە ئەڤجا ب ڤێ بیرهاتنێ بیرۆزباهیا هەمی لەشکەرێ عیراقێ و هەمی مللەتێ عیراقێ دکـەم و هەروەسا بیرۆزباهیا سەروکێ خوشتڤی (صدام

و هوزانڤان و لەشکەرێ عیراقێ دکەم هەروەســـا بیرۆزباهیا سەروکێ تێکوشەر (صدام حسین) ی خودی هێلای دکەم ..؟

● پولیس (خلیل ابراهیم احمد)ئو گۆت :

براســـتی دەمەکبو من دڤیا برێکا رۆژنامـا هـــاوکاری بیرۆزباهیا هـەمی هەڤالێت خوو یێت پولیس و لەشکەر بکم ئەڤرو بومن درفەت کەتێ ب بیرهاتنا رۆژا شورەشا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهی ئەڤجا ب ڤێ بیرهاتنێ بیروزباهیا هەمی بولیس و لەشکەرێ عیراقێ دکەم ب تایبەت سەروکێ هێزا (صدام حسین)ی خودێ هێلای .. دکەم ..؟

● هاولاتی (غانم سلیمان عابد) ڤێدا چوو گـۆت :

بهـــەلکەفتنـــا رۆژا (١٧ ـ ٣٠) تیرمـــەهی بیروزباهیا هەمی مللەتێ عیراقێ دکەم و ب تایبەت سەروکێ خوشتڤی و هەروەسا بیروزباهیا هەمـی عیراقێ دکەم ..؟

● هاوەلاتی (امین احمد محی‌الدین ڤێـدا چوو گۆت :

ب بیرهاتنا رۆژا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهی رۆژا شبورەشا پارتا بەعسا عەرەبیا هاڤپشکی ب ڤـــێ بیرهاتنێ بیروزباهیا هەمی، کوردو عەر بو هـــەمی کێماتیا دکەم هەروەسا بیروزباهیا هەمی لەشکەرێ عیراقێ دکـــەم و بیروزباهیا سەروکێ تێکوشـــەر (صدام حسین)ی خودێ هێلای دکەم و سوپاس بو رۆژناما هاوکاری کو رێ دا بە من دل خوشـــیا خو دیارکم ..؟

● هەڤال (محمد سعید اسماعیل) ڤێدا چوو گۆت :

بهەلکەفتنا رۆژا شورەشا (١٧ ـ ٣٠) تیرمەهی رۆژا شورەشا پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤپشـــکی ب رێکا رۆژناما هاوکاری بیروزباهیا هەمی هێزێـــت چەکدار دکەم هەروەسا بیروزباهیا سەروکێ هێزا (صدام حسین)ی خودێ هێلای دکەم ب ڤێ رۆژا بیروز ..؟

محمد ئوسمانا

تابێ دهوکی

Institut Kurde de Paris

ئێره نه‌خۆشخانه‌ی منداڵانه له سلێمانی

ئه‌م نه‌خۆشخانه‌یه ، له ته‌ك به‌شه ته‌ندروستی‌و نه‌خۆشخانه‌كانی تری ناو شاری سلێمانی به‌رده‌وام‌و رۆژانه نه‌خۆش ده‌بینن‌و چاره‌سه‌ری ئه‌و منداڵه نه‌خۆشانه ده‌كه‌ن كه له‌و نه‌خۆشخانه‌یه‌دا ده‌كه‌ون ، رۆژانه پتر له ٤٠٠ چوار سه‌د منداڵ ده‌بینرێت ،جگه له‌وه‌ی جێگای كه‌وتنی ٧٦ نه‌خۆش ئاماده‌یه ، خسته‌خانه‌كه به‌شێكی نوێی بۆ كراوه‌ته‌وه ،كه ژماره‌ی قه‌له‌وێره‌كان زۆر تر ده‌بێت ،ئه‌م نه‌خۆشخانه‌یه به‌هۆی ١٠ (ده) پزیشكی به‌تواناوه ،شان به شانی كادیره هونه‌ریه‌كانی تر له برین پێچ‌و كرێكاران‌و هونه‌ریه‌كانی تر شه‌و رۆژ به‌شێوه‌یه‌كی به‌رده‌وام ده‌رمانخانه‌ی تایبه‌ت هه‌یه كه هه‌موو جۆره ده‌رمانێكی كاروباره‌كانی به‌ڕێوه ده‌چێت .

له‌گه‌ڵ ئه‌م خوشكه گورج‌و گوڵه‌دا قسه بكه‌ین

– خوشكی به‌ڕێز ناوتان :

● كوێستان لطیف حامد . به‌هه‌ڵسوكه‌وتداباره كاره‌كه‌تان خۆش ده‌وێت ؟

● بێ‌گومان دوو ساڵه له‌م كاره‌دام زۆرم خۆش ده‌وێت ، خۆم ده‌رچووی قوتابخانه‌ی تیمار سازیم ئاره‌زوویه‌كی زۆریشم هه‌یه كه خوێندن ته‌واو بكه‌م واته هه‌ر له‌م به‌شه‌ی خۆمدا ،بۆ ئه‌و مه‌به‌سته‌ش پێویسته واز له كاری ئێره بهێنم ، به‌ڵام (ئیستقاله) وه‌رناگیرێت ،بڕیاریش ده‌ده‌م كه هه‌ر له‌م به‌شه‌دا به‌دڵسۆزی كار بكه‌م ،ئه‌مه‌ش ئه‌ركێكی پێویستی سه‌ر شانمانه .

– ئێمه‌ش ئاواتی پێشكه‌وتنت بۆ ده‌خوازین .

ڕێگای ئه‌م دیده‌نیه‌وه ده‌یخه‌ینه پێش چاوی لێپرا سراوانی به‌ڕێز . پاش ئه‌م گه‌شته گه‌ڕابینه‌وه بۆ لای به‌ڕێز به‌ڕێوه‌به‌ری نه‌خۆشخانه‌كه دكتۆر « نجاه حمه كریم » كه سه‌ره‌تا ئێمه چووین، سه‌رباری ئیشی خۆی خه‌ریكی پشكنین‌و بینینی نه‌خۆش بوو ،بۆیه بڕیارمان دا پاش بینینی نه‌خۆشخانه‌كه به‌سه‌ری بكه‌ینه‌وه .ئه‌وه‌ی به چاكمان زانی ئاراسته‌ی به‌ڕێز دكتۆری بكه‌ین . .نه‌خۆشی باو له‌م وه‌رزی هاوینه‌دا چی‌یه ،چاره‌سه‌ركردن‌و پێش‌نیازتان چی‌یه ؟

● له‌وه‌ڵامدا فه‌رموی :– نه‌خۆشی باو به‌تایبه‌ت له‌م وه‌رزه‌دا « سك‌چونه» !ئه‌م نه‌خۆشیه‌ش به شێوه‌یه‌كی گشتی په‌یوه‌ندی تایبه‌تی هه‌یه به شیری دایك‌و شیری قوتوو، پێویسته دایكان هان بدرێن كه شیری خۆیان بده‌ن به‌منداڵه كانیان ،هه‌روه‌ها ئه‌و دایكانه‌ی شیری خۆیان ناده‌ن بائاگاداری پاك‌و خاوێنی‌و پاكژی شووشه‌كانی شیربن ، چونكه ده‌بینی زوربه‌ی ئه‌و منداڵانه‌ی دووچاری سك چوون ده‌بن ئه‌و منداڵانه كه شیری دایك ناخۆن ،كه‌واته ده‌بێت دایك ئاگاداری راده‌ی ئه‌و شیره بكات كه به‌منداڵ ده‌درێت ،هه‌روه‌ها له كاتی پێویستی‌دا بدرێتی نه‌ك هه‌ر كه منداڵ گریا خێرا شیری بكرێت به‌ده‌مه‌وه ،هه‌روه‌ها پارێزگار كردنی منداڵ له جۆره‌كانی خواردن‌و خواردنه‌وه‌و سارده‌مه‌نی ،كوتوپڕی ڤریا كه‌وتنی كاتی دوچاری سك‌چوون ده‌بێت .

– نه‌خۆشخانه‌كه‌تان هیچ پێویسته‌یه‌كی نیه ؟

● پیویستی نه‌خۆشخانه له هه‌موو روویه‌كه‌وه زۆر باشه ته‌نها (ممرضات) نه‌بێت كه له چاو كارو گه‌وره‌یی نه‌خۆشخانه‌كه‌دا كه‌من .

– له كۆتایی ئه‌م چاوپێكه‌وتنه حه‌ز ده‌كه‌ین رێنمایتان چی‌یه بۆ دایكان‌و باوكانی منداڵ پێمان بڵێن .

● ئاشكرایه كه دایكان‌و باوكانی ئه‌مرۆ جیاوازیه‌كی زۆریان هه‌یه ،له چاو ساڵانی زور ئه‌وه‌ش به‌هۆی هوشیاری‌و روشنبیری‌و به‌ته‌نگه‌وه هاتنی منداڵ ،ئێمه لێره‌دا حه‌زده‌كه‌ین ئه‌وه بڵێین كه باوانی منداڵ پێویسته خۆی چاودێری هه‌موو هه‌ڵسوكه‌وت‌و نه‌خۆشیه‌كی منداڵه‌كانیان‌بن ،كه ئه‌مه‌ش یارمه‌تیه‌كی گه‌وره‌ی ئێمه ده‌دات له ڕوی كه‌م بینینی نه‌خۆش‌و بڵاوبونه‌وه‌ی نه‌خۆشی ترسناك ،ئه‌وه‌ی كه ده‌مه‌وێت بیلێم با دایكانی به‌ڕێز كوتاندنی منداڵه‌كانیان دوانه‌خه‌ن به پێی ئه‌و پرۆگرامه‌ی بۆیان دانراوه بیان كوتن له‌كاتی سه‌ردانی منداڵه نه‌خۆشه‌كاندا ئاگاداری په‌یڕه‌وی ئه‌و باسایانه بكرێت كه دانراوه ،یارمه‌تی ته‌واومان بده‌ن تا بتوانین باشترین‌و چاكترین كار گوزار پێش‌كه‌ش هه‌موو لایه‌ك بكه‌ین .

ئاماده‌كردنی : نه‌سرین

جگه له عیاده خارجی ،له‌ناو نه‌خۆشخانه‌دا ده‌رمانخانه‌ی تایبه‌ت هه‌یه كه هه‌موو جۆره ده‌رمانێكی تیدایه ،هه‌روه‌ها دوو جۆر (مختبر)ی تیدایه بۆ پێویسته‌كانی خوێن‌و نه‌خۆشیه‌كانی تر ،جگه له به‌شی تیشك «الاشعه» چه‌ند به‌شێكی تری تایبه‌تی تیدایه ،له چێشتخانه‌و شوێنی شتنی كه‌ل‌و په‌ل‌و درودمان ،كه ئه‌مانیش له‌ته‌ك به‌شه‌كانی تردا ،كاری پێویست پێش‌كه‌ش به نه‌خۆش‌و ئه‌و كه‌سانه ده‌كه‌ن ده‌چنه نه‌خۆشخانه‌كه به گه‌شتێك به ناو نه‌خۆشخانه‌ی ناو براودا ،كه خه‌ریكی وێنه گرتن بووین ،خوشكێكی به‌ڕێز خۆی پێ‌ناساندین .ئه‌ویش سه‌ره‌كی سسته‌ره‌كانه خاتوو «صبریه احمد حمه كریم» كه ماوه‌ی ٩ ساڵه له‌و نه‌خۆشخانه‌یه‌دا كار ده‌كات . له‌م خوشكه‌مان پرسی :–

● **ئه‌م به‌شه چ به‌شێكه كه ئێستا ده‌ی بینین ،ئه‌و منداڵه نه‌خۆشانه‌ی ده‌خه‌وێنرێن ته‌مه‌نیان چه‌نده ؟**

– حه‌ز ده‌كه‌م پێش ئه‌وه‌ی باسی ئه‌م به‌شه‌تان بۆ بكه‌م ،ئه‌وه بڵێم كه منداڵ له‌یه‌كه‌م رۆژی بونیه‌وه هه‌تا ته‌مه‌نی ١٢ و ١٣ ساڵ نه‌خۆش ده‌كه‌وێت لێره وه‌رده‌گیرین ،له‌وه‌ش تێپه‌ری كرد به‌شی تایبه‌تمان هه‌یه له نه‌خۆشخانه‌ی كۆماری له‌وێ چاودێری ده‌كرێن‌و چاره‌سه‌ر ده‌كرێن .

ئه‌م به‌شی كه ئێستا ئێمه‌ی تێداین ،به‌شی (ئه‌و منداڵانه‌یه كه ناكامل له‌دایك ده‌بن)

ئه‌م به‌شه به‌شێكی گرنگه له نه‌خۆشخانه‌كه‌ماندا ،كه تایبه‌ته به‌و منداڵانه‌ی كێشیان له ٢٫٣٠ دووكیلوو نیو كه‌متره‌و تازه له دایك بوون ڕاسته‌وخۆ له نه‌خۆشخانه‌و ده‌نێرێنه ئێره ، لێره چاودێریان ده‌كرێت به‌سه‌ر په‌رشتی پزیشكی تایبه‌ت .

● دمانه‌وێت چاومان به‌و قوتابیانه بكه‌وێت فه‌رمانبه‌رن یان پێش دامه‌زراندیان له كاره‌كانی تیمارسازیدا كارده‌كه‌ن .

– دوو كه‌سمان هه‌یه ده‌توانن چاوتان پێیان بكه‌وێت .

پێش ئه‌وه‌ی ئه‌و دوو خوشكه ببینن ،حه‌ز ده‌كه‌ین

پاشان چاومان به دوو خوشكی فه‌رمانبه‌ر كه‌وت كه پێویسته پێش دامه‌زراندیان له نه‌خۆشخانه‌كان كاربكه‌ن . . ئه‌وانیش .

خوشكان «به‌تول شامار» و «كوردستان علی» ده‌رچوانی ئاماده‌ین . .

ئه‌م پرسیاره‌مان خسته پێش چاویان : به‌ڕێزتان ئه‌م كاره‌تان لا چۆنه ؟

● به‌تول وتی :– كار كردنمان له‌م شوێنه‌دا ، دوای سێ‌مانگ ڕاهێنان ، زۆر باشه ، ئاره‌زویه‌كی به‌تینی لا دروست كردوم به‌رامبه‌ر پیشه‌كه، چونكه

به‌ڕاستی پیشه‌یه‌كی مرۆڤایه‌تی به‌رزه لێره‌ش زۆر شت فێر بووین ،من ئه‌گه‌ر خۆم فه‌رمانبه‌ر نه‌بومایه دوای ته‌واو بوونی ئه‌و ماوه‌یه‌ی بۆمان دیاری كراوه بڕیارم ده‌دا لێره بمێنمه‌وه .

● كوردستان وتی : كاره‌كه‌تا بڵێیت خۆشه چونكه له‌گه‌ڵ سۆزی خه‌ڵكیدا به‌شداری ده‌كه‌یت لێره‌ش به تایبه‌تی منداڵان ،هه‌ست به‌هو ئازارێكیان ده‌كه‌یت ،دوای ئه‌وه‌ی چاك ده‌بنه‌وه ، مژده‌یه‌كی خۆش ده‌به‌خشن ،كاركردنمان لێره ژیانه‌وه‌ی تیدایه ،به‌ڵام من خۆم وه‌ك پیشه ئاره‌زووم لێ نیه .

هه‌ر له‌و شوێنه‌دا چاومان كه‌وت به برایه‌كی تیمارساز به‌ڕێز « صابر حمه غفور » – ده‌رچووی ئاماده‌ی تیمارسازیه ،به‌یه‌كه‌م ده‌رچوه له‌سه‌ر به‌شه‌كه‌ی به‌پێی یاسا ده‌بێت له كۆلێژ وه‌ربگیرێت ،به‌ڵام هه‌تا وه‌كو ئێستا به‌و شێوه‌یه ماوه‌ته‌وه وائێمه‌ش له

بهلکه‌فتنا شورشا

١٧ - ٣٠ تیرمه‌هێ :

دگه‌ل رێڤه‌به‌رێ

پولیسا لقه‌زا سێمیلێ

بهه‌لكه‌فتنا شوره‌شاهه‌ڤده‌ی تیرمه‌هێ .شوره‌شا عیراقا نوی . . شوره‌شاهه‌می كورێت عیراقێ مه سه‌ره‌دانه‌ك بره قه‌زا سێمیلێ‌و مه ل‌رێڤه‌به‌ریا پولیسا مه ئه‌ڤ چاڤپێكه‌تنه كر دگه‌ل‌به‌ڕێز مقدم «غازی خلیل محمد» رێڤه‌به‌رێ پولیسالقه‌زا سێمیلێ دابو مه باخفیت لسه‌ر ده‌ستكه‌فتێت‌شوره‌شا ١٧–٣٠– تیرمه‌هێ بو پولیسیت قه‌زایێ :–

ب راستی چ كه‌رت ژ كه‌رتێت مللەتێ عیراق بێ به‌هر نه‌بوینه ژ ده‌ستكه‌فتێت شوره‌شا ١٧–٣٠ تیرمه‌هێ. ئه‌ڤجا كه‌رتا پولیسا ژی یا خنێ بوی ژ ڤان ده‌ستكه‌فتا.

ئه‌ڤجا پشتی ڤێ شوره‌شێ مللەتێ عیراقی ژ تاریستانێ رزگاركری وه‌ستكه‌فتێت مه‌زن هاتنه بجهئینان بو هه‌می كورێت عیراقێ . . . . ده‌رباره‌ی پولیسا ژی ،

هه‌یڤانا «راتب» پولیسا زێده‌بو وژیارا وان خوشتر لێ هات‌و هه‌روه‌سا هه‌ر پولیسه‌كێ لعیراقێ نهو پارچه‌كا ئه‌ردی یاهه‌ی . . . ئه‌ڤه‌و گه‌له‌ك ژ پولیسێت مه بێت چوینه ده‌ورێت رامیاری و فێربونا سنعه‌تا ل رێڤه‌به‌ریا گشتی‌یا پولیسا لبه‌غدا .

ژلایه‌كی دی‌ڤه ئاڤاهیێت مه‌لبه‌ندێت پولیسا هاتنه گوهرین‌و مه‌لبه‌ندێت نوی هاتنه ئاڤاكرن لهه‌می قه‌زاو

پارێزگه‌هاو لڤان شه‌ش سالێت شه‌رێ مه دگه‌ل دوژمنێ خومه‌ینی پولیسێت مه چونكه به‌روكا شه‌ری‌و پشكداری كر د شه‌ری‌دا و هنده‌كا ژوانا شه‌ره‌ڤا شه‌هید بونێ وه‌رگرت‌و هنده‌ك ئێخسیر بون .

لدویماهیێ بنافێ خو و بنافێ پولیسێت قه‌زاسێمیلێ و بهه‌لكه‌فتنا شوره‌شا ١٧–٣٠ تیرمه‌هێ ئه‌ز سلاڤێت گه‌رم‌و گورڕ دهنێرم بو سه‌ركردایه‌تیا پارت‌و شوره‌شێ تایبه‌ت سه‌روك صدام حسین‌و په‌یمانێ نوی دكه‌ین كو بمینین سه‌ربازێت وه‌فادار بو پاراستنا ئاخا عیراقێ یا پیروز .

ئو زور سوپاسیا روژناما هاوكاری دكه‌م كو ده‌رفه‌ت دایه مه بو ڤێ چاڤپێكه‌تنێ .

جسیم ابراهیم دوسكی

هاوكاری ل رێڤه‌به‌ریا

چالاكی یێت

قوتابخانا لدهوكێ

رێڤه‌به‌ری‌یا چالاكی‌یێت قوتابخانا لدهوكێ تاڤه‌كێ كه‌می‌و سپه‌می‌یه‌لده‌ف هه‌ر روشه‌نبیره‌كی و ئه‌ده‌ب دوسته‌كی لدهوكێ . به‌لكو ژ ده‌رڤه‌ی دهوكێ ژی چونكه چو كرار نه‌مابنه ڤێ رێڤه‌به‌ری‌یا پر بزاڤ خوی‌یاخوه نه‌كرێ داكو تامه‌كا خوشتر بدت و بهایه‌كێ مه‌زنتر بگه‌هینت جه‌ماوه‌ری بگره ژ گریدانا گورانكه‌هێت ئه‌ده‌بی‌و روشه‌نبیری هه‌تا خومل شانوێ و پێشانگه‌هێت هونه‌ری ددەت .

و ژ بو رۆهنكرنا كارێت رێڤه‌به‌ری‌یێ . . . . ئارمانجێت وێ . . گرفتاری‌یێت وێ . مه ئه‌ڤ چاڤپێكه‌تن دگه‌ل هێژا «اسماعیل عبدالقادر صبری» رێڤه‌به‌رێ به‌ر پرسیارێت رێڤه‌به‌ریا چالاكی‌یێت قوتابخانا لدهوكێ و ئه‌ڤا خوارێ ژی ده‌ڤا وێ چاڤ پێكه‌فتنێ یه . .

پ – ئه‌و كارێت رێڤه‌به‌ری‌یا وه پێ رادبت چنه . .؟

ب – بێ‌گومان تشته‌ك دیاره . رێڤه‌به‌ری‌یا چالاكی‌یێت قوتابخانا لدهوكێ سه‌ره‌گوهی‌یا هه‌می ئه‌وان چالاكی‌یێت هونه‌ری‌و ره‌وشه‌نبیری‌و ئه‌ده‌بی دكه‌ن ئه‌وێت تێنه كرن لقوتابخانێت پارێزگه‌ها دهوكێ . وه‌كو دانانا پێشانگه‌هێت ته‌شكیلی‌و رێكفتنا بزاڤێت ئه‌ده‌بی‌و ره‌وشه‌نبیری‌و ڤه‌كرنا «ده‌ورێت» مه‌شق كرنێ لسه‌ر –خه‌تێ– عه‌ره‌بی‌و دیسا ڤه‌كرنا –ده‌ورێت– موسیقێ‌و وێنێت فوتوگرافی‌و دوربناو نه‌خشی‌و كریارێت دارته‌راشی‌یێ –النجارە– ئو هتد . . .؟ لڤێ سالا خویندنێ –٨٥–٨٦– ئه‌م رابوین بڤه‌كرنا چه‌ند پێشانگه‌هێت ته‌شكیلی و یێت به‌لاڤوكێت دیوارا و پێشانگه‌هه‌ك بو كارێت فولوكلوری و سیرامیك . و هه‌روه‌سا رێڤه‌به‌ری‌یا مه رابو بڤه‌كرنا چه‌ند –ده‌ورێت– مه‌شق كرنێ و گه‌له‌ك ژ قوتابی‌یێت نافنجی‌یاو ئاماده‌یی‌یا سه‌ر ب قوتابخانێت پارێزگه‌هێ پشكداری تێده‌كرن . ژڤان ده‌ورا ده‌وره‌یه‌ك هاته ڤه‌كرن بۆ وێنێت فوتوگرافی و ئێكادی بو كارێ دوریاراو نه‌خشی‌و ده‌وره‌یه‌ك دی هاته‌ڤه‌كرن بو –خط العربی– و هه‌روه‌سا ئێك ژی هاته‌ڤه‌كرن بۆ موسیقێ . .

تایێت رێڤه‌به‌ری‌یێ یێت رابوین ژ هه‌رئێك لدویف –اختصاصێت– خوه بگه‌له‌ك چالاكی‌یێت هونه‌ری . . ژوانا ڤه‌كرنا پێشانگه‌هه‌كێ بو وێنێت فۆتۆگرافی و ئێكادی بو كریارێت دوریاراو نه‌خشی –الحیاكه والتطریز– ودیسا پێشانگه‌ها هاتنه ڤه‌كرن بو هونه‌رێت ته‌شكیلی و تشتێت بده‌ست چێ كری –الاعمال الیدویه– و پوسته‌رێت سیاسی‌و به‌لاڤوكێت دیوارا –النشرات الجداریه– . ئه‌ڤه ژ ره‌خه‌كێڤه ژ ره‌خه‌كێ دیڤه تایێ شانوێ سه‌ر ب رێڤه‌به‌ری‌یا مه رابو ب پێشكێش‌كرنا شانوگه‌ری‌یا –یاری–و یارێ وێ ژی هاته ته‌رخان كرن بو –المجهود الحربی– ژلایه‌كێ دیڤه رێڤه‌به‌ری‌یا چالاكی‌یێت قوتابخانا لدهوكێ پشكداری‌یێ دكه‌ت ده‌می پێشانگه‌هێت وه‌لاتی ئه‌وێت كو لبه‌غدا تێنه دانان دیسا مه پشكداری‌یا هه‌ی دچه‌ندین پێشانگه‌هێت جیهانی ژی دا مینا چه‌ند پێشانگه‌هێت جیهانی بو وێنێت زاروكا .

و قوتابی‌یێت مه دڤان‌پیشانگه‌هاده شیان چه‌ند ئه‌نجامێن باش بده‌ست خوڤه‌بینن . وه‌ك بده‌ستڤه ئینانا خه‌لاتێ –میدالیات– زێری ل پێشانگه‌ها –بوبونیر–یا وێنێت زاروكا ئه‌وا كو هاتی‌یه ده‌ینان ل هنگاریا .و –٤– ژ قوتابی‌یێت مه شیان دبلومێ وه‌رگرن دگه‌ل چه‌ند خه‌لاتێت دی . .

رێڤه‌به‌ریا مه پشكدار بو دوێ ڤیستڤالا موسیقێ و شانوێ و ئه‌ده‌بی‌یا ده‌ڤه‌را باكوری –للمنطقه الشمالیه– ئه‌وا هاتی‌یه كرن ل پارێزگه‌ها –ته‌ئمیم–ێ و مه ئه‌نجامێن باش بده‌ست خوڤه ئینان ژوان وه‌رگرتنا مه بو خه‌لاتێ ئێكێ‌یێ شانوێ ئه‌وژی لسه‌ر شانویا –هێلینا خو به‌رنا ده‌ین– یاكو ژ نڤیسینا سه‌یدا –نزار محمد سعید– بۆ ئو ژ ده‌رئینا –ئازاد عبدالله صادق– بۆ وژبو رێڤه‌برنا موسیقێ‌و سرو–

بروانه ل١٥

محمد ئوسمانا تایێ دهوكێ

Institut kurde de Paris

عێراق .. مەزنترە ژ هەمی پیلانا

هەمی عیراقی‌یا وەلاتەکێ سەربەست دڤێت و هەمی‌یا دڤێت بژیت بەبەلخۆشی و کامیرانی‌و رەحەتی و ئەو خودانێ بریارا بیت ..

ژبەرخاترا ئەڤێ چەندێ هەمی‌یا خەیالا خو کرو خو کرنە ئێك دل‌و دەست ولبەر سـینگێ دوژمنێت مللەتێ عیراقێ راوەستیان ئو خوراگرتێ‌و هەمی نەخشن‌و پیلانێت رژێمێت کەڤنەپرێستـ تێکدان و دویماهیکەك بۆ کولەداریێ دانا ..

شۆرەشا (١٧ ـ ٣٠) ێ تیرمەهێ بەڤوانانەان ـری‌یا پارتا بەعسا عەر بی‌یا هەڤپشکی دویماهیکەك دانا بۆ رژێما عارفی و کورسیکا حکمی ژێ ستاند .

ئەڤە چیرۆکەکا دوبرو درێژە هـەکە ئـەم بەربەرێت دوپروکا مللەتێ عیراقێ ڤەکین و بەریخو بدەینە بەراهیکا شۆرەشا (١٧ ـ ٣٠)ێ تیرمەهێ دێ بۆ مە خویا و ئاشکرابیت کو مللەتەکێ ئێك‌گرتی نەبۆ هەڤرەکی‌یەکا ، ئاشکرا هەبۆ دنابـەینا کوردو عەر بـادا .. دنابەینا هـەمی چوینێت عیراقێ‌دا هژاری‌و ڤمایی و نەخویندەواری یا بەلاف بۆ .. سەروبەرێ ئابوری یێ لاواز بۆ .. عیراق ب بـو جهێ شانوگەری‌یا کولەداری‌یێ .. هوسـا مللەتی‌مە دژیـا ننـاڤ نەخوشی‌یادا .. هەلبەت ددەلیڤێت هوسادا دوژمن دێ شێت نەخشرو پیلانێت خو بجهبینیت و دێ گەهینە هیڤی‌و ئارمانجێت خو و دێ‌شێت خوینا مللەتی مێژیت .

چ بریکا هەڤال‌بەندێت خو ، یان کرێ‌گرتێت خو ، ئەوێت مللەتێ خو فروتی‌و ئەوێت گیانێ نیشتمانی نەهاتی‌و چووی دناڤ خوینا لەشی وان‌دا .. ئەڤ سەروبەری ئالوز بۆ بنگەهەك داکو گەنج و خورتێت عیراقێ خەباتێ بکەن ژبەرخاترا رزگارکرنا مللەتی عیراقی .. ژ ڤێ چیروکێ خەباتا شۆرەشا (١٧ ـ ٣٠) تـیرمـەهێ دسـتپێ‌کـر . پشتی کو شۆرەشی سەرکەڤتی پێنگاڤا ئێك ئەوا هاڤتی‌لی .. ئەو بۆ ئاڤاکرنا ئێك‌گرتی‌یا نیشتمانی و چارەسەرکرنا خلمـەتاکـوردی و دەرکرنا بەیانا (١١) یازدەی ئاداری چونکی شۆرەشێ گەلەك سەربۆری بو خـو وەرگرتبۆن ژ هەڤرەکی‌یا عیراقێ دگەل کولەداری‌یێ .. و شۆرەش پێ‌حسیا کو هەمی کاڤا دوژمنێت مللەتێ مە دڤێت هیڤی و ئارمانجێت خـو بجهبینن بریکا پەیداکرنا ئالوزی و گرفتاری‌یا لناڤ مللەتی‌دا .. و پەیداکرنا ئاستەنگا دریکا پێشکەڤتنێ‌دا ..

ئەڤێ هەڤرەکی‌یێ ژێ دەست پێ گر ژ دەستپێ‌کرنا هەڤرەکی‌یا دنابەینا کوردو عەرەبان‌دا لعیراقێ .. ئەڤـە ژلایەکی‌ڤە و ژلایەکێ دیڤە شۆرەش ب ئەڤێ چەندێ ژێ رازی نەبۆ ڤماندارێت شۆرەشێ هـزر دکرو دگوت هەکە مە دڤێت مللەتێ‌مە بژیت بسەر ـبلندی ، هەلبەت دڤێت ئەم سـامانێ وەلاتـی و ئابوری وەلاتی رزگاربکەین ژبن‌دەستێ دوژمن .

ڤێجا پێنگاڤا دووێ ژپێنگاڤێت شۆرشێ هاڤێتین ئەوژی خومالی‌کرنا کازێ بۆ.. پشتی ئەڤ گرفتاری‌و ئالوزی‌یە بدویماهیك هاتی قوماندارێ‌یا شۆرەشێ دەست ب ئاڤاکرنا سنتمەتکاری‌یا نیشـتمانی‌کر و کارگەهـ ئاڤاکرن .... ئو ژلایێ جاندنێ و سەخبێرکرنا چاندنێ ڤە قوماندارێ‌یا شۆرەشێ بریار دا ب بەلا ـ ـڤەکرنا ئەردی لسەر جوتیارا .. و هاریکاری‌یا جوتیارا بێتەکرن داکو بشین ..

درامەتێ خو و متایێ خو بجینن ... هوسـا شۆرەشێ دویماهیکەك دانا بۆ دەرەبەگی‌یێ .. نەبەس ئەڤە .. بەلکو شۆرەشێ پێنگاڤێت بەرفرەهاڤێتن لمەیدانا رامیاری‌یا بازرگانێ و ستمەتکاری‌ێ‌دا هەروسا شۆرەشێ ئێکەلیێت خو موکوم‌کرن دگەل دەولەتێت هەڤال ئـو دەوری عیراقێ یـێ دیاربۆ لناڤ هولێت مللەتێت ئێککرتی‌دا .. ئو دەستێ هـاریکاریێ درێژکـر بد بـزاڤێت رزگاریێ لجیهانێ .. ئو نەرازی‌بینا خو دیارکر لسـەر رامیاری‌یا توخم‌پەرسی‌یێ لجیهانی ..

ئو خەبات و بزاڤا عیراقێ پشتی شۆرش یا دیـارو ئاشکرا بۆ لناڤ کۆنگرێت دەولەتێت بزاڤا بیلا و پارستنا تەناهی‌یا دەولەتی .. ئەڤە ژلایێ رامیاری‌یا دەرڤە ..

ڤێجا دەمێ ئێمپریالیزمێ و کولەداری‌یێ ئەڤە هەمی دیتی ئینا هەولدا براوەستاندنا خرخالا پێشـکەفتنێ لعیراقا شۆرەشـا (١٧ ـ ٣٠)ێ تیرمەهی ئینا رابۆ ئیرانا دوژمن پالدا ئو بەرهنکاری عیراقێ کر و ئاگرێ شەری بعیراقێ داکـرن .. هەمی ژبەرخاترا داکو دەربەکی بدانە عیراقێ . بەلێ قوماندارێ‌یا شۆرەشی یا هشیاربۆ ئو ئاگەهـ ژ هەمی پیلانا بۆ ... ڤێجا شیا بەرسڤا ئەڤی شەری بدەت بەزیرەکی‌و مێرخاسی ئو شیا خوراکریت و توخیبێت وەلاتی پارێزیت ژ هەمی هێرشێت ئیرانا دوژمـن یێ‌رابووی و ئینایینە لسەر ئەرێ عیراقێ هوسـا قوماندارێ‌یا شۆرەشی بۆ هەمی جیهانی دیارکر کو عیراق مەزنترە ژ هەمی پیلانا .

نڤیسینا : بریندار عزیزی

تەمموزی بەخشندە .. تەمموزی سەرکەوتن

ـ ئاریان هەورامانی ـ

کە شۆڕشە نەمرەکەمان سـەری‌هەڵدایەوەو چاوی بە دونیادا هەڵێنـا دەیزانی کەوا ڕێگایەکی سەختو دژواری لە پێش‌دایە ، دەیزانی دوژمنانی ئەم گەلە گەلێکن‌و سالەها سالە درکو داڵو کۆسپ لە ڕێگای‌دا دەچێنن‌و هەمیشە بە دڕێژایی مێژوو هەولیان‌داوە بۆ ئەوەی ئاواتو هیوا پیرۆزەکانـی گەلەکەمان نەیەنەدی ..

دەیزانی کەوا دەبێت قوربانی پێشکەشی بکات ئەگینا سەرفرازی‌و سەربەخۆیی‌و ژیانی ئاسودەیی هەرگیز نایەنەگۆڕێ .. چونکە دوژمنان هەر لە مێژە چاویان بڕیووەتە ئەم خاکە بەپیتو بەرەکەتە دەیانەوێ بە هەر حاڵێك بێت خێرو سامانی نیشتمانەکەمان بلێزن ..دەیانەوێ گەلەکەمان هەمیشە چاوی لـە دەستی ئەوان بێت ئەوانی ناکەس‌و بێگانەو بێ‌ڕەحم‌و مروەت ..

هەرچەندیش هەولیان دا کە شۆڕشی تەمموزی پیرۆز لەدایك نەبێت یان لەباری‌بەرن یان هەر لـە لاوی‌و ساوایەتی‌دا لەناوی‌بەرن . .

بەڵام ئیرادەی ڕاستی‌و بڕوای تێکۆشـەران‌و خۆشەویستی گەل بۆ شۆڕشە مەزنەکەی‌و سەرکردە دڵاوەرەکەی لە هەموو دوژمنان بەهێزتر بوو .. شۆڕش باکی لە پیلان‌و نەخشـەی ناکەسان نەبوو .. شۆڕش گوێی نەئەدایێ‌و ڕێگای شۆڕشگێڕایەتیی خۆی گرتە ـبەرو کاروانی پیرۆزی خۆی تاودەنا ..

کۆسـپ‌و پیلان نەبوو کە دوژمنان نەیهێننە ئاراوەو تاقیی نەکەنەوە .. بەڵام لە ئەنجام‌دا هەمیشە ڕووڕەشی بۆیان دەمایەوە .. سەرشۆڕی‌و ناهومێدی بەشیان بوو .. زیانی گەورە بۆیان بەجێ‌دەما ..

شۆڕش لە هوویان بەهێزترو بە تواناترو بـە دەسەڵاتدارتر بوو .. لەبەرئەمە بە سەریان‌دا زاڵ‌بوو دوژمنان لەژێر تەپ‌و تۆزی سوارچاکان‌دا کوێر دەبوون‌و ڕێگای خۆیان ون‌دەکردن‌و سەرلێ‌شێواو دەبوون .. شۆڕشی گەل .. شۆڕشی ١٧ـ٣٠ی تەمموز بەردەوام پێش دەکەوت‌و دەسکەوتی بێ‌شومار وەدی‌دەهێناو قۆناخ دەبڕی‌و ژیانی چاکترو کامەرانی‌تر دەخوڵقاند ..

شۆڕشی تەمموزو سـەرکردە قارەمانەکەی هەڤاڵ صدام حسین گەلەکەمانیان لە چاوچنۆکان ڕزگارکردو سەربەرزیمان بۆ مایەوەو دوژمـن ناهومێد بوو لە مەرام‌و ئارەزووی نابەجێ‌و نامرۆڤا ـ بەیی‌دا ..

شۆڕشی تەمموز خاوەن ـئازارو خۆماڵی‌کردنی نەوت‌و خوێندن بە ئیجباری‌و سەدان دەسکەوتی ترە چرای ئازادی‌و خۆشبەختی‌و کەرامەت بۆ گەلەکەمانی هەڵگرتووەو بەردەوام نیشتمانەکەمان لە سایەی‌دا ڕۆژ دوای ڕۆژ زیاتر پێش‌دەکەوێت‌و هەنگاو بەرەو پێشەوە دەنێت‌و ڕێگای سەختی ژیان شـەقارو دووڵەت لەت دەکات ..

باشترین بەڵگە بۆ قسـەکانمان ئەوەیە چۆن کۆنەپەرستان‌و ئیمپریالیزم ئەمجارە دوژمنی ڕەگەز پەرستی ئێرانیان ڕاسپاردو ئەم شەڕە ناهەمووەریان بەرپاکرد کە ماوەی شەش ساڵە بەم توندو تیژییەوە بەردەوامەو دەستی یارمەتیی کەرەسـەیی‌و چەك‌و مرۆیی دەدەنە خومەینی‌و تاقمە گەوجەکەی .. هەر کات کە تەڵەکەبازو داردەستەکەی دەگەنە ڕادەی خنکان‌و قاچیان لەگۆڕ نزیك دەبێتەوە زایۆنیزم و ئیمپریالیزم دەسـتی یارمەتییان بۆ درێژدەکەن‌و ڕاستی دەکەنەوەو لەسەر قاچ ڕای‌دەگرن ..

ئەگینا ئێران‌و فەرمانڕەواکانی هەر لە یەکەم ساڵی بەرپابوونی جەنگەکەدا سووتابوون . .

هەرچەند وا ئێستاش گەیشتوونەتە ئەو قۆناخە کە خەریکن گیان‌دەدەن بیر لە کەساس‌و گڵۆڵی خۆیان دەکەنەوە پەنجەی پەشیمانی دەگەزن .. بەڵام تازە کار لە کار تەرازاوە ..

لە ڕۆژی ١٧ـ٣٠ی تەمموزی نەمردا مۆمێکی‌تر لە ژیانی شۆڕشەکەمان‌دا دادەگیرسێنین .. تەمەن درێژی بۆی دەخوازین‌و ئەوە دووپاتدەکەینەوە کەوا بەردەوام لـە وەدی‌هێنانی ئامانجەکانی گەلەکەمان سڵ‌نەکەینەوە .. قوربانی پێشکەشی دەکەین بۆ ئەوەی خۆری شۆڕشە پیرۆزەکەمان ئاوابوون بـە خۆیەوە نەزانێت ..

بە دوژمنانیش دەڵێین با ئەوەیان بیرکەوێتەوە کەوا تیشکی خۆر بە بێژنگ ناگیرێت ..

سڵاو بۆ قارەمانی گەل صدام حسین لـە جەژنەکانی تەمموزدا سڵاو بۆ جەنگاوەرانی قادسیەی دووەم کە ئێستاو هەر لەم کاتەدا بە دەیان لە سوپاو ئالەتی دوژمن گۆڕدەکەن سڵاو بۆ شـەهیدانی نیشتمان کەوا گیانی شیرینی خۆیان لە پێناوی خاك‌و شۆڕشی‌دا پێشکەش‌کردوون ..

بۆ تەممـوزی خۆشەویستی‌و سەرکـەوتن

تەمموز ..

وەکو ڕۆژێکی نوێ ..لەم گەلە هەڵات .. بوو بەتیشك ....بوو بەچرای ڕێگا .... هەموو کەسـێك لەژێر سێبەری ئەو هەتاوە گەشەدا حەسایەوە ... چونکـە تەمموز خۆری سـەرکەوتن بوو بۆ وڵات خۆری ئازادی بوو ...

ڕێبوارێکـی وەك صدام حسینـی پێشەوا هەمیشە گوێی لە ناڵەو ئـازادی نەتەوەکەی بوو .. بۆیە ... لەگەڵ هاوڕێ‌کانی‌دا بوونە مەشخەلی نوێ ..

تەمموز ...

هەموو ساڵێك پێشوازیت‌دەکەین ... هەموو بساڵێك گۆرانیت بۆ دەڵێین .. تـۆ نیشانەی سەربڵندی ... هەموو ساڵێك ...

منداڵو پیریی ئەم وولاتەلە هەموو لاوە گوڵبارانـت دەکەن ...

تۆیان لە ناخـەوە خۆش‌ـویستووە .. چونکە کە هاتی ..لەگەڵ خۆتـا .. ڕۆژی‌نوێت هێنا ... لەگەڵ خۆتا مۆژدەی ژیانی کامەرانـت‌هێنا ...

دەمێك ئەم گەلە چاوی لەتۆ بوو ...

● **تەمموز ی سەرکەوتن .**

لە هەموو ساڵێکی تەمەنت، ئەم گەلە لە خێرو خۆشی دایە ... خوا دەست بەباڵی‌صدام حسینـەوە بگرێ.. کە تۆی گەیاندە ڕۆژێکـی‌وا گەش ...

لە یادی لە دایك‌بوونت.. هەزار سڵاو ... تۆ بوویتە جوانترین ئاهەنگی گۆرانی..ئەمڕۆ کە یادی خۆشەویستی ـی لە دایك‌بوونت دەگێڕین، گەل لەسەر چیاو لە دەشت ،لە هەموو بستێکی ئـەم‌عیراقە ئازایە نەخشـەی عیراقی، ئازایە نەخشـەی‌سەرکەوتن دەکێشێ ...

گەل بەمنداڵو لاو ... بەـ ئافرەت‌و پیاو چەکـی بەدەستە . بەگژ خومەینی‌یە دڵ ڕەشەکان دادەچێت کە دەیانەوێ خۆری « تەمموز » ئاوابێ .. دەیانەوێ دەرگای پێشکەوتن لە ژیان داخەن..

بەڵام گەل هەمووی ڕاست بوونەتەوە سـەرپێ ڕاویان دەنێت .. خاکی عیراق لـە هەڵپەرستەکان پاك دەکەنەوە

هەموو ساڵێك ... لـە یادی لە دایك‌بوونت چەپکە شلێرەی ئەم کوردستانەت پێش‌کەش .. ئەی تەمموزی هەمیشە سەرکەوتن .

ـ محمد علی ـ

شۆڕشی ١٧ - ٣٠ی
تەممووزو گەلی کورد

بۆ ئێمە لە دایك‌بوونی شۆڕشی مەزنی ـ١٧ـ٣٠ـ تەمموزی نەمرو پێشکەوتو خوازگۆڕانێکی بنەڕەتی بوو لە ژیانی گەلی عیراقدا ..

لە ڕاستی‌دا هەموو هۆیەکی حەسانەوەو ئاسوودەی بۆ گەل هێنایە دی‌و ئـەم گۆڕانەش بریتی بوو لـە ڕزگارکردنی عیراق لـە هەموو وێنەیەکی دواکەوتن ..هەروەها پێشکەوتن لـە هەموو لایەنەکانی ژیانـی ئابووری‌و کۆمەلایەتـی‌و ڕامیاری‌و پەروەردەیی .

کاتێك شۆڕشـی ١٧ـ٣٠ تەمـوزی شۆڕشـگێڕانە هەڵگیرسا ، بەتەواوی بیری لە چارەسەری مەسـەلەی کورد کردەوە کە کێشـەیەکی ئاڵۆز بوو ، بەڵام شـۆرش بەشێوەیەکی کادیرانـەو مێژوویی توانی گەلی کورد لە پاشماوەی ستەمکاری ڕزگار بکات ..

ئەگەر بێت‌و بەتەواوی بیر لە دەسکەوتە گەورەکانـی شۆڕش بکەینەوە بۆ گـەلی کورد لە ژمارە نایەت ... لە هەمووشیان دیارتر ئەوەبـو کـە بڕیاری ـ ئۆتۆنۆمی ـ دەرکرد ، ئەم بڕیـارە مێژوویەش ئاوات‌و خواستی گەلی کوردی هێنایە دی لـە چوارچێوەی یەکێتـی نیشتمانی‌دا ... لەگەڵ ئەم بڕیارەدا دەستی‌کرد بەدامەـ زراندنی دام‌و دەزگاکانـی ئۆتۆنۆمی .. بەم شێوەیەش بواری پـەروەردەو تەندروستی‌و کشـت‌وکاڵ‌و هەموو ئەوانی تر بوژایەوە.. ناوچەی کوردستان گەشـە پێدانێکی تەواوی بەخۆیەوە دی .. جگە لەوەی کـە سەرکردایەتی پارت‌و شۆڕش بەردەوام بوو لە پێش‌کەش‌ـ کردنی دەسـکەوت لە دوای دەسکەوت بۆ گەلی کـورد سـەرۆکی فەرماندە صدام حسین هەمیشە دەوری گەلی کوردی ڕوون کردۆتەوە لـە عیراق‌دا ، بەتایبەتی لـە جەنگی قادسیەی صدام‌دا ، وە هەمیشـە ئەوەی ڕوون کردۆتەوە کە مەسـەلەی ئۆتۆنۆمی کوردستان لـە ئەنجامی بـڕوای مرۆڤانەی سـەرکردایەتی پارت‌و شۆڕشە بەرامبەر بەگـەلی کورد ... نەك بڕیارێکـی کاتی‌ی بێ .

ئەمڕۆ لە عیراقـی ئۆتۆنۆمی‌و سەربەستی‌دا ، کورد دوو مافی هەیە ، لـە ئەنجوومەنی یاسادانان‌و لـە ئەنجوومەنی نیشـتمانی ، بەمەش بەشداری لە وشەی دیموکرات دەکات بەشێوەـ یەکی فراوان ، هەروەهـا کورد زۆر بە سـەربڵندی بەشداری لە هەموو هۆیەکی پێشـکەوتن دەکات ... بەتایبەتی قوربانی‌دانی گـەلی کورد لە جەنگی مێژوویی‌دا کارێکی ئاشکرایە سـەرۆکی خۆشەویست ، هەر تەنیـا سەرۆکی عەرەب نی‌یە ،بەڵکو هی هەموو عیراقە ، بۆیـە گەلی کورد خۆشەویستی‌یەکی تایبەتی هەیە بەرامبەر بـە سەرۆکی خۆشەویست ...

شۆڕشی ١٧ـ٣٠ تەمـوزی نەمر ژیانێکی نوێی بۆ گەلی کورد هێنایە دی .. ژیانـی ئاسـوودەیی‌و سەربەستی‌و دیموکراتی‌و ڕۆژ بەڕۆژ لـە سایەی ئەم دەسکەوتانە ژیان دەگەشێتەوە .

وریـا

ـ فؤاد حسین ـ

ئێران یەکـی نەکەوتووە بەڵکـو بە تەواوەتی دەتوانین لەگەڵ مردووەکان‌دا دایبنێین ..!!

ڕژێمی ئێران قاچێکی لە گۆڕدا نی‌یە بەڵکو لەگەڵ ـکۆمارەکەیان‌داـ لە گۆڕدان ..!!

ئەمانە هیچکامیان قسەی ئێمە نین .. لـە ڕاپۆرتێکی ڕۆژنامەنووسێکیشەوە بۆمان نەهاتووە ..!!

ڕای یەکێـك یـان بۆچوون‌و دەرئەنجامی دەستەیەکی بەرهەڵستکارانی ڕژێمەکە نی‌یە ..!!

بەڵکو دیپلۆماسی‌یەکی ئەفەریقایی‌یە پێشـی چەند ڕۆژێك ئێرانی بەجێ‌هێشتووەو ئەم قسانەیەی کردووە .. کە چەند ساڵێك لە ئێران‌دا ژیاوەو لـە باڵوێزخانەی وولاتەکەیا ئیشی دەکرد لە تاران‌دا ..

قسـەی ئەم دیپلۆماسیە کە ئەم هەواڵو دەرئەـ نجامانەی لەبارەی بارودۆخی ئێرانەوە کۆیان‌کردۆتەوە گەلێك گرنگ‌و بەنرخن ، چونکە پشت بە پسپۆڕی‌و بەڵگەو ژیانی ڕۆژانە دەبەستن .. هەواڵەکان ڕاستن‌و کابراش بەربەست نی‌یە شتی ناڕاست لە خۆیەوە دروست‌بکات .. واتە بەوپەری ئەمانەتەوە ڕووداوەکان دەخاتە پێش چاوو باسی بارودۆخی ناوەوەی ئێران دەکات ..

بۆ نموونە کە دەڵێ ژمارەیەکی ئێجگار زۆر لـە ئێرانیان بێ‌ئیشن ئەم هەواڵە هەرگیز لە ڕۆژنامەیەك‌دا نەیخوێندۆتەوە ،بەڵکو بەچاوی خۆی بینیویانەو ئەحواڵی ژیانیان ڕەچاوکردووە .. یان کە دەڵێ باری ئابووریی ئێران‌و گوزەرانی خەڵکی زۆر خراپەو هەژاری باڵی بەسەر زۆربەی خەڵکی ڕاکێشاوە دیسان چونکە کابرا خۆی لەوێ‌دا دەژیاو دەردوو نەخۆشیەکەی بینیویەو دەزانێت هەرگیز چارەسەر ناکرێت .هەروەـکو خۆی فەرموویەتی ـمردوو زیندوو ناکرێتەوە ـ

هەروەها ئەوەشی ووتووە ـئێرانیەکان دەزانن کە منداڵەکانیان دەبرێنی بۆ بەرەکانی جەنگ هەرگیز ناگەڕێنەوە ، لەبەر ئەمە لە پێش‌دا ئامۆژگاریان دەکەن کە خۆیانە بدەنە دەست سـوپای عیراقەوە ، تەنها بەم حاڵەتە دەتوانن خۆیان لە مردن ڕزگار بکەن‌ـ ئەمە باشترین وێنەیە کە بارودۆخی ناوەوەی ئێران بۆمان ئاشکرا دەکات‌و درۆو دەلەسەی مەلاکان دەردەخات ..

شورەشا تیرمەهێ و

پێشکەفتنا ڕەوشەنبیریا کوردی

ئەم دشێین بێژین رەوشەنبیریا کوردی ل سالێت بیستێ و سیهێ و چلی و پینجیی و شیستی گەلەکا کزو پاشکەفتی بوو ل هندەك کاودانا (ظروف) یا قەدغە بوو ئەگەرا ڤێ چەندێ دزڤریتە سیێوێ حوکمێ لعیراقێ ڤان سالێت مە گوتی ، ئەڤجا لسەر دەمێ رژێما پاشایەتیێ وپشتی پاشایەتیێ ڤان رژێما ب چاڤەکێ نزم و کەڤنەپەرستانە بەرێ خوددا مللەتێ کوردو حەقێ وی دژیانێدا !! .

لێ پشتی شەفەقا شورەشا هەڤدەی تیرمەهـ لهەمی قولاجێت عیراقێ بەلاڤبوین و مللەتێ عیراقی ب کورد وعەرەب و کیماتیڤە ژ تاریستانێ رزگار بوی کاودان هاتنە گوهرین و هندەك بریارێت مێژوێین ژ لایێ ڤی شورەشێ هاتنە دان .. ژ وان بریارا خومالیکرنا نەفتێ و بەیانا (١١) ئادارا پیروز ل سالا (١٩٧٠) ێ ئەوا گوتی ئاخا عیراقێ یا کوردو عەرەبایە و ئەوبو لـدیف بەندێت ڤێ بەیانا مێژوویێ بریارا دامەزراندنا دەزگەهێت ئوتونومی هاتە دان ل سالا (١٩٧٤) و هوسانێ دەڤەرا ئوتونومی بچاڤەکێ تایبەت هاتە سەخبێکرن و ئاڤاکرن و ب دەهان دەستکەفت و پروژێت چاندنێ و ئاڤاو کارەباو کاروبارێ کومەلایەتی وروشەنبیری هاتنە بجهـ ئینان بو خەلکێ دەڤەرێ .

ئەڤجا ژوان دەستکەفتا یێت رەوشەنبیری ئەوێت هاتینە بجهـ ئینان بو مللەتێ کورد لسەر دەمێ شورەشا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەها پیروز ئەڤەنە :ـ

١ ـ پیش ئێخستنا ئێزگێ کوردیێ و زێدەکرنا وەختێ وی و ڤەکرنا بەرنامێت رامیاری و رەوشەنبیری بو کورێت دەڤەرێ .

٢ ـ دامەزراندنا زانکویا سلیمانیێ ئەوا گەلەك دەور دیتی لپێشکەفتن و بەلاڤکرنا زانین و رەوشەنبیریێ لکوردستانێ و ب هزار ها خوندکارێت کورد لڤێ زانکویێ هاتنە وەرگرتن و بسپورکرن کو ببنە ماموستاو فەرمانبەر ل دەزگەهێت دەڤەرا ئوتونومی و هەروەسا گوڤارا « ئاسوێ زانکو » ئەو ژلایێ ڤێ زانکوێ ڤە دەردەکەفت و نهو ژ لایی زانکویا (صلاح الدین) ڤە دەردکەڤیت دەورەکێ باش هەبو دیسا ئەو کورانکەهێت ڤێ زانکویێ بەرهەڤکری و بەرهەڤ دکەت هەتا نهو بهایەکێ تایبەت هەبو لنك رەوشەنبیرێت کورد .

٣ ـ دامەزراندنا دەزگەها رەوشەنبیری و بەلاڤکرنا کوردی ... ئەڤێ دەزگەهێ وەك بو مە هەمیا دیارە کو دەورەکێ زێدە گرنك و سەرەکی یێ هەی ژبو بەلاڤکرن و پێشکەفتنا وێبازا رەوشەنبیری لڤ ڤەری ... چنکو کارێ ڤێ دەزگەهی گەلەکەو پێك هاتیە ژ یارمەتیدانا ئەدیب و رەوشەنبیرێت کورد بچاپکرنا بەرهەمێت وان ژ چیروك و هوزان و شانویێ و فولکلوری و پەرتوکێت وەرگێرای ، ژبلی چاپکرنا گەلەك پەرتوکا لسەر ئەرکێ ڤی دەزگەهی بخو ..

هەروەسا ئەڤ دەزگەهە روژناما « هاوکاری » ب هەفتانە د ردکەت و کوڤارا (بەیان) ئەوا تایبەت بو مەسەلێت ئەدەبی ب هەیڤانە دەردکەت و کوڤارا (رەوشەنبیری نوێ) ئەوا ئەکادیمی ب شێوێ وەرزانە دەردکەت و یاخوبابە ژی کەڤان هەرسێ چاپەمەنیا گەلەك جهێ خو یێ کری لنك رەوشەنبیرو خوێندەڤاناو ب دەهان ئەدیب و روژنامەنڤیسی ب

رێکا ڤێ دەزگەهێ ل هەڤلێری و دهوکی و سلێمانیی دەورەکێ زێدە گرنك یێ هەی بو بەلاڤکرنا رەوشەنبیریێ و بەرهەڤکرنا کورێت ئەدبی و پیشانگەهێت تەشکیلی لبازێریت کوردستانی ... ئەڤەو ژبیرامە نەچێت کو ڤێ دەزگەهێ پروژێ چاپکرنا ملیون نامیلکایێ هەی ئەو ژی گوتارێت سەروکێ فەرماندە (صدام حسین)ە .

٤ ـ دەستەی کورد ل کوێ زانیاری یێ عیراقی ئەوا شورەشا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەها پیروز هاتیە دامەزراندن تەخسیر نەکریە و ب بەرد وامی پەرتوك و نامیلکا بو تورەڤانێت کورد چاپ دکەت و هەروەسا گوڤارا وێ گەلەك خزمەتا فولکلورو پەیڤ و دیروکا کوردی یێ کری .

٥ ـ دامەزراندنا ئێکەتیا نڤیسەڤانێت کورد .. ئەڤ ئێکەتیا زیرەك و رەونەفدار ل سالا (١٩٨٠)ێ هاتە ڤەکرن و پشتی ڤەکرنا وی ئەدیبێ کورد پتر هەست ب هەبونا خوکرو پتر دەورێ خو دیت .. ئەڤ چەندە ژی مافەکێ (پیشەیی)بو بو ئەدیبێ کورد بجهـ هاتی و ڤەکرنا لەقا لدهوکێ و سلێمانیێ و هەڤلێری و دەرکەفتنا گوڤارا ئێکەتیێ « نووسەری کورد » پتر ئەڤ ئێکەتیە بشیان ئێخست و بهێز ئیخست و هوسانێ ڤێ ئێکەتیی گەلەك دەورێ دیتی بو پێشئێخستنا کاروانێ رەوشەنبیریێ لکوردستانی وخزمەتا پەیڤا کوردی یا راستەقینە .

٦ ـ کومەلا رەوشەنبیریا کوردی .. ئەڤ کومەلە دیسان ل سالا (١٩٧٠) هاتە دامەزراندن و هەتا نهو ژی ب بەردەوامی گوڤارا (روژی کوردستان) ب هەردوو ئەزمانا دەردکەت و ڤێ کومەلێ گەلەك دەورێ دیتی نەمازە ب ڤەکرنا کورێت ئەدەبی و رەوشەنبیری بو خوندکارێت زانکویاو کوردێت بەغدا .

٧ ـ ئەمانەتا گشتی یارەوشەنبیری و لاوان .. ئێکە ژ دەسکەفتێت رەوشەنبیری ئەوێت هاتینە بجهـ ئینان بو خزمەتا رەوشەنبیریا کوردی .. ئەڤ دەزگەهە ژی یێ گومان یا پڕ پزاڤەو هاریکاریا تورەڤانێت کورد دکەت بو چاپکرنا پەرتوکاو دیسان چاپخانا ڤێ ئەمانەتێ یابەردەوامە بو چاپکرنا بەرهەمێت نڤیسەڤاناو ئەڤ ئەمانەتە ب رێکا دائیریت خو لپارێزگەهێت ئوتونومی گەلەك کورێت ئەدەبی و هونەری رەوشەنبیری سازدکەت ل هەلکەفتێت نیشتمانی . ئەڤەو ئەڤ ئەمانەتە گوڤارا « کاروان »و کاروانی وەرزش دەرکەت .

٨ ـ رێڤەبەریا خویندنا کوردی مەلبەندێ ڤێ رێڤەبەریێ یی لبەغدا یا کارەکی پیروز دکەت ئەوژی بەرهەڤکرن و چاپدانا کتیبێت قوتابخانا ب زمانێ کوردی بو قوتابێت کورد لپارێزگەهێت دەڤەرێ ، هەر وەسا ئەڤ رێڤەبەریە کوڤارا (پەروەردەو زانست) دەردکەن . ئەڤەو ژبلی بەر پەرێت کوردی ل گوڤارێت ئافرەت و شورشی گشتوکال و گوڤارا هوشیاری کریکاران و روژناما عیراق و تیلەفزیونا تەئمیمێ .

ئەڤجا بزاڤا ڤان دەزگەها هەمیا ئەوێت هاتینە دامەزراندن لپشتی شورەشا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەهێ روشەنبیریا کوردی ب هەمی لایاڤە (هونەری و تورەیی و روژنامەنڤیسی) پێشئێخست و ل ئەنجامی ڤی پێشکەفتنێ و ڤی بزاڤی پتر جەماوەر تێ گەهشت و ئەخویندەواری کیم بو وپتر نڤیسەرو پسپور پەیدابون .

هزار سلاڤ بو بیرهاتنا شورەشا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەها مەزن و پیروز .

محمد عارف هاشم

یاری لە بازاری وەرزشدا

حیلمی عەلی شەریف

دوای ئەوەی چینییەکان لەگەڵ یەکێتی سۆڤیەتدا تەواو تێکچوون ، هەوڵیاندا ئەو بۆشاییە بەپێوەندی سیاسی و ئابوری لە تەك دەوڵەتانی رۆژئاوا بەتایبەتی لەتەك وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکادا پڕبکەنەوە وەسەرەتای ئەم سیاسەتە تازەیان بە یاری کردنی پینگ پۆنگ دەستپێکرد ،وە بەم یارییە سەهۆڵی پێوەندی سیاسی نێوان ئەم دوو دەوڵەتە شکێنراو دەرگای پێ خرابە سەر پشت بۆ دامەزراندنی پێوەندییەکان سیاسی و ئابوری لە نێوان چین و وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا دا .

دوای ئەم هەنگاوە نوێنەرانی سیاسی و دیبلوماسی و ئابوری هەردوو دەوڵەت کەوتنە ئاموشۆ کردنی یەکتری و تا ئاموشۆ کردن گەیشتە ئەو ئاستەی نیکسن ـی سەرەك کوماری ئەو سای وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا (چوو) بۆ پەکین و لەگەڵ کاربەدەستە گەورەکانی چین دا نەخشەی پێوەندییەکی ئاسایی سیاسی و ئابوری یان پێکەوە کێشا .

ئەوجاکە یاری پینگ پۆنگی خنجیلانە ئەم کارە گەورەیەی پێبکرێت ، ئەبێ یاری فتبۆلی خاوەن جەماوەری فراوان و باڵا بەرز و قەوارە گەورە لەچاو پینگ پۆنگ دا چ ئەرکێکی گەورەی بخرێتە سەرشان !!

هەموومان ئەزانین کە یاری فتبوڵ پێ بۆتە شایاری لە جیهان دا ،جگە لەوەی شارەزایی و لێهاتوویی و هونەروەری و رەنجی کۆمەڵە یاریکەرێکی هەڵبژاردەی ئەوێت ،یارییەکە جیاوازی نێوان دەوڵەتی گەورەی خاوەن سامان و تەکنۆلۆجیای پێشکەوتوو دەوڵەتی هەژاری تازە دەست بە تەکنۆلۆجیاو گرتوو ،وە دەوڵەتی خاوەن گەلی پێست سپی و هی پێست زەرد باویان پێست رەشی لابردووە و هەموویانی وەك یەك و بێ جیاوازی خستۆتە ژێر یەك خێوەتەوە ،کە تەنیا هونەری یاریکەران لە سەرکەوتن و ژێرکەوتن جیایان ئەکاتەوە . ئەمە جگە لەوەی کە یارییەکە رێگای ئاشتی خوازی و دۆستایەتی و خۆپێشخەری ئاستییانە ئەنێتە بەردەم یاریکەرانی جیهان وە هەر بەم رێگایەش گرەوی تیا ئەبرێتەو .

بۆیە کار بەدەستە گەورەکانی دەوڵەتان لە یارییەکانی تر زیاتر هەوڵ ئەدەن بو جێبەجێ کردنی هەندێ مەبەستی سیاسی گەلێ لێوەربگرن ،هەروەها گەلانی جیهانیش هەر لەسەر هەمان رەوت وریکا ئەم یارییەیان خستۆتە بازاری خەباتی شۆرشگێرانەی خۆیانەوە .

ئەگەر سەرنج بدەینە رۆژنامەو دەزگاکانی راگەیاندنی وڵاتانی جیهانی سێیەم (العالم الثالث) بەروونی بۆمان دەر ئەکەوێت کە زوربەی زۆری گەلانی سێیەم حەزیان بە سەرکەوتنی تیپی ئەرجەنتین کردووە بەسەر هەردوو تیپدا ،تیپی ئینگلتەرەو تیپی ئەلمانیا ،سەربارەت بەوەی کەتیپی ئەرجەنتین ،تیپی گەلێکی جیهانی سێیەم و دەوڵەتەکی ئەندامی بەرەی دەوڵەتانی بێلایەنی جیهانەو دوو جاری جەنگێك کراوە دژی ئینگلتەرە لەسەر دورگەکانی فۆکلاند ، نزیکەی (٣٥٠٠) کەسی لەو جەنگەدا لێکوژراوە ،ئەمە جگە لەوەی کە تا (٤٠) ساڵێك لەمەوپێش ئینگلتەرە دەوڵەتێکی ئیمپریالی گەورەی چەوسێنەوەری سەر زەوی بوو بوو .هەروەها ئالەمانیاش دووجار جیهانی دووچاری دوو جەنگی جیهانی کلوڵ کەر کرد ،کە هەر جارەی چەند ملیون کەسێکی تیا فەوتا جگە لەو سەرگەردانی و کوێرەوەری و برستی و نەخۆشی و چارەرەشی یەبەخەی تێکرا گەلانی جیهانیان گرتبووەوە.

ئەگەر سەرنج بدەینە رەوتی ئەو دەوڵەتانەی خاوەنی تیپی فتبۆلی بەهێزن بۆمان دەرئەکەوێت کە وەکو لەدەرەوە هەوڵ ئەدەن ناوو ناوبانگی گەورەو شایستە دەرکەن لەوە زیاتر هەوڵ ئەدەن بەشێکی زۆوری کێشەو بەرەی ناوخۆ بەم یارییە لەبیر زوربەی زۆری گەلەکەیان بەرنەوە،بەتایبەتی ئەودەوڵەتانەی بە دەست ناکۆکی توندو تیژی چینایەتی و تەنگوچەڵەمەی ئابوری و بێ فەڕ بوونی پارەی نیشتمانی (التضخم النقدی)و نەبوونی دیموکراتییەتەوە ئەناڵێنن ئەم دەوڵەتانە ئەیانەوێت بەهەوای سەرکەوتن لەم ئەم یارییە رەواج دارەداو دەست خستنی کاسە زێرینەکە زوربەی زۆری کۆمەڵانی خەڵکی میللەتەکەیان سەرخۆش و فەرامۆش بکەن .

ئەوتا سەرەك کوماری ئەرجەنتین رائۆل فۆنسین بەکارلۆس بیلاردۆی مەشق دادەری تیپی ئەرجەنتین دوای سەرکەوتنی تیپەکەیان و دەست خستنی کاسە زێرینەکە بەتەلەفیزیونی راستەو خۆ ئەڵێت « تیپەکە نمونەیەکی بو هەموو وڵاتەکە دروست کرد ،دەست خستنی کاسی جیهانی وەك شرینقەیەکی هێزدەر ورەی هەموو ئەرجەنتینییەکی بەرزکردەوە ، کەورەی دەروونیان بەهۆی بێدەرامەتی ئابوری و قەرزار بوون بە دەرەوە شکا بوو .رەنگە خەڵك پێمان بڵێن زیاد لە پێویست ئاهەنگی سەرکەوتنمان گێڕاوە ،بەڵام لەهەڵوێستی وادا پێویستە شادمانی خۆمان دەربڕین » .

بێگومان وڵاتی ئەرجەنتین کە تا ئەم دواییە بەدەست جەنەراڵە عەسکەرییە دیکتاتۆرە سەرسەختەکانەوە ئەیناڵاند وە ئەم جەنەراڵانە وڵاتەکەیان لەگەڵ ئینگلتەرەدا دووچاری جەنگێکی ناوەخت کرد ئەم جەنەراڵانە بە هۆی سیاسەتی گەوجانەی خۆیانەوە زەرەرو زیانێکی گەورەیان بەئەرجەنتین گەیاند .

پارتی و هێزە نیشتمانی و دیموکراتییەکان کەوتنە ژێر باری تۆقاندن و گرتن و فڕاندن و کوشتنەوە ،وڵاتەکەش لە کۆری ژیانی ئابوری و کۆمەڵایەتی دا پاشەو پاش بەرەو دواوە گەڕایەوە .قەرزار بوون بەدەرەوەو تەنگو چەڵەمەی ئابوری ئاو خۆو بێکاری و بێ دەرامەتی زوربەی زۆری جەماوەری خەڵکی ئەرجەنتین و بێ فەڕ بوونی پارەی نیشتمانی باری شانی ئەم وڵات و گەلەی قورس کردووە .

ئەرجەنتین لەم دۆخەی ئیستێداو لە ژیر سێبەری سیاستی دەوڵەتانی خاوەن تەکنۆلۆجیای پێشکەوتوو کە بەدەوڵەتانی باکور بەناو بانگن و نایەڵن تەکنۆلۆجیای پێشکەوتوو دەست دەوڵەتانی جیهانی سێیەم بکەوێت و ئابورییان هەنگاوی گەورە بەرەوپیش بەرێت ،- دەوڵەتی ئەرجەنتین با لە سێبەری رژێمێکی دیموکراتیشیدا بێت هەر بەئەرکێکی گەورەو کاتێکی زۆر ئەتوانێت ئەو کارەسات و بەرسەرهاتەی پێشوی لەسەرشانی خۆی داماڵێت بۆیە سەرەکی ئەرجەنتین رائۆل فۆنسین وەك نیکای لە بەهەشتەوە بۆ هاتبێت ئاوا ئەم سەرکەوتنەی تیپی فتبۆلی ئەرجەنتینی لەم یاری مەکسیکەدا قۆزتەوەو کردی بەچەپکە گوڵێکی بۆن خۆش و دایە دەستی گەلەکەی .

هەروەها حکومەتی مەکسیك لە ئەرجەنتین گەلێك پەریشان تر پەنای بردە بەر ئەم یارییەو بەهەڵێکی گەورەی زانی کە خەمو خەفەتی چەند ساڵەی کوێرەوەری و سەرگەردانی گەلی مەکسیك و ئەو ویرانکارییەی بومەلەرزە دەست رەشەکەی پار پار بە سەری هانین ، چەندی پێبکرێت بۆ هەر کات و ماوەیەکیش بێت لەبیر خەڵکی مەکسیکی بەرێتەوەو جێگای شرینقەیەکی تلیاکی پێ بگرێتەوە .

گەلی مەکسیك پێش بومەلەرزە ویرانکەرە بەناو بانگەکەش دوو چاری تەنگو چەڵمەیەکی ئابوری سەخت بوو بوو ، تەنانەت بەقاچاخ خۆکردن بەخاکی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکادا کێشەو سازاندبوو .هەموو مانگێك دەیان هەزار هەژاری مەکسیکی بۆ کرێکاری بەرێگای نائاسایی ، یاسای ریکخەری هاتوچۆ کردنی نێوان مەکسیك و ئەمەریکایان ئەشکاندو خۆیان ئەکرد بەخاکی ئەمەریکادا ، بەم کردەوەیە جگە لەوەی خۆیان بەکرێیەکی ئێجگار کەم لەچاو کرێکاری ئەمەریکایدا کاریان ئەکرد ،ئاستی کرێ کرێکاریشیان هیچ نەبێت لەو ناوچانەی کاریان ،تیا ئەکرد ئەشکاند وە ئەم دیاردەیە سەرەڕای توندوتیژی پولیسی ئەمەریکایی و تەڵبەندی سنورە گومان لێکراوەکانی نێوان ئەمەریکاو مەکسیك و هەموو هەوڵ و تەقەلایەکی بەربەستانە هەر بەردەوامە .

وڵاتی مەکسیك یەکێکە لە دەوڵەتە سەردەستە گیروە بووەکان بەقەرزار بوون بەدەرەوەو بە بلاوبوونەوەی ـ بێکاری و تەنگوچەڵەمەی ئابوری و کومەڵایەتی .

بۆیە حکومەتی مەکسیك بایەخێکی ئێجگار گەورەی بەمیوانداری ئەم یارییەدا ،وەچی لە تواناڵا بو بەکاری هێنا تاڵەم میوانداریەدا سەرکەوێت و بەخۆشی و ئاسایش بۆی بچێتە سەرو تیپەکانی یاری و بەریوەبەران ومەشق پێ کەران و وەرزش کاران ومیوانان و هاندەران تێکوا کاتێکی خۆش و ئاسودە بەرنە سەر .جگە لەمە زەمینەیەکی ئێجگار لە بارو ریك و پێشی بۆ تیپەکەی خۆشی سازاند کە ئەو زەمینەیە ئەوەندەی نەمابوو بیکەیەنێتە پلەی چوار تیپ .وە نەبێ پارتی و هێزە نارازییەکانی مەکسیك (المعارضە) هەستیان بەم سیاسەتەی حکومەتەکەیان نەکردبێت ،بەڵکو ناو بەناو بەنووسین و بەخۆنیشاندان بڵاویان ئەکردەوە کە حکومەتی مەکسیك بریتی نان و کار فتبۆلیان ئەداتی ! .

بەڵام بەراستی ئەم دەفە دەنگی نەئەهات و زوربەی زۆری خەڵکی مەکسیك لەماوەی یاری کردنەکەدا مەست و سەرخۆشی ئەم یارییە بوون !.

ئا بەم جۆرە دەوڵەتان و گەلان هەر یەکە بەپێی شوێن و بۆ هەڵسوراندنی خۆیان هەوڵ ئەدەن جگە لە مەبەستی پوختی وەرزشکاری گەلێ سیاسی رش لەوەرزش دەست خەن .

Institut kurde de Paris

باوەڕ بکە وەڵاتی من

علی محمد بەندی ـ دهوك

وەلاتێ من ...
باوەر بکە .....تو باش
باوەر بکە ئەفروکە
سەرکەرێت عێراقــا
خوشتڤی ژ هەمی
دلێ خو بێت ڕابوینەڤە
ئەوا هێلێ چیکەکا ئاخاتـه
بەروە ببیت یان ژی
دوژمن بلزیت
وەلاتێ من باوەربکە
ئێ هەمی چەلەنگو مێرخاسن
ئەو ژ مرنێ ناترسن
ئەو ژ مرنێ ناترسن
ئەو ژ گەفێت دوژمنی ناترسن
و لاتێ من .... !
ج بێژمەتە ..... باوەربکە
دێ ڕابمەڤە وەکی جارا
دێ ملێ خو دەمە ملێ
هەمی دوستو هەڤالا
دێ قەستا چەپەری کەم
دێ خوینا خو بوتە ڕێژم
دێ ئالاێ سەربەرزیێ بلند کەم .
ڤیان دەستا ..... وەلاتێ من ..
من سویندا خــاری
ئەز هینگێ رابم ژ پشت چەپەری
هەتا مەدالیا ئازایەتیێ
بڤی سینکی ڤەکەم
یان ژی خو گوری تەبکەم
و لاتێ من ...
کەر ئەز زڤریم ژ ڤی شەری
دێ قەستا وارێ خوکەم
ئەز جلوبەرگێ خو یێت شەری
ژ بەرخو ناکەم
هەتا هەمی هەڤالو هوگرا لخو کومکەم
دابون بەحسێ سەرکەفتنێ بکەم
دا کەیفا وان هەمیا خوش بکەم

پیـــاوە ناودارەکـــانی کـورد

بە پێویستم زانی کەوا بەکورتی باسی پیاوە ناودارەکانی کـورد بکـەم دەسـتێکی بـاڵایـان هـەبووە لـە هـەموو بوارەکانی ئـەدەبی ئـەو چەرخـەی کەتێیدا ژیاونو مەلبەندی ڕۆشنبیری ئەوسای میللەتی کورد بوون . ئێستاش باسی یەکێ لەو پیاوە ناودارانەی کـورد ئەکەم کە خوێنەرانی سوودی لێ وەربگرن .

ـ مەلای گەورە ـ

مەلا محمدی کویی

● ناوی محمدی کوڕی حاجی مەلا عبداللەیە لە بنەماڵەی «جەلی‌زادە»یە لە شاری کۆیە لەدایك بووە لە ساڵی ١٨٧٦م .

● پرشنگێکی هەرە ڕۆناکە کە لەبنـەماڵەی علمی «جەلی‌زادە»وە کە خـەریکی بڵاکردنـەوەی کە حاجی قادری کۆیی باسی ئەکا لەم دێرە شیعرـداو ئەڵێ :ـ

بەغیری جدی ئێوە کێ‌یە دانا
لە کوردستان بناغەی علمی دانا

● لە تەمەنی پێنج ساڵی‌یەوە دەستی کردووە بەخوێندن لای مستعدەکانی باوکی تا «کتیبی الخادم»ی تەواوکردوە .

ـ مەراحلی ئەقتیەتی بە ساڵ‌نیوێك تێ‌پەڕاندوە

● لە تەمەنی ١٤ساڵی لای باوکی ئەخوێنێ‌و دەرسیش بە مامۆستاکانی خۆی ئەڵێ .

● لە تەمەنی ١٨ساڵی‌یەوە ئیجازەی علمی لەباوکی وەرئەگرێ‌و هەر لەو تەمەنەوە ئیش‌و ئەرکی مەلایەتی باوکی ئەخاتە سەر شانی خۆی .

ـ لە ساڵی١٩٠٦ باوکی وەفاتی کردووە وڵەقبی «رئیس العلماء» ی بۆ ئەو ماوەتەوەو ئیتر هەر بە مەلای گەورە ناوبراوە .

ـ لە ساڵی ١٩١٤م بووەبەئەندامی مجلس ولایەتی .

ـ لە ساڵی ١٩١٦ لەدەمی ئیحتلالی ئینگلیزی بووە بە قاضی لەکۆیە .

ـ لە ساڵی ١٩٢٤م ئینتخاب کرا ئەندامی مجلس تاسیس عیراق .

ـ لە ساڵی١٩٢٨م کەوتە ژیانێکی علمی‌و وەختی خۆی تەرخان کرد بۆ خۆیندون‌و دانانی چەند کتیب‌و نووسینەوەو یان بەدەرس گوتنەوە .

● **ئەو بەرهەمانەی کە بەعەرەبی دایناون**

١ ـ المعقول فی علم الاصول «چاپ‌کراوە» .
٢ ـ الکلام الجدید «دەست‌نووسە» .
٣ ـ الفائد فی العقائد «دەست‌نووسە» .
٤ ـ ابهی المارب فی اثبات الواجب «دەست نووسە» .
٥ ـ کشف الاستار فی مساله الاختیار «دەستت نووسە» .
٦ ـ ضیاعان عظیمان «دەست نووسە» .
٧ ـ المشاهد علی طراز المقاصد والمواقف «دەست نورسە» .
٨ ـ رساله فی حقیقه الاسلام واخری فی الایمان «دەست نووسە» .
٩ ـ الاله والطبیعه والعقل والنبوه «دەست نووسە» .
١٠ ـ المعجزات والکرامات «دەست نووسە» .
١١ ـ الاشخاص الستە «دەست نووسە» .
١٢ ـ الحدس سلم الارتقاء «دەست نووسە» .
١٣ ـ خراب العالم «دەست نووسە» .
١٤ ـ غایتی واملی فی علمی وعملی «دەست نووسە» .

● **بەرهەمانی کوردی یەکانی ئەمانەن**

١ ـ عقیدەی ئیسلامی «چاپ نەکراوە» .
٢ ـ مجدد نوێ کەرەوە «چاپ نەکراوە» .
٣ ـ فری فری قەل‌فری «چاپ نەکراوە» .
٤ ـ تفسیری قورئان «چاپ کراوە» .
٥ـ ـدیاری مەلا محمدی کۆیی «دیوانی شعرە» چاپ کراوە .
٦ ـ حکایەتی خەون‌و کەرامەت «چاپ نەکراوە»

● لەساڵی ١٩٣٤/١٠/١٢ گیانی پاکی بەرەحمەتی خوا شادبوو .

جائێمە چەند دێرێك لەقەصیدەیەکی خۆی‌مان بۆ تەرخان‌کردن کە لە بابەت پێش خستنی میللەتەکەی‌و وەطنیەتیش کە بە ناوی «ئەم خاکە دایکی تۆیە» .

بێنە پۆلیس‌و عسکر بۆ خزمەتی مەفتەنی
سعی‌و غیرەت بۆ وطن وەك ڕۆحە بۆ بەدەنی
دەماغی منداڵەکان پڕکەن لە حبی وطن
تربیەتیان باش بدەن میلتیان فێر بکەن

.....

بە قسەی جاهلی نەفام بەمکری شێخی جادوو
لە ڕێگەی ڕاست لامەدەن رێ‌یەکە نابێ بە دوو
ملەت ئەگەر فقیر بێ آخر ئەبێتە اسیر
گوێ لەقسەی من ڕاگرە ئەی مەردی ڕۆشن ضمیر .

سیروان بکر سامی

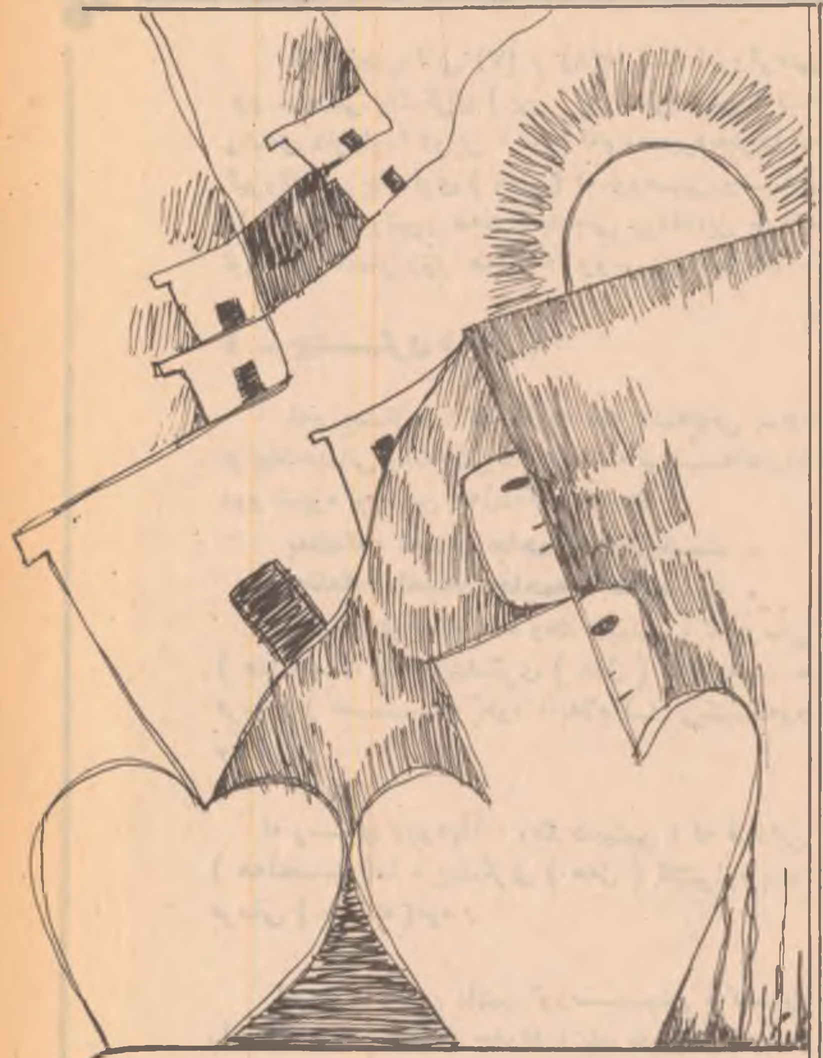

ئەڤین و وولاتێ و دل

★ نزار بەزاز ★

تـو جانـامـن
هـزرو پسـیارا .. نـەکـە ..
ئـەگـەر تـە بڤێت تـو بزانـی‌ی
کـا ئەڤینیاتە لـنـاڤ دلێ‌من
چـەنـد مشـەیە ..

هـەرە ..
لـنـاڤ وولاتێ مـن بگەڕە
ئـەڤ وولاتێ هاتیـە ڤـەدان ..
ژ گیراتیا دەریایێت چاڤێت‌تـە
هـەتـا کـاکلکـا ..

دلـێ‌مـن ..
ج گافا تـە بهوسـتەك ژێ دیـت
بـێ گـولو ریحان
بـێ خوشـی‌و جەژنو سـەیران
بـێ چـەلـەنگ‌و بـێ عـەگیـد
هینگـێ دێ زانـی‌ی
کـو ڤولاچەکـا هەی لـنـاڤ دلێ‌مـن
یـا مـایـە خـالی ..
ژ ئـەڤینیاتـە ..
جـانـامـن گـرنـژی و
گـوتـی :
ئـەز باش وولاتـێ‌خـو د نیاسـم ..!
مـن شـنـی زانـی ..
کـو چ کونـج نـەمـاینـە د دلـێ‌تـەدا
خـالـی ژ ئەڤینیامـن ..!

یادێــــك و چیــــرۆکێکی فەرامــــۆش کراو

ئیحسان وەلزی

لـە ژمارە ٧٨٥ی ڕۆژنامەی هاوکاری ڕۆژی ١٨ـ٤ـ١٩٨٥دا سـەبارەت بە مامۆستا توفیق وردی‌یەوە مامۆستا مەحمود زامدار لە ژێـر ناونیشـانی «یادێـك‌و چیرۆکێکی فەرامۆش»دا نوسراوێکی بلاو کردبوەوە . بەشـی یەکەمی زۆر بەجێ‌یەو ئەم کارەش کە باسی کردووە کارێکی باوە لە نێو کۆمەڵگاکەماندا . بەڵام سەبارەت بە بەشـی دووەمی : واتە چیرۆکەکە ڕونکردنەوەیەکم بـە پەسەندزانی ئەویش بەراوردکردنیەتی لەگەڵ بەشی یەکەمی چیروکی «پێشـمەرگە»ی دوکتۆر ڕەحیمی قازی‌دا .

ئەم چیروکە لایەنێکی گرنگی ژیانـی گەلی کوردمانی دەسـتنیشان کردووە چەوساندنەوەی جوتیارو کرێکار لە لایەن دەرەبەگەکان‌و زولم‌و زۆرـداری ڕژێمی شاهنشاهیەتیش تەنگیان بە خەلکی بێ تاوان‌و هەژار هەڵ‌چنی بوو بە هۆی ئەوەی پێك‌هاتنی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران کە لـە بەرژەوەندی گەلی کورد بوو بە سەرۆکایەتی پێشەوا قازی موحەمەد کە توانیان یەکـەم کۆماری کورد بنیات بنێن . ئەگەر چی دەستی ڕۆژگار ماوەیشی پێ‌نەدا بۆ خۆدامەزراندن‌و پتەوکردن .

کاتێ چیرۆکە فەرامۆش کراوە کەم خوێندەوە هەمان تابلۆی بەشی یەکەمی چیروکی پێشمەرگەم هاتە بەرچاو سەرنجم لەکاتی نوسینی چیروکەکەدا، وەك مامۆستا زامدار نوسیویەتی ئەبێ لە ژمارە ٤ی مانگی بەفرانباری ساڵی ١٩٤٦دا لە گۆڤاری کوردـ وستان کەزمانحاڵی حیزبی دیموکراتی ئێران بووە ، بلاو کرابێتەوە .

چیروکی پێشمەرکەم هێناو دووبارە بەشی یەکەمیم خوێندەوە سـەیرم کرد هەمان ناوەرۆك‌و بەشێکی دارشتنەکەش هەمان چیروکەکەی مامۆستا وردی‌یە .

لە رووی ناوەرۆکەوە جیاوازی‌یەکی وا نی‌یە لە نێوان ئەم دوو چیروکەدا .. لە رووی روخساریشەوە نوسینەکەی دوکتۆر ڕەحیمی قازی درێژترە لە روی دارشتنیشەوە لە زۆر جێگادا تەنیا چەند وشەیەك ئەبێت جیاوازی نی‌یە .

ئەوا لێرەدا بەشێك لە دیمەنی یەکەمی چیروـ کەکەی دوکتۆر ڕەحیمی قازی ئەخەینە بەرچاو ...

ئینی با خوێنەران بەراوردی بکەن لەگەڵ چیروکەکەی مامۆستا وردی‌یاو ، بزانن چ حوکمێکی بۆ ئەدەن .

بەڵام ئەبێ کاتی نوسینی هەردوو چیروکەکە بەڵگەی هەرە گرنگی رونکردنەوە کە بێت لەم نوسینانە شا وا دیارە کە چیروکەکەی مامۆستا وردی دوانزە ساڵ پێش نوسینی چیروکەکەی دوکتۆر ڕەحیمی قازی بـــلاو کرابێتەوە دوکتـــۆر ڕەحیمی قازی نوسیویەتی : «زستانی کوردوستانە هێندە ساردو سرە کە کەمی ماوە خوێنی ئیورەکی مرۆبان بمەیێنێ تف هەڵاوێی دەبێتە سەهۆڵ‌و دەکەوێتە ســـەر

بروانە ل١٥

بەخشان

هاوڕێــــم دەوێت

عوسمان خواکەرەم : زرنگ

بۆ برینی ڕێێ ژیانم هاوڕێم دەوێت . بـــۆ هەڵ‌ڕشتنی باری دەروونم هاوڕێم دەوێت . بـــۆ بەسەربردنی کاتی شەوو ڕۆژم هاوڕێم دەوێت . بـــۆ پەیوەندی کۆمەڵایەتیم هاوڕێم دەوێت !

هاوڕێ‌یەکم دەوێت ئاوێنـــەی بڕواو سۆزو هەستو ئەستو نهێنی‌یەکانی دڵ‌و دەروونم بێت ! هاوڕێ‌یەکم دەوێت هاوبەشی خۆشی‌و ناخۆشی‌و شادی‌و پەستی‌و سەرکەوتن‌و نشوستیم بێت !

هاوڕێ‌یەکەم دەوێت گوڵ بێت لە باخی ژیانمدا ، لاپەڕەیەك بێت لە مێژووم ، سەرچاوەکانی یاوی شادیم بێت .

هاوڕێ‌یەکەم دەوێت ، بە گوێرەی پێویست بۆم پێ‌بکەنێت‌و بم گریەنێت ! هاوڕێ‌یەکم دەوێت دەرمانی برینم بێت ، سارێژکەری زامەکانم بێت ! سارێژکەری زامەکانم بێت ! هاوڕێ‌یەکم دەوێت لە لانکەی سۆزو هەستی‌دا ببم ، لە کاتی خەم‌و بێداریم دا وەکو بە لایەلایە بم‌کاتە خەو ! هاوێ یەکم دەوێت من ئەو ببم ، ئەویش من ببێت .

مامۆستاکانی ئارەزووی هاوڕێ‌یەتیم چرایان بۆ هێنام ، وتم : ـئەوە بە تەنها هاوڕێی ڕوناکیمە !ـ پەپوولەیان بۆ هێنام ، وتم : ـئەوە تەنها هاوڕێی پاکیەتی‌و بێ تاوانیمە !ـ ، پێکەوە پەپوولەو چرایان بۆ هێنام ، وتم : ـبە هەر دووکیانەوە بـــە تەنها هاوڕێی تێکۆشانمن !ـ . پەرتوکیان بۆ هێنام . وتم ـبە تەنها هاوڕێی خوێندنەوەمە !ـ . پێنووسیان بۆ هێنام ، بە دەم بزەیەکی گاڵتە پێ‌کردنەوە پێم‌وتن : ـئەمیش بە تەنها هاوڕێی نووسینمە !ـ .

مامۆستاکانی ئارەزووم سەرســـام بوون . واقیان‌و ڕما ، مات‌و داماو دەستەوەستان بوون !. ئۆف مامۆستاکانم . بۆ نازانی من کام هاوڕێم دەوێت؟!

چۆن هاوڕێ‌یەکم دەوێت ؟!.

ئەی هاوڕێ گیان : ئەی وەکو کات‌و چرکەو سات‌و شەوو ڕۆژو هاوین‌و پایزو زستان‌و بەهاری ســـاڵی ژیانم . وەرە فریام بکەوە لە کونجێکی مەیخانەی تەنهایی دام .. نوقم لە نێوان مەی‌و پێك‌و پیالەو بەرداخی خەمدا .. ســـەرم گێژە . چاوەکانم خەوالووە . پێلووم قورسە . برژانگم نیشتووە .. گیانم سستە . دەسووڕێم‌و جیهانیش لەبەر چاوم دەسووڕێت . من .. خۆم‌و کورسی‌و پێك‌و مەی‌و مەیخانە هەموو خەومان لێ کەوتووە. هاوڕێکەم وەرەبەلامەوە فوویەکـــی گەرم لە گیانم بکە . دەستێکی نەرم بە پێلووەکانمدا بهێنە . ئاو برژێنێکی فێنکی چاوەکانم بکە . بە ئاگام بهێنەرەوە. یان هیچ نەبێت دەستێك بدەرە ژێر باڵی شلم‌و . بم‌دە بە سەرشانت‌داو . بم بە بۆ لای کۆمەڵێك هاوڕێی دۆستو ئازیز . ڕزگارم بکە لەم گۆشەگیری‌یە .. تاسام . خنکام . شمن هەڵ‌گەڕام . سیس‌بووم . نوقوم بوم لەم تەنهایی‌یەدا .. رزگارم بکە . فریام بکەوە . ددی چارەسەرێك حونکە بێ هاوڕێم ژیانم : بیابانی چۆلە . دەشت‌و سارایە . شاری وێرانەیە . پەپووی کەلاوەیە . دەمی بێ گفتوگۆیە ، گوێی کپ‌و خامۆشە . چاوی نابینایە .. چۆل‌پەرستی‌یە ، چۆل پەرستی‌یە .

دەمەوێت دەربچم لە تەنهایی . لە گۆشەگیری. لە چۆل پەرستی بەڵام کوا ئەو هاوڕێ‌یەی بۆ ئـــەم مەبەستە یارمەتیم بدات . بەرپاڵم بدات . ڕێم بۆ خۆش بکات . هانم بدات ؟!. خەوی گرانم بزڕێنێت ، شەرمم بڕەوێنێتەوە !.. بە بۆنەی ئەوەوە ترس‌و لەرزم نەمێنێت :

زۆر کەس لێم هاتنە پێشەوە . بە هەموو دڵـ سۆزی‌یەکیانەوە وتیان : «ئێمە هاوڕێتین ، بفەرموو سەرمان لە ڕێتە .». بە دوو دڵی‌یەك‌و ناهومێدی‌ـ یەکەوە چاوێکم پیاخشاندن زوو بۆم دەرکەوت ئەوانە ئەو هاوڕێ‌یە نین کە من مەبەستمەو . بتوانن ئاواتم بهێننە دی ... دەست لە ملانی ئۆخەیم بکەن ، بم‌گەیەنن بەمەرام . ســـەرم بخەن بۆ لوتکەی شادمانی !.. بە کزی‌و زەبونی فرمێسکێکی گەرم بە چاومدا هاتە خوارەوە . بە دەم پارانەوەوە پێم وتن :

ـ لە ڕێی خودادا بچن بۆ لای ناو نووسەکان . سەرژمێرەکان . بۆلای ئەوانەی ڕۆژی لە دایك‌بوون دەنووسن . بۆ لای پزیشکەکانی منداڵ بوون ... چاوێك بخشێنن بە هەموو پەڕاوو پەرتوك‌و لیستەو تۆمارگەی ناوەکاندا : بزانن ئەو هاوڕێ‌یەی مـــن دەمەوێت لە دایك بووە ؟.

پاش کەڕانێکی فرەو دوورو درێژ وتیان !

ـ بەداخەوە ئەو هاوڕێ‌یەت هێشتا لە دایـك نەبووە .. بەڵام هەندێ لە پزیشکەکان دەڵێن ئەوا بەرێوەیە !!

Institut Kurde de Paris

زنجیرەی ڕێنووس ٩

لە پێناوی ڕێنووسێکی یەك گرتوودا

● نوری عەلی ئەمین ●

لە زنجیرەکانی (٧) و (٨)دا لە گیروگرفتی نووسینی پێشگری (بێ ، پێ ، تێ ، لێ) لە وشەی داڕژاودا دواین ، ئەوا لەم زنجیرەیەشدا لە گیروگرفتی پێشگری (هەڵ) لە نووسینی وشەی داڕژاودا ئەدوێین و هەندێ بابەخی پێدەدەین چونکە نووسەرەکانمان زۆر هەڵە لە نووسینیدا دەکەن .

٤ ـ پێشگری (هەڵ) :

ئەم پێشگرە ، کە خرایە تەك وشەیێکی سادە بۆ پێك‌هێنانی وشەیێکی داڕژاو ، لە نووسینەکەیدا ، دوو شێوە نووسین هەڵدەگرێ ، وەك :

پەتلەکەم لەسەر جاجمەکە هەڵخست .
پەتلەکەم لەسەر جاجمەکە هەلخست .

لە ڕستەی یەکەمدا ، وەك دەبینین ، لە فرمانی (هەڵخست)دا ، پێشگری (هەڵ) نەلکاوە بە فرمانی (خست)ەوە ، بەڵام لە نزیکیەوە نووسراوە .

لە ڕستەی دووەمدا ، وەك دەبینین ، لە فرمانی (هەلخست)دا ، پێشگری (هەڵ) لکێنراوە بە فرمانی (خست)ەوە .

لێرەدا ناتوانین بڵێین نووسینی یەکەمیان ڕاستەو هی دووەمیان چەوتە ، یان بەپێچەوانەوە ، چونکە جیاوازی نێوانیان هەر لکان و نەلکانە . بەڵام بۆ یەکێتی ڕێنووسەکەمان و بوونی چەند پێشگری‌تری وەك (وەر ، دەر ، ڕا ، دا ...) کە نالکێنرێن بەو وشانەوە بەدوایاندا دێن ، دەتوانین وەك کۆڕی زانیاری بڕیاری لەسەردا هەموو پێشگرەکان ـ ئەوانەی دەتوانرێ بلکێرێن ، یان ئەوانەی نالکێنرێن ـ گشتیان لەسەر یەك شێوە بنووسرێن و نەلکێنرێن بەو وشانەوە کە بەدوایاندا دێن ، لەبەر ئەوە لەمەولا :

ا ـ لەگەڵ چاوگدا :

دەنووسین	نانووسین
هەڵچنین	هەلچنین
هەڵزنان	هەلزنان
هەڵفڕین	هەلفڕین
هەڵشاخان	هەلشاخان
هەڵوەرین	هەلوەرین
هەڵداشتن	هەلداشتن
هەڵهاتن	هەلهاتن
هەڵگەڕان	هەلگەڕان
هەڵپاچین	هەلپاچین
هەڵقولین	هەلقولین
هەڵتۆقاندن	هەلتۆقاندن
هەڵکەوتن	هەلکەوتن

ب ـ لەتەك قەدی فرماندا :

قەدی فرمان

چاوگ	دەنووسین	نانووسین
هەڵکەندن	هەڵکەند	هەلکەند
هەڵسپاردن	هەڵسپارد	هەلسپارد
هەڵدێران	هەڵدێرا	هەلدێرا
هەڵتروشکان	هەڵتروشکا	هەلتروشکا
هەڵپڕووکان	هەڵپڕووکا	هەلپڕووکا
هەڵواسین	هەڵواسی	هەلواسی
هەڵمالین	هەڵمالی	هەلمالی
هەڵڕشتن	هەڵڕشت	هەلڕشت
هەڵتەکان	هەڵتەکا	هەلتەکا

ج ـ لەیەك ڕەگی فرماندا :

قەدی فرمان

چاوگ	دەنووسین	نانووسین
هەڵبەستن	هەڵبەس	هەلبەس
هەڵبەزین	هەڵبەز	هەلبەز
هەڵکۆڵین	هەڵکۆڵ	هەلکۆڵ
هەڵلەرزین	هەڵرەرز	هەللەرز
هەڵتەکاندن	هەڵتەکان	هەلتەکان
هەڵچنین	هەڵچن	هەلچن
هەڵچوون	هەڵچ	هەلچ
هەڵبوون	هەڵب	هەلب
هەڵوەشاندن	هەڵوەشان	هەلوەشان
هەڵفڕین	هەڵفڕ	هەلفڕ

هەندێ تێبینی دەربارەی پێشگری (هەڵ) :

١ ـ پێشگری (هەڵ) لە کرمانجی ژووروودا بە (هل) دەبێژرێ ، بەڵام لە ڕووی ڕێنووسەوە ، دیسان دەبێت ئەمیش نەلکێنرێت بەو وشانەوە کە بە دوایدا دێن ؛ لەبەر ئەوە :

دەنووسین	نانووسین
هل‌دان	هلدان
هل‌کرن	هلکرن
هل‌ئانین	هلئانین
هل‌کەتن	هلکەتن
هل‌گرتن	هلگرتن
هل‌ئاڤتن	هلئاڤتن
هل‌برین	هلبرین
هل‌چوون	هلچوون
هل‌چاندن	هەلچاندن

٢ ـ ئەگەر لە ناوی کارادا ، یان بەرکاردا ، پێشگری (هەڵ) بینرا دیسان نابێت لە هیچ لایەکیەوە بلکێنرێت بە وشەکانی‌ترەوە ، وەك :

دەنووسین	نانووسین
هەڵهاتوو	هەلهاتوو
هەڵکەوتوو	هەلکەوتوو
دارهەڵباچ	دارهەلباچ
شانهەڵتەکێن	شانهەلتەکێن (شانهەلتەکێن)
دەستهەڵگر	دەستهەلگر (دەستهەلگر)
چیاهەڵکۆڵ	چیاهەلکۆڵ
هەڵتووتاو	هەلتووتاو
هەڵوەریو	هەلوەریو
هەڵهاتووەکان	هەلهاتووەکان
هەڵخەلەتاو	هەلخەلەتاو
دەستلێ‌هەڵگرتوو	دەستلێ‌هەلگرتوو (دەستلێهەلگرتوو)
گۆڕهەڵکەن	گۆڕهەلکەن

٣ ـ کۆڕی زانیاری ڕێی ئەوەی داوین کە (هەڵ) بە تەنیا لە وشەیەکدا بینرا بۆ مەرامی زاراوەی زانیاری ، یا ناوی عەلەم بەکار هێنرابوو ، پێکەوە بلکێنرێن ، وەك :

هەلکەوت چوو بۆ بازاڕ ..

لەم ڕستەیەدا چونکە (هەلکەوت) وەك دیارناوێ بەکارهاتووە ، پێشگری (هەڵ) لکێنراوە بە فرمانی (کەوت)ەوە .

هەلبەستەکەی گۆرانم خوێندەوە ..

لەم ڕستەیەشدا چونکە (هەلبەست) وەك زاراوەیێ بەکارهێنراوە ، پێشگری (هەڵ) لکێنراوە بە فرمانی (بەست)ەوە .

لە زنجیرەی داهاتوودا هەموو پێشگرەکان تەواو دەکەین و دەچینەسەری وشەی لێکدراو .

■ ماوەتی ■

ڕۆمانی حاجی بابا

— ئومێد کاکەڕەش —

(بیتاری حاجی بابا) بریتییە لە ڕۆمانێکی دڕێژ خوالێخۆشبو ئەحمەد عەزیزە وەریگێراوەتەسەر کوردی جگە ئەمە کە ساڵی ١٩٧٠ دا چێتراو کەشتی خەو ـ ی ڕابندرات تا غووری و بڵاوی کردۆتەوە کردووە بە کوردی ... بەڵام مەرگ مۆڵەتی نەدا ڕۆمانەکەی حاجی بابا تەواو بکات پاش سۆراغکردن ئەبووەوە ، ڕۆمانەکەش بریتیە لەسەر گوزشتەی وپەیوەندی کردن بە بنەماڵەکەیانەوە هیچم بۆ ڕوون نەبووەوە ، ڕۆمانەکەش بریتیە لە سەر گوزشتەی ژیانی کابرایەك بە نێوی حاجی باباو ڕۆمانەکە لەسەر شێوەی ڕۆمانی «گێلەپیاوە» ئەوەندە هەیە بە سەرهاتەکانیان جودایی هەیە ؟ وەرگێر (٦١) بەشی لێ کردووە بە کوردی ئیتر چنگی مەرگ پەخەی گرتووە وبواری نەداوە بەشەکانی دی تەواو بکات .

جا بە پێویستی دەزانم ئیشك بخەمە سەر هەندێ لایەنی تا لە لایەکەوە دەنگێ بێت و ڕۆمانەکە تەواو بکەین ... نازانم ڕۆمانەکەی لە چ زمانێکەوە گۆڕیوە بۆ کوردی ، ئەوەندەی بۆ دەچم دەبێت دەقە ڕەسەنەکەی ئینگلیزی یان فارسی بێت ، لە دوو دەفتەردا نووسیوتیەوە یەکەمیان (٦٠) پەڕەیە تا بەشی (١٧) حەڤدەهەمی تێدا نووسیوە بە قەڵەمێکی ڕەش و دووەم (١٠٠) سەد پەڕەیەو بەشەکانی وی گرتۆتە خۆ ، بەڵام بەشی (٦١) شەست و یەك کە دوا بەشە بە نیوە ناچڵی ماوەتەوە بەمەدا بۆمان دەردەکەوێت هێشتا ڕۆمانەکە تەواو نەبووە .

وەرگێر پێش پێشەکی ڕۆمانەکە چوار خاڵی دیاری کردووە وا وەکو خۆی دەیان خەمە بەرچاو :

یەکەم ـ وردی حکایەتی ئەم نووسەرە دیارە چۆن غەریبەکان لە کۆنەوە چوونە بینجوبناوانی ڕەفتارو ڕەوشتی ڕۆژهەڵاتەوە .

دووەم ـ تا ئەو نوقطە زەعیفانەیان نەزانی نەیان توانی بەسەر ڕۆژهەڵاتا دەست درێژ ئەکەن (بکەن) .

سێیەم ـ دەسەڵاتیان هەر بەو جۆرە ئەبەن بەڕێوە لەو نوقطە زەعیفانە ئیستیفادە بکەن .

چوارەم ـ بۆیە ڕۆژئاوایەکان هەموو گۆڕینێك لایان ستەمە ..

لە پاشدا دێتە سەر پێشەکی کە بریتیە لە نامەیەك نێراوە بۆ فەندگراوین قەشەی باڵیۆزخانەی سوید لە ئەستەمبوڵ) لە کۆتایی نامەکەدا دێتە سەر چۆنیەتی نووسینی ڕۆمانەکە کە کابرایەك بە نێوی «حاجی بابا» سەرگوزشتەی ژیان و بەسەرهاتی خۆی لە تێنووسێکدا نووسیوەو بە دیاری پێشکەشی دەکات بە نووسەری ڕۆمان ... نووسەریش کەموکوڕیەکانی چاك دەکات و دەیکات بەم ڕۆمانە و پێشکەشی خوێندەوارانی دەکات نامەکەش بە ناوی « فیروگرین پرسیك ـ لندن ١٨٢٢ » نووسراوە ، لەوە دوا دەست دەکات بە نووسینی ڕۆمانەکەو بە زنجیرە دەینوسێت وا منیش (بەشی یەکەمی) پێشکەشی دەکەم بە هیوای ناورلێدانەو ساغکردنەوەی تا بتوانین کەلێنێکی پێ پڕ بکەینەوە لە کتێبخانەی کوردیدا .

(بەشی یەکەم)

ـ لە دایك‌بوون و خوێندنی حاجی بابا ـ

باوکم حەسەنی کەربەلایی ، بە ناوبانگترین سەرتاش بوو لە ئەسفەهان .. لە تەمەنی هەڤدە ساڵیا کچی مۆم فرۆشێکی مارە کردووە کە دراوسێی دوکانی بووە .

ئەم پەیوەندیەی بەختی پێوە نەبووە . چونکی ژنەکەی منداڵی نەبوو . لەبەر ئەوە وازی لێ هێنا . جستوو چالاکی دەست و گوێزانی بۆی هاتە بەرهەم بەو ناوبانگە بەرزەیەوە لەگەڵ هونەرمەندی بیست ساڵ بە پێی ئەو عادەتە بەرزەی هەیە بە تایبەتی لە ناو بازرگاندا توانی کچی صرافێکی دەولەمەند لای سەری ئەتاشی لەو مدەتەدا بە مۆتەقیەت مارەی بکات ، هیچ زەحمەتیەکی نەخستە پێش باوکە کچەکەی خۆی لێ مارە کرد .. بۆ ئەوەی سەردەمێك لە بۆڵەو تانەی ژنە گەورەکەی ڕزگار بێت . بەسەندی خەزووری دەست‌کەوێت ا کە ئەمیش پارەی ئەدا بە قازانج . ئەیکوڕیەوە بە حەڵاڵ ، نیازی بوو خۆی بکات بە (وەلی) ، بڕیاری دا بچێ بۆ زیارەتی‌مەرقەدی حسین لەکەربەلا ، ژنە تازەکەی لەگەڵ خۆیا برد لە ڕێگە منی لێ بووم ! پێش سەفەرە تەنها پێیان ئەگوت حەسەنی بەربەر ، بەڵام لە پاش ئەوە مشەرەف بوو بە لەقەبی کەربەلایی . دایکم بۆ خۆشی دڵی و خەڵکی پێیان ئەگوتم (حاجی)و هەتا مردن ئەم ناوەم پێوە نووسا ، بوو بە سەبەبی حورمەتێکی بێ ژمارە بۆ من چونکی لەقەبی گەورە هەر ئەورێ بەوانەی ئەچن بۆ زیارەتی مەکە ! باوکم لەم سەفەرەدا کاروباری دوکانەکەی دایە دەست خەلفەکەی . کە هاتەوە زۆر جستوو چالاکانە دەستی دایەوە کاری خۆی . ناوی بڵاو بووەوە بە موسوڵمانێکی ئیماندار . ئەو ناوە بوو بە هۆی هاتنی مەلاو بازرگان بۆ دوکانەکەی . باوکم نیازی وابوو فێری گوێزان تیژ کردنەوەم بکات . لەبەر ئەوە لە وێژ زیاتر فێربوون پێویستم نەبووە . ئەگەر مەلای مزگەوتەکەی نزیکمان چاوی بە من نەکەوتایە ا باوکم بۆ پارێزگاری ئەو ناوەی بڵاو بووبووەوە بە پیاو چاکی ا هەفتەی جارێك سەری مەلای ئەتاشی . ئەی گوت تەنها لە ڕێی خوادا . مەلاش لە ئەمەکیا فێری خوێندنی و نووسینی ئەکردم زۆر باش پێشکەوتم بە چاودێری بە دوو ساڵ قورئانم خەتم کرد ! سەرمەشقی جوانشیم ئەنووسی . کە حوجرە نەبوایە ئەچوومە دوکان شتێ لە پیشەکە فێر بووم . ئەگەر خەلفە بەر نەکەوتایە . سەری قەتارچیو حوشترەوانەکان من ئەمتاشی . زۆر جار ئەم تەجروبە ناشیانەی منیان زۆر گران ئەکەوتە سەر ! لە تەمەنی شانزە ساڵیا زەحمەت بوو بزانم تەحصیلی خوێندەواریم تەواو بووە یا هی سەرتاشینم ؛ لە سەرتاشین ، گوێ پاککردنەوە ، سمێڵ ڕێکخستن ناوم پەیدا کردبوو لە ناتری و شتنی گەرماوا ، کەس نەبوو دەستی منی هەبێت لە دەلکوکیسە لێدانا وەك لە هندەستان وکشمیرو تورکیادا ئەکرێت بەتایبەتی فێری فەنی جومکە تەقاندن بووم ، چەپڵەی مشتم تەواو دەنگی ئەدایەوە ، سوپاس بۆ مامۆستاکەم کە ئەوەندە شیعری فێرکردم جار جار بتوانم گفتوگۆم برازێنمەوە بە شیعری حافظو سەعدی و ئەوانی تر .

ئەم تەحصیلەم ، لە دەنگ خۆشیمدا کردمی بە ئەدیمێکی لایق ئەوانەی تانجی سەربان یا ئەندامی لەشیان ئەهاتە بەر دەستم بۆ چاککردن .

بە کورتی بە بێ ئەخر بە جەخت ئەڵێم ناوی (حاجی بابا) بوو بوو بە باو لەلای خاوەند زەوقەکان

دوکانەکەی باوکم نزیك کاروان سەرای شارە بوو لە هەموو شوێن زیاتر بێگانەی بۆ ئەهات ؛ هەروەهاش بازرگانە گەورەکان تیا دائەنیشتن ، گەلێ جار زیادەوە پارەی لێ دەرئەگرتن ئەویش بە هۆی خزمەتگوزاری جوان و شیرینی گوفتاری کورە پڕ هیواکەیەوە .

یەکێ لەوانە بازرگانێکی بەغدایی کە زوو منی چوو بە دڵدا ؛ هەر جارێ ئەهات لە خۆم زیاتر نەی ئەویست باوکیشم خزمەتی بکات نەختێ فێری کردم بە تورکێ لە گەڵی بدوێم ، ئەوەندە باسی خۆشی ئەو شارانەی دیبوی بۆ گێرامەوە هەوەسی گەڕان و گەشتی خستە مێشکمەوە . یەکێکی پێویست بوو حسابی بۆ ڕابگرێت ، کە ڕوانی نووسین و سەرتاشیا تەواوم خواستی بەر دەستی خۆی کردم ، بە پێخۆشحاڵی دووی کەوتم ، زوو بۆ باوکم گێڕایەوە ؛ کە نیازم هەیە لە گەڵیا بڕۆم ، باوکم زۆری پێ ناخۆش بوو وونم بکات ، هەوڵی دا ئیقناعم بکات فرمانێکی دروست و دامەزراو نەگۆڕمەوە بە یەکێکی وێڵ و پڕ چوررتم و ترس و دەوران ! کە تێم گەیاندا چەند قازانج وەرئەگرم لە بازرگان ، بێ دەنگ بوو لە ڕۆیشتنم . ئاخریەکەی پیرۆزبایی لێکردم . دەستەیەك گوێزانی تازەشی پێشکەش کردم ، ناسۆری دایکم بە دوورکەوەم . ترسانی لە سەلامەتیم هیچ کاری تێ‌نەکردم و پاشگازی نەکردمەوە لە ئومێدی گەورەی پاشەڕۆژا . چەندوو چونی ئەکرد لە قازانجێك لە دەست سونیەك دەست ئەکەوێت . بەڵام هەر بە سۆزی دایکەوە هەگبەیەك کولیجەی وردی بۆ دانام لەگەڵ قوتویەك مەرهەمی بە نرخ هەموو شکستو ئازاری ناوەوە چاك ئەکاتەوە ؛ پێی‌کوتم کە ماڵ بەجێ ئەهێڵم ڕوو بەرەو ڕووی دەرگاکە بکشێمە دواوە تا بە پیان شاد بیمەوە لەو سەفرە پڕستەمەدا .

Institut Kurde de Paris

شۆڕشی ١٧-٣٠ی تەمووزی نەمر

١٩٨٦/٧/١٧
ژمارە : ٨٤٨

دەقی تەواوی وتەکەی سەرەکی فەرمانده صدام حسين

پاشماوە

هەنگاویان هەڵێناوەو لە نێوان تێگەیشتنی ئەوەی کە وەستانی جەنگ مانای ئەوەیە کە عیراق بــــە سەرکەوتوویی لەجەنگ دەردەچێ بێ چاوپۆشین لەو وردەکارانەی تریش کە زیان بەدەسەڵاتی ناگەیەنێ ، چونکە عیراق لەناوەوەیدا بەو شەخسیەتە نوێیەی مرۆڤ سەرکەوتووەو سەرکەوتنیشی بەو شێوەیە تەئسیری تەنها لەعیراقدا نابێ بەڵکو سەرچاوەیەکی بەرچاوو دیارو نموونەیەکی زیندوو بۆ هەموو عەرەبە شەرفمەندەکان لە پەیوەندیان لەگەڵ گەلە-کەیان دا پێك دێنێ لە کاتی رووبەرووبوونی مەترسی و گیرو گرفتدا یاخود کاتی رووبەرووبوونی گیرو گرفتی بیناکردن‌و مەرجەکانی ، حاڵەتێك لەم بابەتە بە پێی هەر هەڵســـەنگاندنێك کە لـــە دوژمنانی نەتەوەوە دەرچێ بە بەزین نەبێ لەسەر رادەی سەوقی بە هیچ شتێکی تر ناژمێردرێ ئەمەش نەك هەر لـــە قۆناغی ئێستادا بەڵکو شوێنەواری هەروەها تا دوا رۆژ درێژ دەبێتەوە ، حاڵەتێك لەم بابەتە زۆر لە نەخشەکانی دوژمنانی نەتەوەو مەرجکەرەکان لەگەڵ لاوازیی‌و بێ نوویی نەخشەکانیش‌دا لە رۆخـــی گۆڕو مردنی تەواو نزیك دەکاتەوە .

ئێوە هاوڕێیان لەگەڵ گەلە مەزنەکەتان‌دا لە بری نەتەوەی عەرەب لەو رووبەروو وەســـتانەدا نرخەکە ئەدەن ، شەهیدانمان ئێستاو دوا رۆژ لە نیازو لە ئەنجام‌دا شەهیدانی نەتەوەی عەرەبن ، ئەو شەرەفەی لەم روو بەروو وەستانەدا وەرتان گرتوە کێش‌و مانای لەم راستیانەوە وەرگرتوە نرخ‌گرتنی نەوەکانی دوایی عیراق بۆ ئەم کارە تا نەوەکانی عەرەب و تا سەدان یا هەزاران ساڵ تێپەڕ دەکا .

ئەو سەرکردایەتی‌یە سیاسەیەی پێش چوار ساڵ هەڵتان بژارد رۆڵێکی سەرکردەیی بەرچاوی لە ژیانی ناوخۆی حزبدا گێڕا بـــە هەموو مانایەك کە ئەو وەســـفە دەیگەیەنێ لەســـەر زەمینەی چەسپاندنی بەهاکانی حزب لە ژیانی ناوخۆی حزبدا و لە یەکێتی خەباتکەرانی‌و لە رووی فیکری‌و دەروونی‌و رێکخســـتنەوە ، خەباتگێڕانی حزب وایان لێ‌هات مەیدانەکانی جەنگ‌و بیناکاری‌و ئامادەبوون لــــەو پەڕی عیراقەوە بۆ ئەو پەڕی بەو جۆرە نموونەیە بگرن کە ئەو رۆژە ئاواتمان کە خەباتمان لەســـەر رێبازی دروستکردنی تاقیکردنەوەکە دەکرد جا چ لە سەرەتای شۆڕش‌دا یاخود لە قۆناغی تێکۆشانی نهێنی‌دا ، تێکەڵاوی زیندووی نێوان حزب‌و گەل بە نموونەی گەشەدار کە سەرەتای هەیەو دوایی نیە لە رۆڵەکانی گەل‌و خەباتگێڕانی حزب یاریدەدا .

رێگەی سەخت زیاتر چەسپیوە

ئەو رۆژە خوێندومانەتەوەو مامڵەتمان لەگەڵ بیروڕای تیئۆری‌دا کردوە کە تەنها لە حزبێکی نهێنی‌دا خەباتگێڕ بوین ، لە ناو ئەو قسەو بیروڕا تیئوری یانەدا ئەوە هەبوو کە وزەکانی گەل دەتەقێتەوەو جێگایەکی فراونتر لەو جێگایە پڕ دەکاتەوە کــــە گرتویەتی ئەگەر بۆ ئەمە زروف‌و توانا ئامادە کرا ، خەباتگێڕان توانای دروست‌کردن‌و داهێنانێکی ئەوتۆ هەیە کە سنووری نیەو رێگای سەخت ئەو رێگایەیە کە زیاتر چەسپیوەو زیاتر پەیوەندیی بە ئێستاو دوا رۆژەوە هەیە بەڵکو هەندێ جار ئەو رێگایە دەبێ کە پێویستە هەڵبژێردرێ بۆ ئەوەی ئەنجامی باشترو چەسپیوترمان دەست بکەێ ، بەڵام ئێمە هەمومان بیرمان دێ کە بابەتە زیندووەکانی بەجێهێنان بە شێوەیەکی بەرفراوان بڵاو نەبوون بەڵکو هێنانەدیان بە شێوەیەکی تەواو ئاشکرا نەبوو تەنها بەو ئەندازەیە نەبێ کە دەدرکێنرا یا لە رێبازی تێکۆشـــان‌دا لە رووبەرووبوونەوەستانی رژێمە دیکتاتۆری‌و کۆنەپەرستیە-کانی حوکم دامان دەنا بەڵکو تا لەسەر ئەم رێگایەش نموونەی پێچەوانەی ئــــەو بیروڕایانەو بابەتەکانی هەبوو چ لە رێگای ئەو کەســــانەوە کە رێبازی تێکۆشان ماندووی دەکردن‌و بە هەر شێوەیەك بوو وازیان لێ دەهێنا یاخود لە رێگای ئەو کەسانەوە کە بەرپەچی تەوژمەکەیان بە هەڵوێستی لادانی یەك بە دوای یەکدا دەکردو زۆر وا دەبوو کە بە لەشـــی حزبدا نەدەچوو پێش شـــۆڕش‌و ئەنجام ئێمە بابەتەکانی ئەو بیـــروڕاو بەجێهێنانمان نەدەزانی کاتێك شۆڕش بەسەر دوژمنانی‌دا زاڵ دەبووو حاکمە دەرکراوەکانی لا دەبردو رۆڵەکانی لەوانەی توانای خزمەتکردنی گەلیان هەیە لە جێی ئەوانی دادەنان ، چونکە دەسکەوتی دوو تاقیکردنەوەی سەرنەگرتووی حزب لە حوکم کردن‌دا لەبەر ئەو هۆیانە کە ئاشکران هێنانەدی ئەو نموونانەی بـــۆ نەدرکاندین هەروەها هیچ بابەتێکی نموونـــەی ئــــەو بیروڕایانەی بۆ نەدرکاندین کە ناومان بردن کە بمانخاتە حاڵەتی ئەو کەسەوە کە بۆ ئەو شتە بچێ یا بۆی بچێ کە کامە باشترو زیاتر لەو تێروپڕ ترە .

نموونەی گەشەدار

بەڵام ئێمرۆکە هاوڕێیان بە یاریدەی خواو بە وەرەی ئەو عیراقیە دڵسۆزانەی کە جڵەوی سەر-کردایەتیان داوە بە پێشڕەوە ئازاکەیان لە رۆڵەکانیان و براکانیان توانیویانە نموونەی ئـــــەو بیروڕایانە بهێننە دی‌و وای لێهاتوە هەمویان بابەتی زیندوویان ببێ هەر لە سەنگەری جەنگەوە کە بە چەك لەگەڵ ئێرانی دوژمن‌دا دەستەویەخەن تا کارگەو قوتابخانەو کێلگەو ماڵ لــــە پشـــتی هێڵی جەنگەوە هەر لە هونەرمەندو ئەدیب‌و ئەندازیارو زاناو پیاوی ئایینی هۆشمەندو بڕوادارو سەرکردەی شۆڕشگێڕەوە تا سەرکردەکانی سەربازو جەنگاوەرە ئازاکان لــــە ئەفسەرو سەربازی هێزە چەکدارەکان کە بە دەستی بەهێزو بە عەزمێکەوە پەنجەیان ناوەتە سەر میلی تفەنگ کە لە بەردەم گەردەلوولدا ناڵەرزێ تا مەیدانی سیاسی‌و ژیانی ناوخۆی حزب .. لە گەلی عیراقی مەزنەوە تا پێشڕەوەکەی سەرکردەی کاروانەکەو دروستکەری سەرکەوتنەکانی حزبە پیرۆزەکەیان ..

خوای پەروەردگار ئەو توانایەی داونێ کە بە هیممەت‌و هۆشمەندی‌و قوربانی بڕواداران نموونەی زیندوو لە هەموو ئەم مەیدانانەدا دروست بکەین کە هەموو ئەو بیروڕاو بەهایانە دەربڕێ کە بڕوامان پێیان بووەو قوربانیمان لە پێناویان‌دا داوەو پێیانەو پەیوەندی هەبوە کە کەلەپووری رەواو رەســـەنی هەموو نموونەکانی تێکۆشانی نهێنین لەو بڕوادارانەی کە ژیانیان بۆ تێکۆشان‌و بیروباوەڕ راگرتووەو ئەوانە نموونەی گەشەدارن لە بەردەم هەر کەسێك‌دا کە بڕوای بەو رێگەیە هەبێ یاخود بە ئەندازەیەك یـــا ئەندازەیەکی تر لە گەلی‌دا تێکەڵاو بێ .

ئەوەی هاتۆتەدی مایەی شانازی‌یە بۆ ئەو نەوە مەزنە

نموونە لە هەموو مەیدانەکانی ژیان‌و جەنگ‌و تێکۆشان‌دا بەدی هاتوە کە بە مایەی شانازی بۆ ئەم نەوە مەزنە دەژمێررێ‌و ئەمە زامنە کە رێ بەو کەسە نیشان بدا کە بیەوێ شوێن رێی راست بکەوێ ئەوەی کە کارەکە بەلایەوە ئاڵۆزە یاخود رەنگەکان لە بەردەمی‌دا تێکەڵاو دەبینرێن ..و هاوار دەکا کە ئەوەی چاوەڕێمان دەکا هێشتا زۆرە ئەمە لە کاتێك‌دا کە قوڕگی بڕواداران بە دەنگێکی نەگۆڕ دەنگ دەرەوە « الله أكبر »ی لێ دێتـــە دەرێ ئــــەوە دەروازەی ســــەرکەوتنی یەکجاری‌و ئـــــەو ژیانە بەختیارە خۆشەیە کە بە بەرزترین مانای ئاشتی هەیەو ئەوە رێبازی راستی ئاوات‌و هیواو ئامانجە مەزنەکانی ئێمەی عەرەب‌و عیراقیەکانە لە هەموو شوێنێك‌دا .. ئەوە ئەو ئاڵا پیرۆزە شەکاوەی سەرکردایەتیە کە لە ناو دەستی ئێمەی بەعسی‌دا بەرز بۆتەوە لە کاتێك‌دا کە لە دەوروبەرمان هەموو ئەو شـــێوازە چەوت‌و جادوگەری‌و دواکەوتوویی‌و پیلانگێڕیە داڕوخا کە ساڵانێکی درێژ کاری لە لەشی نەتەوەکەمان‌و عەقڵ‌و ویژدانی کرد بوو .. مەشخەڵ بەرەو پێشەوە هەنگاو دەنێ‌و هەموو داواو نیازی چاکە خوازەکانی عەرەبە شەرەفمەندەکانی هەڵگرتووە .

الله أکبـــر سەرکەوتن‌و نەمری بۆ شـــەهیدە بەرێزەکانمان‌و ئاڵای نەتەوەی عەرەب بە شەکاوەیی لەسەر رێبازی حەق‌و دەسەڵات‌و شەرەف‌و تێکۆشان بمێنێ .

بێ ئابڕۆیی بۆ بێ شەرمەکان‌و السلام عليكم ورحمة الله وبركاته .

رەفزکردنی ئەندامیەتی ئێران لە یەکیەتی شیرەمەنی جیهانی‌دا

ئەنجوومەنی باڵای یەکێتی شـــیرەمەنی جیهان رەفزی ئەوەی کرد کە ئێران بـــــۆ ئەندامیەتی یەکیەتیەکــــــە بگەڕێتەوە ئەنجوومەنی باڵای یەکیەتیەکە کە بارەگاکای لە ڤێنایە لە کۆبونەوەیەکی‌دا کە لەو دوایەدا بەســـتی وتی ، دواهێنان بە ئەندامیەتـــی رژێمی ئێران بە هۆی ئەوەی-یەکە ئەو رژێمە ئەو حەقـــە پارەیەی لەســــــەریەتی بەرامبەر یەکیەتیەکـــــــە ماوەیەکی درێژە نەیداوە .

وتەی - پاشماوە

گەورە بوو عیراقی لە وڵاتێکی هەژارو دواکەوتوو و ناتەبایی نێوان رۆڵەکانیەوە بەرەو وڵاتێك گواستەوە کـــە یەکگرتوو بەهێزبێ‌و رۆڵــــەکـــانی لەو پەڕی بەختیاری‌دا بژین ..

خۆ نموونەی ئەو دەسکەوتە مەزنانەش کـــە گەل لە سایەی ئەم شۆڕشەوە دەستی‌کەوتووە لـــە ژمارەنایەن هەر لە میللی کردنی نەوت‌و خوێنـــدنی ئیجباری تا دەگاتە مافی ئۆتۆنۆمی بۆ گەلی کورد لە کوردستانی عیراق‌دا کە دەزگا هەمەجۆرەکانی لــــە ئەمینداریەتەکانی سەر بەئەنجوومەنی یاســـــادانان‌و راپەڕاندن کە ئێســـــتاکە ئەو پەڕی خزمەتگوزاری پێشکەش بەخەڵکی کوردستان دەکـــەن نموونەیەکی جوان‌و پرشنگداری نموونەکانن .

بۆیە هەر کە دەستدرێژیی ئێران بۆ ســــەر عیراق سەری هەڵدا رۆڵەکانی عیراق وەك شــێر لە لانەکەیان‌دا راپەڕین‌و بۆ بەرگری لە نیشـــــتمان‌و دەســـــەڵات‌و ســــــەربەخۆیی ئەو پەڕی قوربانیان پێشکەش‌کردو ئەوەتا بەهۆی یەك پارچەیی گـــەل‌و بەهۆی هۆشمەندی رۆڵەکانی کەیەك ریز لـــە پشت سەرکردە بە وەفاو جوامێرەکەیاندا وەستاون رۆژ بەرۆژ سوپای قارەمانمان ســــــەرکەوتنی گەورەتر بەدەست دەهێنێ‌و سوپای ئێرانیش بەردەوام لــــە بەزین‌و هەڵاتن دایە ...

سڵاو بۆسەرکردەی کاروانی ١٧ - ٣٠ تەمووز رۆڵەی ئازاو جوامێری عیراق هاوڕێ صدام حسین خوا بیپارێزێ .. سڵاو بۆ گەلی مەزنی عیراقمان لـــە جەژنی شۆڕشە سەرکەوتووەکەی‌دا .

((هاوکاری))

ڕۆژنامەیەکی تونسی

ناڕەزایی بەرامبەر هەڵوێستی رژێمی سوریا دەردەبڕێ

رۆژنامەی العمل کـــە بـــە زمانی حزبی سۆشیالیستی دەستووری تونسەوە دەدوێ بە توندی ناڕەزایی بەرامبەر هەڵوێســـتی دوژمنکارانەی رژێمی سوریا دژی عیراق‌و نەتەوەی عەرەب‌و پشتگیریی بۆ رژێمی ئێران دەربڕی‌و لە ژمارەی دوێنەکەی‌دا وتی ، رژێمی سوریا لە پشتگیری کردنی ئێران دژی عیراق نە وەستاوەو هێشتا هەر لـــە سەر هەڵوێستی خۆیەتـــی لەگەڵ ئەوەدا کە ئــــــەو عەرەبانەی لەسەر هەمـــوو شتێك رێك نەدەکەوتـــن نەیانتوانی پشـــتگیریی ئێران دژی عیراق بکرن .

بهەلکەفتنا - پاشماوە

١٣- ئاڤاکرنا بەرهەڤیا بەروشکێ .

١٤- ئاڤاکرنا مزکەفتا کەرەکا شێلێ .

١٥- ئاڤاکرنا مزکەفتا کەرەکا کانی مهەمدکێ .

١٦- ئاڤاکرنا بەشی نافخوێ بو قوتابیێت بەرهەڤیا پێشەسازی لدهوکێ .

ئەڤەو هندەك ژوان پروژێت هاتینە بجهئینان ل مەلبەندێ دهوکێ ل ڤان شەشی سالێت شەرێ مــە دگەل رژێمی خومەینی .

پ - بهەلکەفتنا شورەشا «١٧-٣٠» تیرمەهێ مە دڤێت پەیڤەکێ بێژیە جەماوەرێ ..؟

ب - بهەلکەفتنا شـــورەشا مەزن شورەشا «١٧-٣٠» تیرمەها پیروز من دڤێت ئەز بناڤێ خوو بناڤێ جەماوەرێ قەزا دهوکێ سلاڤێت گەرم‌و گور بهینرم بو سەرکردایەتیا پارت‌و شورەشێ ب تایبەت ســــەروکێ قوماندار ئاڤاکــــەرێ عیراقـــا نوی « صـــدام حسين »و ئەز بناڤێ جەماوەرێ دهوکێ پەیمانێ نوی دکەم کـــو ئــــەزو جەماوەرێ قەزایێ بمینین زەلامێن وەفادار بو بیروباوەرێت پارتا مـــە پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤپشکی‌و بەرەڤانیێ ژ عیراقا نوی بکەین عیراقا دەستکەفتاو بکە دەجال خومەینی‌و رەشەکێت وی بزانن کو ئەڤرو لعیراقێ کوردو عەرەب‌و کێماتی شەری دکەن‌و خوینا هەمیا یاتێکەل بوی‌و چ جارا ئەو نەشێت ئاخا بیروزا عیراقێ بستینن ما دەم کورێت عیراقێ ساخن‌و ما دەم ســــــەروك « صـــدام حسين » خو دێ هێلای بێ ساخە ..؟

یادێلکو - پاشماوە

عەرزەکەو وردو خاش دەبێ ، هەوردەکانیش پێش ئاســــمانیان گرتووە . زیروح دەنگی لێوە نایە . باڵندەکانیش وەدەســـتو پێ‌کەوتون ..» ریزەی کێوەکان ، هەتا چاو هەتەر دەکاوە دەشتەکان تەنانەت ئەو ماڵانەی کە لە کۆلانەکەیاندا دوکەڵی رەش دێتە دەرێ بە کفنی بەفرداپۆشراون . عەرز هەر دەڵەی لە حاست زوڵمی عاسمان شکایەت دەکاو دەناڵێنێ کانی‌و کەرێزەکان‌پشو دەدەن . وەجار - جار بایێکی سارد بەسەر دێیەکەدا دێ .. وەئەو لاوانەی کەلە قەراغ سەران گوێلکەکان‌و پەتای قەلاغەکان بـــۆ ژووان راوەستاون مەجبور دەکا بچنە نێو مزگەوت‌و ماڵەوە ....

ســـبەینێ کاك مامەند کە تەمەنی لە شێست تێپەریوە سواری کەرە بۆز بووە ..... باڵتەیەکی لەسەد جێوە پینە کراو . لە جیاتی پشتێن چەند گەز گوریسی لە چەند جێگاوە گرێ دراو ....لە خویەوە بۆلە بۆل دەکاو دەڵێ «حەوت سەر خێزانم دوو رۆژە بێ‌نان‌و پێخۆر ماونەتەوە هەموو چاویان لە دەستی منە .... هەچونێکی بێ ئێستا دەبێ لە و زستانە سەختەدا لە کێوی‌و لە میشەدارو ئــاو وردە کۆوەکەم بیبەمە شار بیفروشـــــم بیگە یەنمە بەهارێ ئەگەر لەو رێگایەدا بژمرم لەوەی چاکترە کە چاو لە دەستی ئەوا نامەر دەبم ...

کاك مامەند بۆ ئەوەی زوو بگاتە جێ زوو زوو لە کەرەکەی دەوەژەنی «هەچە ، هەچە ! منالەکان برسین ، چاویان لە دێیە».

کاك مامەند لە کێوەکە نزیك بۆوە بەڵام هەوا هەتا دەهات تاریکتر دەبوو هەورەکان وەك ریزی هوردو لە پشت پیکترراوەســـتاون وەهەر دەڵەی چاوەرێی فەرمانن کاك مامەند تەماشای عاســـمان دەکاو بە دڵ‌پڕی لەبەر خۆیەوە دەڵێ «خولایە نەباری دەنا منالەکان لە برسان دەمرن‌و چاویان لە رێیە ..»

بەڵام عاسمان گوێی لە پارانەوەی وی نەکرت کرێوە دەستی پێ کرد . دنیای روناك وەرگەراسەر شەوی رەش‌و تاریك چاو هەتەر ناکات .... کاك مامەند لە کەرە بۆ زدەوەژێنێ‌و دەڵێ «کەر. کەرە.. ئەی بەستە زمان مەگەر نافامی کە تۆش وەك منداڵە-کانی من برسی ئەمن هەرچی دەخۆم ئەتۆش هەر ئەوی دەخۆی ... هەر دوکمان بوینەتە جۆخۆر !! هەچە ، هەچە» بەڵام کەرەبۆز ئەم قسانەی بە گۆیدانە دەچوو» لێرەدا کۆتایی دێنین بە نوسینی بەشێکی دیمەنی یەکەمی چیروکەکە بەڵام دەبێ ئەوەشمان لە یاد نەچێت کە ناو دیاری کردنی پیاوەکەو دیاری کردنی کات‌و شوێن بۆ ڕوداوەکە نوســـینەکەی گۆڕیوە بەڵام بەشێوەیەکی زۆر نا .هیوادام خوێنەران لەم بەراوردکردنە بگەنە ئەنجامێك !

هاوکاری - پاشماوە

ودێت قوتابخانا رێڤەبەری رابو بپێك ئینانا تیپەکا موسیقێ و ســـــروودا و ڤێ تیپێ خوەدا دیار کرن دگەلەك بیرهاتنێت وەلاتی‌و نەتەوەیی‌دە برێکا ئەوان سروودو ستران‌و -ئوپرێتا- ئەوێت کو ب قارەمانێت قادسیا صـــدامی یاپیروز دگەتن‌و بوان داستان‌و سەرکەفتنێت مەزن ئەوێـــت وان تومارکرین بلەژی دوژمنێ ئیرانی یێ هەڕمی‌و ببەرگری ژئاخا عیراقا مەیا پیروزو شەرەف‌و خو گوری کرنا کورێت وێ یێت نەبەز ..

پ - سەیدا لدەمێ هوین ب ئەرکێ خوە رادبن چ گرفتاری د کەڤنە درێکاوەدا و ئەگەر هەبن ژی چنە ..؟

ب - گرفتاری‌یامە یا سەرەکی کێم بوونا کادرێ -متخصص-ە ل پەروەردەی‌یا هونەری ل پارێزگەهێ برەنگەکێ تەبایێ‌و پەیدا نە بوونا -اختصاصیێت- دەرچوییێت ئەکادیمیێ ئاموژگەها هونەرێت جوان بو زۆربەی چێت هونەری .

پ - پسیارا مە یا دوماهی‌یێ تە چ ئاخفتن هەیە ب رێکا ڕۆژناما مە بێژی ..؟

ب - من دڤێت بێژم هندی کە هونەرە نیشانا ژیانێ‌یە . چێکرێ ژیانێ‌یە و کەیف‌و خوشی‌یێ ددەن ژیانێ .و هەر هونەرە هێزو شیان‌و پەروەردەو گرنگ بۆ پێشخستنا هەر مللەتەکی ژ مللەتان . و ئاخفتنا سەروك صـــدام حسين خودێ هێلای باشـــترین نیشـــانە بو پویتەکرن ب هونەرمەندا دەمێ دبێژت -هونەرمەند ژی وەکی مروڤێ سیاسی‌یە . هەرئێك ژوان ژینێ گەش دکەن برەنگەك پێشکەفتی- .

ل سەر مە هەمی‌یا پێتڤی‌یە چ لناڤ ماڵێت یان قوتابخانێ ئەم وان بێ چێ بوون‌و هێزیت هونەری ئەوێت لدەف کورێت مللەتێ مە هەین و ئەم وان هان بدەین‌و دەســــتێ هاریکاری‌یێ بو درێژبکەین ژ بو خودان کرن‌و برێڤەبرنا وان برەنگەکێ دروســـــت پێك‌هاتی بت دگەل هیڤی‌یێت ســــــەرکردایەتی‌یا پارتێ‌و شورەشێ‌و .. ئو سوپاس ..؟

ئەم ژی لدویماهی یا ڤێ چاڤپێکەفتنا پڕ بهاو سوپاسیا سەیدا -اسماعيل عبدالقادر صبري- دکەین بەرپرسیارێ رێڤەبەریا چالاکی‌یێت قوتابخانا لپارێزگەها دهوکی ل سەروان خالێت وی بومە روهن‌کرن دەربارەی کارو بزاڤێت رێڤەبەری‌یا ناڤ بری پـــێ رادبت ..

Institut Kurde de Paris

مللەتێ مەیێ مەزنو بیرهاتن

مختار فائق

دڤان ڕۆژێت ڕەنگین‌دا ژرۆژێت هەیڤا تیرمەها پیرۆز .. جەماوەرێت مللەتێ مەیێ مەزن بکوردو عەرەبڤە .. ژ زاخو تاکو فـاو ئاهەنگا دگێڕنو پیشانگەهێت هونەریو تەشکیلی دهێنە ڤەکرن .. پرۆژێت مەزنو قورسو گران .. هندەك بەرێ بنیاتی بۆ دهێنە دانانو هندەك دهێنە ڤەکرنو دەسپ کارو بەرهەم ئینانێ دکەن .. ئاهەنگێت هونەری دهێنە کرن .. کۆرو کۆڕانگەه دهێنە گرێدان ... هۆزان دهێنە ڤەهاندن ... ئەڤە هەمی بۆ نویکرنا بیرهاتنا شۆرەشا ۱۷ـ۳۰ تیرمەها پیرۆز دەمێ پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤبشکی رویێ گەشێ شـۆڕەشێ دیار کریەڤە .. پشتی کو عبدالکریم قاسمی ڕێبازێ شۆرەشا ١٤ تیرمەهێ وەرباداییو ژسەر ریێا راست دەرکەفتی ..

پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤبشـکی لسپێدەیا رۆژا ۱۷ای تیرمەهێ سالا ۱۹٦۸ هات داکو عیراقیو مللەتێ عیراقێ رزگاربکەت ژ سـەردەمەکێ تاریو بنڤە بنڤە .. زولمو زۆرداری تێدا دهاتە کرن دژی ڕێنجبەریو پالەیو جۆتیاری . .مافـێ مرۆڤێ عیراقی هەرێ خواری‌بۆ .. بێکاریو بێشولی یـا بەلاڤ‌بۆ دعیراقێ دا .. نەخویندەوارێ چەنگێت خۆ پەحن کربۆن دسەر عیراقێ‌دا .. سامانێ عیراقی ـیێ نیشتمانی ژ نەفتا عیراقێ دچۆ بۆ بانقو بەروـ یکێت بیانیا .. مللەتێ کورد یـێ مەحرویم بۆ ژ کێم‌ترین مافێت خۆ یێت رەوا ..

تاکو شۆڕەشا ۱۷ـ۳۰ تیرمەها رەنگین هاتیو رویێ روهنو گەشـێ شۆڕەشێ ڤەگەڕاندیەڤەو مللەتێ عیراقی رزگار کری ژوێ تارێستانا تێدا دژیا. نەفتا عیراقێ هاتە خۆمالی کرن .. یاسایێ ئۆتونومی هاتەدان بۆ مللەتێ مەیێ کورد .. دامو دەزگەهێت یاسـادانانو ڕاپەراندنێ هاتنە دانـان ل دەڤەرا کوردستانێ .. دەستەهەلدانەکا نیشتمانیا گشتی هاتە کرن ژبۆ نەهێلانا نەخویندەوارێ .. یاسـایێ چارەسەرکرنا چاندنێ برەنگەکێ راستو درست هاتە بجهئینان .. جوتیار گەهشـتە مافێت خۆ پالەو ڕێنجبەری مافێت خۆ وەرگرتنو کەدا دەستێ خـۆ خارن ..

ئەڤجا مللەتەکی ئەڤ هەمی دەسـت‌کەفتە و گەلەکێت دی ژی بۆ بێنە پێش‌کێش کرن .. چەوا ئاهەنگا نەگێڕیتو چەوا پیشانگەهو میهرەجانێت ڕەوشەنبیریو هونەری نەکەتو چەوا روحا خۆ نە دانتە سەر دەستێ خۆو ئەرزان پێش‌کێشی وەلاتی نەکەت .. دەمێ ببینیت کو دوژمنەکێ دڕندە ... رژێمەکا زۆردار وەکو رژێما ئیرانی دەستێ خۆ درێژ کەتە ئەردو ئاڤێت عیراقێ یێت پیرۆز . .

مللەتێ عیراقێ بکـوردو عەرەبڤە هەرگافو هەردەم یێ پەیتو ئامادەیە بـۆ بەرەڤانیا عیراقا خوشتڤی .. عیراقا شۆرەشێ .. عیراقا صـدام حسین .

هەموو خۆشەویستی یەك بۆ فەرماندەی سەرکەوتوو صدام حسین

شۆڕشی بەخشش و سەرکەوتن

لە ۱۷ی تەمموزی سـالی۱۹٦۸ تێکۆشـەرانی پارتی بەعسـی عەرەبی‌سوشیالیست قەلای زۆردار ـیان ڕووخاندو هیـوا‌وئاواتی گەلی عیرافیان هینایە دی ..

سەروك کۆماری تێکۆشەر صـدام حسین دەورێکـی سەرەکی لەراپەڕاندنی ئـەم شۆڕشەدا هەبوو ، یەکەمین تانکی لیخوڕی کە چووە ناو کۆشـکی کۆماری .. سەرەکی تێکۆشەر . رابەری شـۆڕشـی تەمموزی مەزنو ڕۆڵەی خۆشەویستی گەلو شۆرەسواری بەتواناو لێهاتو و هـەر لەیەکەمین ڕۆژەوە بەڵێنی خۆی بەجێ‌گەیاند لەخزمەتکردنی جەمـاوەرو هینانەدی هیواو ئاواتەکانی رابەرو نەخشەدانەر بوو بـۆ گشت ئەو دەسـکەوتو گۆڕانکاریە نیشـتمانیو مێژوویی‌یانەی کە وولاتەکەـ مان بەخۆیەوە بینی .

سەرەکی فەرماندە بـێ سرەوتن خزمەتی جەماوەری ئەکرد ، هەروەك لەسەرەتای شۆڕشی پیرۆزاو ووتی ... ئێمـە نەهاتووین بۆ ئەوەی لەسەر کورسی دانیشـین بەلکو هاتووین تاکوو خزمەتی جەماوەر بکەین .. بۆیە گەلی عیـراق بەکوردو عەرەبو کەمایەتیەکانیـەوە زۆر بەشادیو کامەرانی هەمـوو سالی یادی شۆڕشی ۱۷ی تەمموزی پیرۆز ئەکەنـەوە چونکە لەبەر سـێبەریا حەسانەوە ، هەروەهـا سەرەك کۆماری تێکۆشـەر صـدام حسین لەنێو دلـی هەموومان دایە چونکـە سەرکردەیەکی دلسـۆزو ئازاو لێهاتووە ، ئاواتـی خۆشیو سەربەرزیو شکۆمە ـندی گەلە ، ئەو گەلەی کە زۆر هوشیارەو ئەرکـی سەرشـانی خۆی ئەزانێتو زۆر هوشیارەو ئەرکـی ئەگەیەنێت ، لەبەر رۆشنایی بیروباوەڕی پارتی بەعسـی عەرەبی سۆشیالیسـتو رێنمایی‌یەکانی پێشـەوا صـدام حسین رەنج ئەداتو قوربانی ئەدات ، مرۆڤـی نوێی عیراق کە گەورەترینو مەزنترین دەسـکەوتی شۆڕشە لەپێناو رازاندنەوەی ژیانو پاراستنی دەسکەوتەـ کانی جەماوەرو بیروباوەری پارتی بەعسی عەرەبـی سۆشیالیست گیانی خۆی ئەبەخشێت .. عیراق لەنێو دلـی هەموومانە صـدام سەرکردەی خۆشەویستو پێشەوامانە لەبەر پرشـنگی شۆڕشی تەموزا عیراق سەر کەوتوو و سەربەرزە .

کمال امین سمین

پیرۆزبێت بیـرەوەری شۆڕشە مەزنەکمان لـە ۱۷ـ۳۰ی تەموزدا بەڵێنو پەیمانی گیان فیـدای نوێ دەکەینەوە ، کە هەمیشـە سەربازێك بین بۆ پارێزگاری کردنی ئەم شۆڕشە مەزنەو دەستکەوتەکانی ، هەروەهـا ئامادە بین بۆ قوربانـی دان لەگشت بەرەیەکی جەنگدا ، تا سەرکەوتن بەسـەر دوژمنانی ئێراندا دێنیـن ، چونکە ئێمە باوەڕمان لـە مامۆستاو سـەرکردە هەڤال صـدام حسین ـخوابیپاـ رێزێـ وەرگرتوە ، بۆیـە بەشەرەفەوە هەموو کاتێ ئەو راستیە دەسەلمێنن .هەربژی یادی ۱۷ـ۳۰ تموزی پیرۆز

سـلاو لەکیانی پاکـی شەهیدانی قادسیەی صدامی پیرۆز بەلێن بۆ هەڤالی سەر ـکردە صـدام حسین «خوابیپارێزێ» کە هەرگیز لەو راستیە لانەدەین .

حمە امین مصطفی محمد
ئەندامی ئەنجومەنی یاسادا ـنانی ناوچەی کوردستان

کاروانی پیرۆزبایی

لە یادی جەژنی مەزنـی ۱۷ـ۳۰ تموزی پیرۆز یادی شۆڕشی مەردانەی گـەلی عیراق بەناوی خـۆمو جوتیارانی هەلەبجـەوە ، پیرۆزبایی گەرم پێش‌کەش بە شاسواری ئەو شۆڕشـە هەڤال صدام حسین «خوا بیپـارێـزێ» پێش‌کـەش دەکەین .

بەڵێن دەدەین شان بەشانی هەموو برا جەنگاوەرەکانمان سەنگەری شـەرەف چۆل نەکەین تا بە تەواوی چۆك بە دوژمنی ئێرانی قین لە دل دادەین . نەمری و سەربەرـ زی بۆ شەهیدانی جەنگـی قادسیەی صدامی پیرۆز . سەرکەوتن هەر بۆ بـرا سەربازو جەنگاوەرە ئازاکانی گەلی عیراقمانە بەرابـەری سـەرکردەی بەتوانا هەڤال صدام حسین «خوابیپارێزێ»

عبدالله تاماز روبتین
سەرەکی جوتیارانی ناوچەی هەلەبجە

بەناوی خۆمو گشـت کاربەدەسـتانی مەلبەندی لاوانی سلێمانی ـ پیرۆزبایی گەرم پێش‌کەش بە سەرکردا ـیەتی پارتو شۆڕش دەکەین ،لە بیرەوەری جەژنەکانـی ۱۷ـ۳۰ی تەموزی مەزن‌دا ، سلاوی شکۆمەندیو سەرـ کەوتن بۆ هەموو ئـەو سەربازە دلیرانەی لە بەرەـ کانی جەنگی ڕەوامانـدا سەرکەوتنی پالەوانانـە بەدەست دەهێنن ،سلاومان بۆ هەڤال سـەرکردەو تێکۆشـەر هەڤال صدام حسین «خوابیپارێزێ» .

سلاوی شانازیو شەرەـ فمەندی بۆ سـەربازە دلێرەکانمان ، بەلێنی وەفاـ داری بۆ سەرکردەی بەتوانا هـەڤال صـدام حسین ـخوابیپارێزێـ کە هەمیشە سەربازێکی بەتوانابین لـە پێناوی خزمەت کردنی خاکی نیشتیمانی شیرینمانو سەر ـکەوتنی عیراقی مەزنمان .

احمد یوسف
بەرێوەبەری مەلبەندی لاوانی سلێمانی

بەنـاوی بەرێوەبەرایەتی یانەی لاوانی هونەری سـەر بە یەکێتی قوتابیانو لاوانـی عیراق لەسلێمانی ،هەروەها بەناوی تیپە مۆسیقیەکانـی یانەی لاوان گەرمتریـن پیرۆزبایی لە سـەرەکی فەرماندە هەڤال صدام‌حسین «خوابیپارێزێ» و گشـت هێزەچەکدارەکان بەبۆنـەی جەژنەکانی تەموزی پیرۆزەوە دەکەین ، هیوادارین جەژنی ئەمسالمان جەژنی سـەرـ کەوتنی کۆتایی بێت .

هیوا محی‌الدین محمد
بەرێوەبەری یانەی لاوان لە سلێمانی

لە کاتێکا قوتابیانو لاوانی عیراق ، لە ئوردوگاکانـی مەشق کردندان ، یەکێتمان یەکێتی قوتابیانو لاوانـی عیراق لقی سلێمانی ، بـەو پەڕی تواناو بە تەنگـەوە هاتنی ئـەم کارە پیرۆزەوە لەگـەل قوتابیاندا دەژیو شەو ڕۆژیان لەگەل دەکاتەوە لە سـەربازگاکانی راهێنانو مەشق‌کردن ، چونکە ئـەم لایەنە هونەریە لە راهێنانی قوتابیان دوژمن توقێنەرە ، بڕوای تەواوی گـەلی عیراقمانە بەسـەرکردایەتی شۆڕشو باوەڕی تەواومانـە بەسەرکەوتنمان لەو جەنگە. هەر بژی یادی جەژنەکانی ۱۷ـ۳۰ تموزی پیرۆز ،هەر لەبەرزیدا بێت ئالای عیراقی سەرکەوتومان سلاو لەکیانی پاکی شەهیدانی جەنگـی ڕەوامان جەنگی قادسـیەی صدامی پیرۆز ، سەرکەوتن بۆ برا سەربازو جەنگاوەرەـ کانمان لە گشت مەیدانەکانی جەنگدا ، بەڵێنو پەیمانی هەتا هەتایی بەرەو سەرکەـ وتنو مانەوەمان هەموو کات بەچالاکی لەبەرەکانی جەنگدا بەرامبەر دوژمنی ئێرانـی چەپەل بۆ سەرکردەی بەتوانا هەڤال صـدام حسـین «خوابیپارێزێ» دووپـات دەکەینەوە .

عبدالوهاب اسماعیل سعید
ئەندامی یەکێتی قوتابیانو لاوانی عیراق لقی سلێمانی
لێپرسراوی کاروباری لاوان

هاوکاری
دەزگـای
رۆشـنبیریو بلاوکردنەوەی
کـوردی
وەزیریـە
تەنیشـت
(المعهد القضائی)
تەلەفـون
٤٢٥١٨٤٦
٥ خـەت

جیهانی منالان

چیرۆکێکی جەنگە بۆ منالان

پرد

جەنگاوەرێك گێڕایـەوەو وتی : شەوێ لە شـەوانی بەهاردا ، لە یەکێ لـە سـەنگەرەکانی ناوچەی میساندا ، ڕایان سپاردین بۆ ئەوەی یەکێك لـە پردەکان کە دوژمن دروستی کردبوو بەجێی هێشـتبوو ڕای کێشین بۆ پشـتەوەی بەرە پاش ئەوەی دوژمـن رووخا لە جەنگی «تـاج المعارك» ..

پردەکە دوور بوو لە جەنگا ـوەرەکانمانەوە لە کاتژمێری ١٠ی شەودا ، جەنگاوەرەـ کانمان دەستیان کـردە جێبەجێ‌کردنی ئەم کـارەو دابەش‌کران بە سێ کۆمەلو هەر کۆمەلێك لە بەلەمێك‌دا . پاش ئەوەی کە دەستمان کردە ڕاکێشانی پردەکـە دوژمنی چاوچنۆك ئیشارەتی رۆشـن کەرەوەی دانەگیرـ ساندو ناچاربووین لە نـاو دارخورماکاندا خۆمـان بشارینەوە تاکو گەیشـتینە پردەکە ، دوو بەلەم پردەکەـ یان ڕاکێشـاو کەوتینەڕێ بەرەو بەرەی لای خۆمان .

پاش ڕێ‌کردنێکی دوورو درێژ دوژمن لە گەڕانەوەماندا کەمینی دانا بوو ناچار بووین هەندێك ڕاوەستین لە ناکاودا بـە گوللەو تۆپ ئاگر باران کراین ، ئەمەش کاری‌کردە سەر دوو بەلەمەکەو سەرلە نوێ جارێکی تر خۆمـان شاردەوە لەناکاوداو دارخور ـماکاندا تا دوژمن بێ‌دەنگ بوو .

لە دوایا دەستمان کردە پەلاماردانو بەرە بەرە بـە یارمەتی خوای گـەورە توانیمان بگەینە لای کەمینەکە و سێ کەس لە دوژمـن کوژرانو ئەوانی تر دەستیان بلند کردەوەو بەدیل‌گیرانو لەگەل پردەکەدا هێنامانەوە و سەربەرزیش بۆ ئێمەیەو میدالیەی ئافەرینیشمان بۆ بەخشرا .

زینب حسین

شیعر بۆ منالان

ولاتەکەم

ولاتـەکـەم ڕەنگینـە
تاکە لەم سـەر زەمینە

★ ★ ★

تێدەکۆشـین هەموومان
بۆ سـەربەرزی میلەتمان

★ ★ ★

هەموو یەك دەست کاردەکەین
بەرەو پێشـەوەی دەبەین

★ ★ ★

لـە دواکەوتن ڕزگار بـێ
خـاوەن زانـاو دانابـێ

★ ★ ★

ئـالای ولاتمـان بەرزبـێ
مایـەی شـانازیمان بـێ

★ ★ ★

سەرکەوتووبین هەموومان
بەسـەر هەموو دوژمنـان

★ ★ ★

زانا ئەحمەد محەممەد

تەلار سەرکەوت

چینەر عەلی

Institut Kurde de Paris